

**Svět
svatého
františka**

**Od svatého
Bonaventury.**

ŽIVOT
SVATÉHO FRANTIŠKA

ŽIVOT SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA

ZAKLADATELE ŘÁDU BRATRŮ MENŠÍCH
SEPSANÝ SVATÝM BONAVENTUROU

Z LATINY PŘELOŽIL ANTONÍN L. STRÍŽ

NIHIL OBSTAT

Pragae, 8. Maii 1919

Dr. Aloisius Kudrnovský,

censor.

IMPRIMATUR

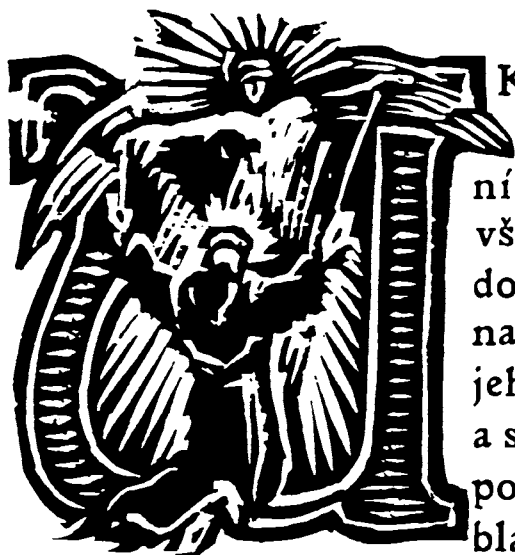
Ex archiep. Ordinariatu Pragae,

14. Maii 1919

Dr. Mauritius Pícha,

vicarius generalis

No. 6456.

KÁZALA se jest milost Boha Spasitele našeho dnův těchto posledních na sluhovi jeho Františkovi všem právě pokorným a svaté chudoby milovníkům, kteřížto přehojně na něm Boží milosrdenství velebíce, jeho příkladem se učí: bezbožnosti a světských žádostí z kořen se odříci, podle vzoru Kristova živu býti a k blažené naději žádostí neustalou žíz-

nivěti. Neb na něho jakožto právě chudičkého a skroušeného Bůh výsostný tak velikým ochotenstvím dobrotivosti sezřel jest, že netoliko ze světského obcování prachu zdvihl nuzného, ale též evangelické dokonalosti vyznavačem, vůdcem i hlasatelem ho učiniv, za světlo dal ho věřícím, aby svědectví vydávaje o světle, cestu jasnosti a pokoje k srdcím věrných Pánu připravil. Onť jako hvězda jitřní prostřed mlhy jasnými života i učení svítěbleskoty, přestkvoucí září svou vyvedl ty, kteří ve tmě a v stínu smrti seděli, na světlo, a jako duha stkvějící se v mlhách slávy, znamení úmluvy Hospodinovy na sobě ukazuje, pokoj a spasení zvěstoval lidem, sám též andělem jsa pravého míru. Podle následovnického také podobenství Předchůdce ustanoven byv od Boha, aby cestu připravuje na poušti nejprísnější chudoby, příkladem i slovem pokání kázal, nejdříve nebeské milosti dary vybaven byv, potom nepřemožené ctnosti zásluhami rozhojněn, též prorockým naplněn duchem, jakož i andělským úřadem zmocněn a zažžením serafským všecek rozohněn a jako muž hierarchický vozem ohnivým vzhůru vezen, jak z jeho života běhu jasně se

poznává, dokázal o sobě, že přišel v duchu a v moci Eliášově. Pročež také ne neprávem se tvrdí, že i druhého přítele Zenichova, apoštola i evangelisty Jana, pravdivou věštbou označen jest, v podobenství anděla, vystupujícího od východu slunce a majícího znamení Boha živého. Při otevření druhé pečeti: *Viděl jsem, dí Jan v Apokalypse, druhého anděla, vystupujícího od východu slunce, majícího znamení Boha živého.* — V tomto poslu Božím nepochybnou věrou zříme Kristu milého, nám následovného a světu podivného sluhu Božího Františka, pohledíme-li jen na vrcholnost jeho výtečné svatosti, kterouž mezi lidmi živ jsa, obrazil na sobě čistotu andělskou a pro kterouž také dán jest dokonalým Krista následovníkům na příklad. A k věrnému a zbožnému tomu poznávání přivádí nás netoliko úřad jeho, volati k pláči a kvílení, oblysení hlavy a opásání žíní, a znamenatí písmenem Tau muže lkající a žalostící na čelích, znakem to kajícího kříže, a roucho kříži připodobněné, ale nezlomným svědectvím pravdy též je potvrzuje pečeť podobenství Boha živého, Krista totiž ukřižovaného, jež v tělo mu byla vtisknuta, ne silou přirozenou nebo důvtipem řemeslným, ale podivnou mocí ducha Boha živého.

Tohoto tak ctného muže život, všeho následování hodný, vypsati byl bych se nikterak nepokusil, cítě se k tomu nehodným a nedostatečným, by mne bratří vroucí toužebnost byla nepodnítila a též generální kapituly svorné naléhání k tomu nepřivedlo a nepřipudila mne ona zbožná úcta, kterouž k svatému otci chovati jsem povinen, neboť jeho vzýváním a zásluhami v dětinském věku, jakož v čerstvé paměti chovám, ze chřtánu smrti byv vyrván, obával bych se, bych nebyl trestán z nešlechetnosti co nevděčník, zamlče chvály jeho a nehlásaje jí. Toť jest mi nejvážnější příčinou, práci tu na se vzítí, abych já, uznávaje, že skrze něj život těla i duše od Boha byl mi zachován, a moci jeho na sobě zakusiv, života jeho ctnosti, skutky i slova jeho jako drobty nějaké, dílem zanedbané a dílem rozptýlené, třebaš bych nemohl

zúplna, jakkolivěk sesbíral, by umíráním těch, kteří se sluhou Božím přebývali, nezahynuly. Aby tedy pravdivý život jeho, maje potomstvu býti odkázán, jistěji a jasněji byl mi znám, navštívil jsem místo zrození, přebývání a skonání svatého muže a s přátely a důvěrníky jeho dosavad žijícími často a pilně o těch věcech rozmlouval, a zejména s některými, kteříž byli význačnými svědky a následovníky jeho svatosti a kterým pro poznání pravdy a osvědčenou ctnost víru jest dáti nepochybnou.

U vypisování pak věcí, kteréž skrze sluhu svého Bůh ráčil způsobiti, vidělo se mi nevyhledávati okrášleného slohu, poněvadž nábožnosti čtoucího více prospívá řeč prostá nežli okazale vystrojená. Aniž jsem vždy spřádal historii dle pořádku časového, abych zabránil zmatku, ale raději snažil jsem se zachovati spojitost příhodnější, dle toho, jak věci v týž čas se stavší různými, nebo věci v rozličné časy vykonané stejnými a podobnými se jevily. Začátek života jeho, postup a dovršení vypsány jsou v patnácti kapitolách, zde níže vyznačených.

V prvé píše se o jeho obcování ve stavu světském, ve druhé o dokonalém jeho obrácení k Bohu a opravení tří kostelů, ve třetí o ustavení řádu a schválení řehole, ve čtvrté o prospěchu řádu pod jeho rukou a potvrzení řehole dříve schválené, v páté o strohosti života a kterak ve tvorstvu nacházel potěšení, v šesté o pokoře a poslušnosti a o ochotenstvích Božích po vůli mu činěných, v sedmé o milování chudoby a divném doplňování nedostatkův, v osmé o něžné dobrotivosti a kterak tvář nerozumná přítulnost k němu jevila, v deváté o vroucí lásce a žádosti umučení, v desáté o snažnosti a moci modlitby, v jedenácté o rozumu Písem a duchu pro-rockém, ve dvanácté o mocnosti kázání a milosti uzdravování, v třinácté o svatých jizvách, ve čtrnácté o jeho trpělivosti a života skonání, v patnácté o kanonisaci a přenešení jeho a na konec připojeno něco o zázracích, ukázavších se po jeho šťastném skonání.

HLAVA PRVÁ / O OBCOVÁNÍ SVATÉHO FRANTIŠKA VE STAVU SVĚTSKÉM

MUŽ byl ve městě Assisi, jménem František, jehož pamět v požehnání jest, poněvadž Bůh v požehnáních sladkosti dobrotivě ho předešel, z nynějšího života nebezpečenstev milostivě ho vytrhl i nebeské milosti dary přehojně naplnil. Neb ač mezi marnými syny lidskými v mladistvém věku v marnostech byl chován, a když nějakou znalost písma si byl osvojil, na zřítné řemeslo kupecké oddán, přece záštitou nebeskou jsa chráněn, ani mezi bujnou mládeží, třebaš radovánky miloval, po nevázanosti těla nesešel, ani mezi hrabivými kupci, jakkoliv o zisk pracoval, nedoufal v peníze a poklady. Bylať v srdce mladého Františka božsky vštípena jakási štedrá útrpnost k chudým, kteráž od dětství s ním rostouc, tak velikou dobrotivostí srdce jeho naplnila, že již Evangelia ne hluchým jsa posluchačem, umyslil sobě každému prosícímu dáti, zvláště dovo-
lával-li by se Boží lásky.

A když jednou, zabrán jsa ruchem kupeckým, jednoho chudáka pro lásku Boží almužny prosícího mimo obyčej svůj s prázdnou odbyl, ihned k srdci se vrátiv běžel po něm a almužny mu vlídně naděliv slíbil Pánu Bohu, že od té chvíle nikdy, bude-li mu možno prosícím pro lásku Páně neodepře, což až do smrti neustalou vroucností zachováváje, hojných k Bohu lásky a milosti rozmnožení si zasloužil. Říkáť po-

zději, když už dokonale v Krista se byl oděl, že ještě i v rouše světském hlasu lásku Boží vyjadřujícího jedva kdy bez proměnění srdce mohl slyšeti. Též krotká mírnost s jemnými mravy, trpělivost a povolnost nad lidskou míru, obětovná štědrost nad jmění dostatečnost, kterýmižto dobrých vloh jistými známkami mládenec kvetoucím se jevil, zdály se jakýmisi červánkami budoucího božského požehnání, jež potom přehojně bylo naň vylito.

Muž jeden z Assisi velmi zdá se prostný, od Boha naučen, potkav jednou Františka po městě jdoucího, sňal se sebe plášť a prostřel mu před nohy roucho volaje, že všeliké úcty hoden bude František, poněvadž v skoře veliké věci bude činiti a proto od veškerenstva věřících slavně bude veleben. František však neznal ještě úradku Božího o sobě, protože jednak příkazem otcovým na věci vnější byl upoután, jednak porušením přirozeného zrození k dolejším věcem jsa tlačén, nebyl se ještě naučil patřiti na věci nebeské aniž uvykl chutnati věcí božských. A poněvadž sluchu duchovnímu rozum dává stihlé trápení, spuštěna jest naň ruka Hospodinova a proměna pravice Nejvyššího, dlouhými neduhy tělo jeho mučíc, aby připravila duši na pomazání Duchem Svatým. A když nabral znovu sil tělesných a přihotovil sobě dle obyčeje slušná roucha, přišel mu vstříc rytíř jakýsi ušlechtilý sice, ale chudý a bídne oděný, a tu on vroucí proniknut lítostí nad jeho nuzotou, ihned se svlekl, aby spolu v jednom dvoji vykonal skutek lásky: vznešeného rytíře stud zakryl i chudému člověku z nouze pomohl.

Následující noci když usnul, síň překrásnou a velikou s oděnými rytířskými, znakem kříže Kristova zdůstojněnou milostivost Boží ukázala, aby naznačila, že milosrdenství pro svrchovaného Krále lásku chudému rytíři učiněné nepoměrnou odměnou má býti vyváženo. Odtud též když se tázal, to všecko čím by bylo, nebeským ujištěním bylo mu odpověděno, že jeho to bude a jeho rytířův. A tak procitnuv ráno, poněvadž neměl ještě ducha vycvičeného k zpytování bož-

ských tajemství a neuměl skrze podoby věcí viditelných přecházeti k nazírání na pravdivost neviditelných, soudil, že nezvyklé vidění znamením bude velikého štěstí. I umyslíl sobě, neznalý ještě božského řízení, odebrati se do Apulie k jakémusi štědrému hraběti, v jeho službách naděje se dosíci rytířství, jakož ukázané jemu vidění naznačovalo. A když skoro po tom vydav se na cestu přišel k nejbližšímu městu, uslyšel jest v noci Pána, důvěrnou řečí k němu řkoucího: „Františku, kdo může lépe učiniti tobě, Pán-li či sluha? bohatý-li či chudý?“ A když jemu František odpověděl, že jak pán, tak i bohatý lépe mohou učiniti, ihned doložil: „Proč tedy opouštíš pro sluhu pána a pro chudého člověka bohatého Boha?“ A František vece: „Co, Pane, chceš, abych učinil?“ A Pán k němu: „Vrať se do země své, neboť vidění, kteréž jsi viděl, duchovní znamená působení, kteréž ne lidským, ale božským řízením má se na tobě naplniti.“ Protož když se rozednilo, s pospěchem vrátí se do Assisi, bezpečen jsa a raduje se, a již vzorem poslušnosti jsa učiněn, očekával vůle Páně. Od té doby vzdaloval se hluku veřejného kupectví a vroucně prosil nebeské milostivosti, by mu ráčila ukázati, co by mu bylo činiti. A když častým trváním na modlitbách mocně vzrůstal v něm plamen nebeské žádosti a již pro lásku k vlasti nadzemské vším pozemským jakožto nicotou pohrdal, poznával, že našel poklad skrytý a jakožto opatrný kupec perlu nalezenou pomýšlel koupiti, všechno prodá. Ještě však nevěděl, jak by to učinil, leda že duchu jeho bylo vnoukáno, že kupectví duchovní od světem pohrdání bere počátek, a rytířství Kristovo že vítězstvím nad sebou samým jest začítí. Tak když jednoho dne jel na koni po rovině, jež se prostírá pod městem Assisi, potkal jakéhosi malomocného, jehožto nenadálé spatření nemalou ošklivost v něm vzbudilo; ale vrátiv se k předsevzetí dokonalosti v mysli již počaté, a vzpomínaje si, že dlužno nejdříve sebe sama přemoci, chce-li rytířem Kristovým se státi, seskočil s koně a běžel ho políbiti. A malomocný natáhnuv k němu ruku jako o nějaký dar, peníze s

políbením od něho vzal. Po té František sednuv na kůň, ohlížel se kolem dokola, ale ač na vše strany bylo čiré pole, malomocného nikterak neuzřel. I naplněn jsa podivem a radostí, jal se chvály Pánu vroucně zpívati, umiňuje si od té chvíle vždy výše vystupovati.

Potom vyhledával míst pustých, příznivých smutkům, na nichž úpění nevypravitelnému neustále se oddáváje, po dlouhém usilovném prošení došel jest u Pána vyslyšení. Když totiž jednoho dne takto odloučen se modlil a přespřílišným žarem všecek byl pozřen v Boha, ukázal se mu Kristus Ježíš jakoby na kříži přibitý, jehožto spatřením zjihla jest duše jeho a paměť umučení Kristova tak vnitřně se vtiskla v útroby srdce jeho, že od té chvíle kdykoli ukřižování Kristovo vstoupilo mu na mysl, stěží zdržel se zevně slz a úpění, jakož sám později důvěrně vyprávěl, když se přibližoval ku konci. Porozumělt zajisté muž Boží, že tímto řečeno jest mu ono slovo Evangelia: *Chceš-li přijíti za mnou, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.* Od té chvíle oděl se duchem chudoby, smýšlením pokory a zanícením vnitřné dobrotivosti. Neb ač dříve velice se štilil netoliko obcovati s malomocnými, ale i zdaleka na ně pohleděti, nyní pro Krista ukřižovaného, jenž dle slova Prorokova opovrženým jako malomocný se ukázal, aby sebou samým opovrhl, služby pokory a vlídnosti malomocným s dobrotivou vroucností prokazoval. Navštěvovalt často příbytky jejich, štědře je naděloval almužnou a s mocným citem útrpnosti ruce i ústa jim celoval. Též chudým žebrajícím nejen své věci, ale i sám sebe toužil rozdati, někdy šaty svlékaje, někdy páraje, někdy trhaje, aby je podaroval, když nic jiného po ruce neměl. Též chudým kněžím uctivě a srdečně přispíval, zejména k vystrojení oltářů, aby i služeb Božích byl účasten i sluhům doplnění nedostatků poskytl.

Když jednou toho času z nábožného úmyslu navštívil prahy Apoštola Petra a uzřel u vrat chrámových množství chudých, dílem něžnou útrpností jat, dílem láskou k chudobě zváben,

jednomu z nich zvláště nuznému daroval svoje roucho a oděv se v jeho cáry, ten den strávil s neobyčejným veselím duchovním v středu chudých, aby i slávou světskou zhrdl i k dokonalosti evangelické krok za krokem postupoval. Umrtvování těla bedlivě se oddával, aby kříž Kristův, kterýž uvnitř v srdci choval, též zevně na těle nosil. To všecko pak konal muž Boží František, kdy ještě rouchem ni bydlem nebyl se odloučil od světa.

HLAVA DRUHÁ / O DOKONALÉM OBRÁCENÍ JEHO K BOHU A OPRAVENÍ TŘÍ KOSTELŮV

A ŽE služebník Nejvyššího neměl v těch věcech učitele žádného než Krista, ráčila ještě dobrotivost jeho navštívit ho sladkou milostí. Když totiž kteréhosi dne vyšel na pole k rozjímání a šel podle kostela svatého Damiana, jenž pro přílišnou starobu hrozil sesutím, duchem jsa pobádán vstoupil do něho pomodlit se, padnuv tam před obrazem Ukřižovaného na tvář, nemalým utěšením ducha v modlitbě byl naplněn. A když se slzavýma očima patřil na kříž Páně, uslyšel jest ušima tělesným hlas s toho kříže k němu přicházející a třikrát řkoucí: „Františku, jdi a oprav dům můj, kterýž, jakož vidíš, všecek se boří.“ František se ulekl, poněvadž byl v kostele sám, a užasl nad slyšením tak podivného hlasu a v srdci cíť moc Boží mluvy, vytržením mysli vystupuje ze sebe. Posléze navrátiv se k sobě, hotoví se k poslušenství a všecek se sbírá k vykonání rozkazu o opravení hmotného chrámu, ač přednější úmysl slova nesl se k onomu, kterýž Kristus krví svou sobě získal, jakož ho Duch Svatý naučil a on později bratřím zjevil. I vstal odtud a znamením kříže se obrniv a nabrav suken na prodej, spěšně jel do města, jež sluje Foligno, a tam poprodal, co přivezl, ba i koně, na němž byl přijel, šťastný kupec za peníze tam ostavil. A vrátiv se do Assisi, uctivě vešel do kostela, o jehož opravení byl vzal příkaz, a nalez tu chudičkého kněze, úctu

náležitou mu vzdal a na opravu kostela i na potřeby chudých peníze mu podal, a pokorně ho žádal, aby mu do času dovolil s ním přebývati. Kněz přivolil o jeho přebývání, ale boje se rodičů jeho, peníze odmítl, pročež pravý peněz nenávistník v kterési okno je uvrhl, pohozenými jako prachem pohrdaje.

Když otec sluhy Božího dozvěděl se, že u toho kněze přebývá, pobouřen na mysli běžel tam. On však, novým jsa bojovníkem Kristovým, uslyšev hrozby stíhatelův a počiv jejich příští, mínil ustoupiti hněvu i schoval se v jakési skryté jámě a několik dní se v ní taje, prosil Pána neustále, přívalem slz se zalévaje, aby vysvobodil z rukou pronásledujících duši jeho a nábožné tužby, kteréž byl mu vdechl, dobrotivou přízní dokonal. I naplnilo ho jakési nesmírné veselí a jal sebe sama trestati z malomyslnosti a líknavosti, a vyšed z jámy a střes se sebe strach, vydal se na cestu k městu Assisi. Měšťané uzřevše ho, na tváři zškaredělého a na mysli změněného a mníce tudíž, že pozbyl rozumu, blátem a kamením po něm házeli a jakožto na blázna a ztřeštěnce pokřikováním doráželi. Sluha Páně však žádným příkořím nezviklán a neproměněn, jako hluchý mezi všemi se ubíral. A otec jeho zaslechnuv ten křik, honem přiběhl, ne aby ho osvobodil, ale spíše aby ho zahubil, a beze všeho milosrdenství zavlekl ho do domu a nejdříve slovy, potom důtkami ho tepal a na konec v okovy vbil. On však z toho ještě hotovějším a silnějším se cítil k vykonání toho, co začal, připomínaje si ono slovo Evangelia: *Blaženi, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost, nebo jejich jest království nebeské.*

Za nedlouho potom když otec odejel z domova, matka jeho, neschvalujíc počínání mužova a nenadějíc se, že by nezlomné pevnosti synovy bylo možno nějak obměkčiti, uvolnila ho z okovů a nechala odejíti. On poděkovav Bohu všemohoucímu, vrátil se na místo, kde dříve přebýval. Otec navrátiv se a nenacházeje ho doma, nalál ženě a zlostí se třesa běžel na to místo, aby, nemohl-li by ho přiměti k návratu, aspoň

z kraje ho vyhnal. František však od Boha jsa posilněn, sám otci vztekem kypícímu vyšel vstříc, svobodným hlasem volaje, že nic nedbá na jeho pouta a bití, a nad to zapřísahaje se, že pro jméno Kristovo rád bude všechno zlé trpěti. I vida otec, že ho nezvrátí, jal se dobývati na něm peněz, a když posléze je našel v kterémsi okénku, poněkud ukonejšila se jeho prchlivost, ana žízeň lakomství douškem peněz byla zahlazena.

Potom tělesný otec syna milosti pokoušel se, z peněz ho již oloupiv, přivést před biskupa toho města, aby v jeho ruce zřekl se všeho jmění otcovského a vydal všechno, co měl. K čemuž pravý chudoby milovník hotov se ukázal a přiveden byv před biskupa, nezdráhá se aniž se o něčem rozmýšlí, aniž čeká řeči nebo sám činí, ale ihned všechna roucha složiv, vrátil je otci. A tu shledalo se, že muž Boží pod jemnými šaty na těle oděn jest zíní. Nad to z podivného zařízení na duchu zanícen i spodní roucho ze sebe shodil a všecek přede všemi obnažen dí otci: „Až dosavad nazýval jsem tebe otcem na zemi, ale od nynějška bezpečně mohu říkati: Otče náš, jenž jsi na nebesích, u něhož všecek svůj poklad jsem složil a všechno doufání naděje umístil.“ To vida biskup a divě se tak překypující horoucnosti na muži Božím, ihned vstal a do náručí s pláčem ho vzav, an byl muž nábožný a dobrý, přikryl ho pláštěm, kterýmž byl oděn, poroučeje čeledi své, aby mu dali něco na zakrytí údů těla. I přinesen mu jest plášík chudý a sprostý jakéhosi oráče sloužícího biskupu, a on vděčně jej přijímaje, poznamenal je vápnem, jež se mu namanulo, v podobě kříže, oděvem jej čině člověka ukřižovaného a chudého od půl nahého. A tak sluha Krále nejvyššího nah jest oslaven, aby nahého následoval ukřižovaného Pána, kteréhož miloval, tak zajisté křížem se obrniv, aby duši svou dřevu spásy svěřil, kterýmž by z potopy světa zachráněn vyšel.

Nyní světa potupitel vyproštěn jsa z okovů světských žádostí, opustil město a bezpečen a svoboden odešel do skrytu pouště, aby sám a mlčenliv uslyšel taje mluvy nebeské. A

když lesem se ubíraje chvály Pánu jazykem franským muž Boží František jásavě zpíval, vyřítili se naň ze skryší padouši, a s duchem sveřepým ptali se ho, kdo by byl. Muž Boží pln smělosti prorockým hlasem odpověděl: „Hlasatelem jsem velikého Krále.“ Tu oni zbili ho a uvrhli do jámy plné sněhu, řkouce: „Lež, hrubče, hlasateli Boží.“ Když však lotři zašli, on vyskočil z jámy a velikou radostí rozveselen, ještě hlasitěji jal se chvály Stvořiteli všeho po lesích hlaholiti. A přišed k nedalekému klášteru, prosil almužny jako žebrák a vzal jakožto neznámý a opovržený. Odtud jda dále přišed do Eugubia, kdež od bývalého přítele byl poznán a přijat a chudou sukničkou jakožto chudáček Kristův přioděn. Odtamtud všeliké pokory milovník odebral se k malomocným a bydlel s nimi, přesnažně slouže všem pro Bůh, a umýval jim nohy, ovazoval vředy, vytlačoval hnilobu z ran a hnis utíral. Též z divné vroucnosti líbal jejich chrastavé rány, budoucí lékař evangelický. Za to dostalo se mu od Pána cti, že v duchovních i tělesných neduzích divnou mocí uzdravování slynul.

Povím jedno z mnohých uzdravení, jež se událo, když pověst muže Božího již šíře se roznesla. Člověku jednomu z hrabství spoletského zahryzl se v tělo hrozný jakýsi neduh a již ústa i líce mu sežral, aniž mu bylo možno jakým lékařstvím pomoci. I vydal se člověk ten na pouť k prahům apoštolským, pro zásluhy svatých dožaduje se záchrany, a když vrací se potkal sluhu Božího a z náboženství chtěl políbiti mu nohy, muž pokorný nechtěl toho dopustiti a sám jeho políbil na ústa. A jakmile malomocných sluha František divnou vroucností dotekl se svatými ústy oné strašné rány, všech neduh náhle jest zapuzen a nemocný nabyl žádaného zdraví. Nevím, čemu z toho větším právem jest se diviti, zda hluboké pokoře v dobrotivém tom políbení, či znamenité mocí v úžasném tom zázraku.

Založen a utvrzen jsa již na pokoře Kristově, František na paměť si uvedl poslušenství s kříže mu uložené o opravení

kostela svatého Damiana, i vrátil se jakožto pravý poslušník do Assisi, aby aspoň žebře, zadost učinil příkazu Božímu. A odloživ všecek stud, pro lásku chudého Ukřižovaného žebrol u těch, mezi nimiž všeho hojností byl oplýval, a slabé tělo posty skrušené pod břemena kamenů podkládal. A když kostel onen s pomocí Páně a přispěním zbožných občanů byl opraven, aby po práci tělo nečinností nezmrtevělo, ujal se opravy kostela blaženého Petra, stojícího opodál města, ze zvláštní oddanosti, kterouž v čistotě upřímné víry choval ke knížeti apoštolskému. A spraviv posléze tento kostel, odebral se na místo řečené Portiunkula čili Podílek, kdež byl starodávný kostel blažené Panny Rodičky Boží, ale tehdy pustý a zanedbaný. I vida jej muž Boží tak opuštěn, z vroucí úcty své k Paní světa, jal se tam neustále přebývat, aby jej opravil. Srozuměv pak dle názvu toho chrámu, jenž od starodávna slul Svaté Marie Andělské, že Anděly bývá často navštěvován, ubytoval se tam, z úcty k Andělům a zvláštní lásky k Matce Kristově.

Místo ono muž svatý miloval nad ostatní místa světa: tamť jest pokorně počal, tam ctně prospěl, tam šťastně dovršil, to místo bratřím při smrti jakožto Panně nejmilejší doporučil. O tom bratr jeden Bohu oddaný před svým obrácením viděl vidění, hodné vypravování. Vidělt okolo toho kostela bez počtu lidí slepotou stížených, klečících s tvářemi k nebi obrácenými, kteřížto všickni s rukama vzhůru vstaženými slzavě volali k Bohu, milosrdenství prosíce a světla. A aj, nesmírná jasnost s nebe sestoupila a na všechny se rozlila, zraku každému udělujíc a žádaného zdraví. Toť jest místo, kdež řád bratří menších od svatého Františka na podnět Božího zjevení byl ustaven. Takto povelom Boží prozřetelnosti, kterouž sluha Kristův ve všem se spravoval, tři hmotné chrámy vzdělal, dříve než ustavil řád a Evangelium kázal, aby netoliko od stvoření vidomého k rozumnému, od nižšího k vyššímu řádným chodem postupoval, ale též aby viditelným dílem tajemně naznačil, co konati bude v budoucnu. Neboť v po-

dobenství trojího opravení kostela, jež vedením svatého toho muže bylo vykonáno, dle daného jím vzoru, řehole a nauky trojitě měla býti obnovena církev Kristova a trojí mělo vítěziti rytířstvo těch, kteří k spáse byli povoláni, jakož i nyní zříme naplněno.

HLAVA TŘETÍ / O USTANOVENÍ ŘÁDU A SCHVÁLENÍ ŘEHOLE

V KOSTELE tedy Panny Matky Boží služebník její František přebý-
vaje a na tu, kteráž byla počala Slovo
plné milosti a pravdy, nepřetržitým
úpěním naléhaje, aby ráčila býti jeho
orodovnicí, zásluhami Matky milo-
srdenství počala porodit ducha evan-
gelické pravdy. Když totiž jednoho
dne nábožně poslouchal Mše o Apo-
štolech, četlo se ono Evangelium, v
němž Kristus učeníkům, jež kázat
posílá, dává evangelické pravidlo života, aby totiž nedrželi
zlata ni stříbra ni v opascích peněz ni mošny na cestě ni dvou
suknic neměli aniž obuvi a hole nosili. To slyše a chápe a
v paměť si vštěpuje evangelické chudoby přítel, nevýslovnou
z toho oblit radostí: „Toto jest“, vece, „čeho žádám, toť, po čem
celým srdcem toužím“. I zul obuv z noh, odložil hůl, odvrhl
mošnu i zařekl se peněz, a spokojuje se jedinou sukničkou,
povrhl řemen, za pás vzal sobě provaz, všecku péči srdce k to-
mu přikládaje, kterak by slyšené vykonal a pravidlu apoštol-
ské přímosti veskrze se přizpůsobil. Počal jest od té doby muž
Boží z božského nadšení horovati o evangelickou dokonalost
a ostatních k pokání zváti. Nebyly pak řeči jeho prázdný
ni směšny, ale moci Ducha Svatého plny, vnitřnosti srdce
pronikající, že posluchače v náramný úžas uváděly. V každém

kázání svém pokoj zvěstuje, slovy: „Pán dejž vám pokoje“, lidu na počátku řeči pozdravoval. Neb tomuto pozdravení byl se naučil zjevením Páně, jakož sám později dosvědčoval. Odtud stalo se, že dle slova prorockého i on duchem prorockým nadšen zvěstoval pokoj, kázal spasení a spásitelným napomínáním přitovaryšil jest mnohé k pravému pokoji, kteřížto dříve byli od Krista odtrženi a spasení vzdáleni.

Zatím mnohým oznámila se pravda prosté nauky i života muže Božího, i jali se někteří mužové jeho příkladem rozněcovati se k pokání a všechno odvrhující, rouchem i životem k němu se přidružovali, z nichžto prvním byl muž ctný Bernard, kterýž božského povolání účasten se stav, zasloužil sobě blaženého otce býti prvorozeným, jak prvenstvím časovým, tak předností svatosti. Ten totiž dozvědév se o svatosti sluhy Kristova a dle jeho vzoru hodlaje dokonale pohrdnouti světem, ucházel se u něho o radu, kterak by toto měl učiniti. Sluha Boží slyše to, pro početí prvního potomka utěšením Ducha Svatého naplněn, „Od Boha“, vece, „žádati jest té rady.“ I vstoupili do kostela svatého Mikuláše, ráno již, a když se pomodlili, ctitel Trojice František třikrát otevřel knihu Evangelii, do třetice žádaje, aby Božím svědectvím svatý úmysl Bernardův byl potvrzen. Při prvním otevření knihy toto se namátlo: *Chceš-li dokonalým býti, jdi a prodej všechno, co máš, a dej chudým; při druhém: Ničeho neberte s sebou na cestu; při třetím: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.* „Tot jest“, dí svatý muž, „život a řehole naše a všech, kteří k našemu Tovařístvu chtěli by se připojiti. Jdi tedy, chceš-li dokonalým býti, a učiň, co jsi slyšel.“

Nedlouho po té týmž duchem povoláno bylo pět mužův, i doplněn jest počet synů Františkových na šestero, mezi nimiž třetí místo zaujímal svatý otec Jiljí, muž zajisté Boha plný a slavné paměti hodný. Vynikl potom konáním znamenitých ctností, jakož sluha Páně byl o něm předpověděl, ač byl člověkem neučeným a sprostným, a povznesl se na

vrchol nebeského patření. Neboť v rozličných bězích časův činy svými neustále vzhůru jsa upřen, tak častými vytrženími v Boha byl uchvacován, jakož sám na své oči jsem zřel, že spíše po andělsku zdál se mezi lidmi živ býti než po lidsku.

V ten čas též jednomu knězi assiskému, jménem Silvestrovi, muži ctného obcování, ukázáno bylo od Pána vidění, jehož nesluší zamlčeti. Když totiž lidským duchem stranil se počínání a života Františkova a bratří jeho, aby nerozvážným soudem neupadl v nebezpečenství, navštíven byl viděním nebeské milosti. Viděť ve snách všecko město Assiské obtočeno velikánským ještěrem, pro jehožto ohromnost všechna krajina zdála se býti odsouzena k záhubě. Po té zřel jakýsi zlatý kříž, vycházející z úst Františkových, jehož vršek nebe se dotýkal a jehož ramena do šíře nesmírné se táhla, zdajíce se sahati až do konců světa, a jeho přestkvoucí zjevení zahánělo příšerného a hrozného toho ještěra na nenávratný útěk. A když se mu to po třikrát bylo ukázalo, pokládaje to za boží znamení, vyprávěl to pořadem muži Božímu a jeho bratřím a za nedlouho opustiv svět, tak dokonale přilnul k šlépějím Kristovým, že život jeho postupně jevil se pravým obrazem vidění, kteréž byl viděl ve světě. Muž Boží však slyše to vidění, nepozdvihl se chloubou lidskou, ale dobrotu Boží v jeho dobrodiních uznáváje, tím mocněji se vzmužil k stíhání lstivosti starého vraha a kázání slávy kříže Kristova.

Jednoho dne, když kdesi na pustém místě let svých v hořkosti vzpomínal a oplakával, sestoupilo naň veselí Ducha Svatého a vzal ujištění o úplném odpuštění všech hříchův. Potom vytržen jest nad sebe a v podivné jakési světlo všecek pohlcen a v rozšířeném lůně mysli jasně spatřil všecku budoucnost svou i svých bratří. Po té vrátiv se, dí k bratřím: „Vzmužte se, nejmilejší, a radujte se v Pánu a nebuďte smutni proto, že vás maličko jest, aniž vás zastrašuj moje neb vaše prostnost, neboť jak mi od Pána v pravdě bylo ukázáno, u veliké množství rozplodí nás Bůh a milostí svého požehnání přehojně rozšíří.“

Téhož času přidružil se k řádu jiný dobrý muž, i dostoupilo požehnané potomstvo muže Božího počtu sedmi. Tehdy milý otec svolal k sobě všechny syny své a mnoho jim o království Božím, o světem pohrdání, o zapírání vlastní vůle a trestání těla hlásaje, vyjevil jim svůj úmysl, rozeslati je na čtyři světa strany. Již totiž jalová a chudičká prostnost svatého otce byla zrodila sedmero synův a toužila veškerenstvo věřících ke lkání a pokání volati a Kristu Pánu poroditi. „Jděte“, pravil něžný otec k synům, „zvěstujíce lidem pokoj, kažte pokání na odpuštění hříchův. Buďtež v souženích trpělivi, na modlitbách bedliví, v pracích stateční, v řečech mírní, v mravech přísní a v dobrodiních vděční, neboť za to vše připravuje se vám království věčné.“ Tu oni před sluhou Božím na tváře padajíce, s veselím Ducha přijímali svatého poslušenství příkázání. A každému o sobě říkal: „Uvrz myšlení svoje na Hospodina, a on tebe nakrmí.“ Toto slovo obyčejně říkával, kdykoli některého bratra k poslušenství posílal. Tehdy i sám věda, že dán jest jiným na příklad, aby dříve činil než učil, s jedním tovaříšem vydal se na jednu stranu světa, tři zbývající v podobě kříže ostatním šesti odkazuje. Když však nemnoho času uplynulo, dobrotivý otec byl by rád měl drahé synovstvo u sebe, ale nemoha sám jich svolati, prosil o to toho, jenž shromažďuje rozptýlení Israele. I stalo se, že bez lidského svolávání všickni znenadání za nedlouho dle jeho přání způsobením Boží milostivosti se sešli, nemálo se tomu divíce. V ty dni též připojilo se k nim čtvero poctivých mužův, i vzrostl jich počet na dvanácte.

Pozoruje pak sluha Kristův, že bratří ponenáhlu přibývá, sepsal sobě i bratřím svým prostými slovy řád života, ve kterémž zachovávání svatého Evangelia za základ neporušený položiv, něco málo přidal, čeho se mu zdálo potřebí k jednotnému způsobu života. A žádaje si, aby svrchovaným veleknězem schváleno bylo, co sepsal, umyslíl předstoupiti s prostným tím sborem před Svatou Stolicí, v pouhé řízení Boží důvěru skládaje. Bůh pak s výsosti pozoruje jeho žá-

dost a kterak druhové jeho pomyšlením na svou prostnost jsou ustrašení, ukázal jest muži Božímu vidění, kterýmž je posilnil. Zdálo se mu, že kráčí jakousi cestou, podle níž stál strom nesmírné výšky, a když se k němu přiblížil a stoje pod ním divil se jeho velikosti, náhle pouhou mocí Boží pozdvihován byl do výše, až vrcholu stromu se dotýkal a jej přesnadno ohnul k zemi. Muž Boží porozuměv, že smysl toho vidění odnáší se na svolnost Apoštolské důstojnosti, rozveselil se v duchu a bratři v Pánu povzbudiv, vydal se s nimi na cestu. Když přišel ke dvoru Římskému a přiveden byl před nejvyššího velekněze, Náměstek Kristův procházeje se v paláci lateránském na místě řečeném Zrcadlo a pohroužen jsa v nejvyšší rozjímání, sluhu Kristova jakožto neznámého nemilostivě zamítl. A když on pokorně vyšel ven, následující noci témuž nejvyššímu veleknězi takového zjevení od Boha se dostalo. Viděl mezi nohami svými palmu ponáhlu rostoucí a v překrásný strom vysoký mohutní. A když se divil náměstek Kristův, co by vidění to značilo, božské světlo vstípilo mu v mysl, že palmou tou jest onen chudáš, kteréhož byl včera zapudil. I dal nazítří sluhu svými chudása toho po městě hledati, a oni nalezše ho u Lateránu ve špitále svatého Antoně, rychle dle jeho rozkazu přivedli ho k němu. A on uveden před tvář nejvyššího velekněze, vyložil svůj úmysl, prose pokorně a snažně, by mu ona regule životní byla schválena. Náměstek Kristův pán Innocenc III., muž zajisté moudrostí slynoucí, vida na muži Božím divnou prostého ducha čistotu, stálost v předsevzetí a ohnivý žár svaté vůle, myslí láskyplnou objímaje chudása Kristova, naklonil se duchem, aby prosebníku dopřál milostivého svolení. Odložil však vykonání toho, zač chudáček Kristův žádal, poněvadž některým kardinálům zdálo se v tom cosi nového a síly lidské přesahujícího.

Byl však mezi kardinály muž ctihodný, pán Jan od Sv. Pavla, biskup sabinský, všelike svatosti milovník a pomocník chudých Kristových, kterýžto zažžen jsa duchem bož-

ským, řekl nejvyššímu veleknězi a bratřím svým: „Jestliže bychom chudého tohoto, jakožto příliš příkré a nové věci žádajícího, zamítli, ač žádá, by mu potvrzeno bylo pravidlo života evangelického, jest se nám varovati, bychom nezhřešili proti Evangeliu Kristovu. Neb řekl-li by kdo, že v zachování evangelické dokonalosti a slibu jejím jest něco nového neb nerozumného neb nepodobného k zachování, usvědčuje se z rouhání proti Kristu, Evangelia původci.“ Když toto namítnuto, nástupce Apoštola Petra obrátiv se k chudému Kristovu, řekl: „Modli se synu, Kristu Pánu, ať nám skrze tebe ukáže svoji vůli, bychom jistěji poznajíce ji, bezpečněji k tvým nábožným žádostem přivolili!“ Tu sluha všemohoucího Boha všecek se dav na modlitby, vroucími prosbami dosáhl, že mu dáno bylo, co by sám měl zevně promluvit, i co by papež měl uvnitř rozuměti. A po té pověděl, jakož od Boha přijal, podobenství o bohatém králi, který pojme blahovonně ženu krásnou a chudou, a o dětech z toho manželství zrozených, kterak nesouce na sobě obraz zploditele krále, živeny bývají z jeho stolu, a k výkladu dodal: „Není se obávati, aby hladem nezhylnuli věčného krále synové a dědicové, že k obrazu krále Krista, mocí Ducha Svatého z chudé matky se zrodivšího, též duchem chudoby v řádu chudičkém mají býti plozeni. Neb jestliže Král nebes následovníkům svým slibuje věčné království, čím spíše udělí jim toho, co společně dává dobrým i zlým!“ Toto tedy podobenství a jeho smysl náměstek Kristův pozorně vyslechnuv, podivil se velmi a nepochybně uznal, že v člověku tom Kristus promluvil. Ale též o vidění, kteréž tehdy byl s nebe přijal, z vnuknutí Ducha Božího stvrdil, že na tomto muži se naplní. Bylť viděl ve snách, jakž vyprávěl, basiliku Lateránskou, ana již téměř se boří, a jakéhos člověka chudičského, skrovného a opovrženého, jenž vlastním hřbetem ji podepřel a držel, aby se nesřítla. „Právě“, děl, „onť jest ten, jenž skutkem i naukou podepře Církev.“ Odtud zvláštní nábožností naplněn, ve všem přiklonil se k jeho prosbě a sluhu Božího

zvláštní vždycky láskou miloval. A nejen že žádané povolil, ale i více ještě povoliti slíbil, a schváliv řeholi, dal jest ustanovení o kázání pokání a všem bratřím laikům, kteří sluhu Božího provázeli, kázal vystříhati malé věnečky, aby slovo Boží svobodně kázali.

HLAVA ČTVRTÁ / O PROSPĚCHU ŘÁDU POD JEHO VEDENÍM A POTVRZENÍ ŘEHOLE DŘÍVE SCHVÁ- LENÉ

ODTUD František, spoléhaje na milost nebeskou a autoritu papežskou, s velikou důvěrou vydal se na cestu k údolí společskému, aby Evangelium Kristovo činil a učil. Cestou rozmlouval s druhy, kterak by přijatou řeholi upřímně zachovávali, kterak by ve vší svatosti a spravedlnosti před Bohem chodili, kterak by sami v sobě prospívali i jiným byli příkladem. Za tohoto rozmlouvání ušli několik mil a

jsouce již zmořeni dlouhou klopotou a hladoví, zastavili se kdesi v pustině. A poněvadž neměli odkud potřebné potravy sobě opatřiti, ihned prozřetelnost Boží jim přispěla. Ukázal se náhle člověk nesoucí v ruce chléb, a dav chléb chudáčkům Kristovým, náhle zmizel, aniž zvěděli, odkud by byl nebo kam šel. I poznávajíce z toho chudí bratří, že v tovaříšstvu muže Božího pomoc nebeská při nich jest, více darem štědroty Boží nežli pokrmem tělesným byli občerstveni. Kromě toho Božím utěšením jsouce naplněni, stanovili sobě pevně a neodvolatelně stvrditi, že pro žádnou hladovost neb soužení od slibu svaté chudoby neodstoupí.

Potom do údolí společského se svatým úmyslem se vrátivše, jali se rokovati, zda mezi lidmi přebývati by měli či na místa osamělá se odebrati. Kristův však sluha František ne svému ni bratří důmyslu důvěřuje, snažnou modlitbou zpytoval o tom zalíbení vůle Boží. A odpovědi nebeského zje-

vení byv osvěcen srozuměl, že na to od Pána jest poslán, aby Kristu dobýval duší, kteréž ďábel usiloval odjíti. Protož raději všem, nežli sobě samému zvolil živ býti, toho povzbuzován jsa příkladem, jenž jediný za všechny ráčil jest umříti. I ubytoval se muž Boží s ostatními druhy v jakési opuštěné chatrči u města Assisi, a tam dle pravidla svaté chudoby v mnohé práci a nouzi žili, více chleby slz než rozkoší krmiti se dbajíce. Oddávali se tam bez přestání svaté modlitbě, více myslí než ústy snažíce se Bohu přednášeti nábožné prosby a chvály, poněvadž neměli ještě knih církevních, z nichž by hodiny kanonické zpívali; ale na místo těch knih knihu kříže Kristova neustálým naň patřením ve dne v noci přemítali, naučení příkladem i slovy otcovými, kterýž ustavičně činil jim kázání o kříži Kristově.

A když bratří ho žádali, aby je naučil modliti se, řekl: „Modlíce se, říkejte, Otče náš atd., a klaníme se tobě, Kriste, ve všech kostelech tvých, jež jsou po všem světě, a dobrořečíme tobě, že svatým křížem svým vykoupil jsi svět.“ Také je učil chváliti Pána ve všem a ze všeho stvoření, ctíti zvláštní úctou kněží, též pravou víru, jakož svatá římská Církev drží a učí, pevně věřiti i upřímně vyznávati. Oni ve všem zachovávali naučení svatého otce a u všech kostelův a křížův, jak který z daleka zahlédli, dle daného pravidla se modlili, pokorně padajíce na tváře.

Zatím co bratří prodlévali na onom místě, svatý muž jednu sobotu šel do města Assisi, aby tam ráno v neděli kázal, jak bylo obyčejem, v katedrálním chrámu. A když muž Bohu oddaný nocoval dle svého obyčeje na modlitbách v jakési chatrči v zahradě kanovnické, tělesně vzdálen jsa synův, ejhle, asi o půl noci, ani někteří bratří odpočívali, někteří trvali na modlitbách, vjel dveřmi do domku ohnivý vůz divoucí skvělosti a třikrát přejel po jizbě sem a tam, a na něm seděla světelná koule, jež majíc vzezření slunce, rozjasnila noc. Užasli jsou bdějící, zbudili se i polekali spící a neméně znamenali jsou jasnost srdce než tělesnou, neboť mocí podivného toho

světla viděli jsou druh druhu zjevně svoje svědomí. I porozuměli svorně všickni, vidouce sobě navzájem všechny věci v srdcích, že svatý otec, tělem jsa vzdálen, duchem blízek, v takovou podobu proměněn, nebeskými blesky ozářen a žáry rozplameněn v nadpřirozené moci na voze stkvoucím i ohnivém jím ukázán jest od Pána, aby jakožto praví Israelité za ním šli, kterýžto jako druhý Eliáš učiněn byl od Boha vozem a vozatajem mužů duchovních. Věřiti jestiť zajisté, že ten na prosby Františkovy otevřel oči těmto prostným, aby viděli veliké divy Boží, kterýž kdysi otevřel oči pacholkovi k vidění hory plné koní a ohnivých vozův okolo Elisea. A muž svatý vrátiv se, jal se rozbíratí tajnosti svědomí jejich, povzbuzoval jich z onoho podivného vidění a mnoho budoucího jím předpovídal o prospěchu řádu, a když zjevoval přemnohé věci, jež přesahovaly rozum lidský, bratři poznali právě, že nad sluhou jeho Františkem Duch Páně spočinul v takové plnosti, že jeho učení a života následovati bylo jím nejbezpečnějším.

Potom stádečka malého pastýř František milostí nebeskou předcházen dovedl dvanáctero těch bratří k Panně Marii na Porciunkuli, aby tam, kde zásluhami Mateře Boží řád menších byl vzal počátek, pomocí její též nabytí vzrůstu. Tu také učiněn jsa kazatelem Evangelia, obcházel města a tvrze, ne učenými lidské moudrosti slovy, ale mocí ducha zvěstuje království Boží. Těm, kteří naň patřili, zdál se člověkem jiného věku, an myslí i tváří vždy k nebi jsa upřen, všechny vzhůru táhnouti usiloval. Na vinici Kristově tím počaly pučeti pupeny vůně Páně a vyrážejíce ze sebe květy líbezné, rodily hojné ovoce cti a počestnosti. Neb zářem jeho kázání přemnozí mužové i ženy zažžení, v manželské cudnosti Pánu sloužíce dle pravidla od muže Božího přijatého novými zákony kající se zavazovali, kterýchžto života správu týž sluha Kristův nazýváti ustanovil řádem bratří kajících. Jako totiž všem k nebi směřujícím cesta pokání jest zajisté společná, tak i tento stav kleriky i laiky, panny i manžely obo-

jího pohlaví přijímaje, velké záslužnosti získal sobě u Boha, jakož se ukázalo z mnoha zázraků, jež někteří z nich vykonali.

Obracely se též panny k ustavičnému panenství, mezi nimiž panna Bohu přemilá Klára, sazenička první, jakožto květ jarý a bělostný vůni vydala a jako hvězda přestkvoucí zazářila. Ta nyní oslavena jsouc v nebesích, od Církve důstojně jest ctěna na zemi, byvši dcerou v Kristu svatého otce Františka chudičkého a matkou chudých paní. Mnozí též nejen nábožností puzeni, ale též touhou po dokonalosti Kristově rozplamenění pohrdali všelikou marností světskou a následovali šlépějí Františkových, a den ze dne rostouce a prospívající, až do končin okrsku zemského brzy se rozšířili. Činilať je svatá chudoba, kterou měli za všecky statky, ochotnými ke vši poslušnosti, silnými k pracem a pohotovými k cestám, a poněvadž ničím pozemským nevládli, ničeho nemilovali a ničeho nebáli se ztratiti, bezpečni byli všude a beze strachu, žádnou starostí nerozptýleni, bez zármutků živi jsouce a bez úzkosti očekávající dne zítřejšího a pozdní hospody.

Mnoho zajisté v rozličných světa končinách tržili potup, jakožto osoby opovržené a neznámé, ale láska k Evangeliiu Kristovu tak je učinila trpělivými, že vyhledávali raději tam býti, kde by protivenství na těle trpěli, než kde by svatými se jevili a světskou přízní mohli se honositi. Ba i nedostatek zdál se jim nejplnější hojností, poněvadž dle rady Mudrcovy nejmenší za veliké se jim líbilo. Když někteří z bratří přišli do končin nevěřících, přihodilo se, že jeden Saracen útrpností jat nabízel jim peněz na potřebné živobytí, a když odpírali přijmouti, podivil se člověk ten, vida že jsou nuzní. Posléze srozuměv, že chudými se učinivše z lásky Boží, nechtěli míti peněz, takovou milostí k nim zahořel, že se nabídl poskytovat jim všeho potřebného, dokavad bude míti z čeho. Ó nestihlá vzácnosti chudoby, jejíž divnou mocí mysl sveřepého barbarství v takou něžnou útrpnost jest proměněna! Hrozným tudíž a mrzkým jest hříchem, aby po této vznešené perle člověk křestěnín šlapal, kterouž takou úctou zvelebil Saracen.

Toho času řeholník jeden z řádu křížovníků, jménem Moricus (Mouřeníček), v nemocnici u Assisi neduhem těžkým a vleklým strádaje, že již od lékařův odsouzen byl na smrt, prosebně obrátil se po poslech na muže Božího a snažně ho prosil, aby zaň ráčil se přimluvit u Pána. Blažený otec do-
brotivě svoliv, modlil se a po té vzal střídu chleba a namočiv ji do oleje lampy, hořícím před obrazem Panniným, jako lektvař nějaký po bratřích ji poslal nemocnému řka: „Tento lék doneste bratru našemu Mouřeníčkovi, kterýmž moc Kristova netoliko zdraví mu úplně navrátí, ale též silným bojovníkem ho učiní a k našemu voji trvale přidruží.“ A jakmile kazijedu toho, nálezem Ducha Svatého připraveného, člověk nemocný okusil, vstal jest zdrav a také bujarosti myslí i těla od Boha nabyt, že brzy vstoupiv do řádu svatého muže, v jediné sukničce chodil, pod kterouž dlouhý čas krunýř na na holém těle nosil, a na syrových pokrmech, totiž zelinách, luštěninách a ovoci dosti maje, mnoho let neokusil chleba ni vína a přece silen a zdrav ostával.

Zatím rostly zásluhy ctností na maličkých Kristových a vůně dobré pověsti, široko daleko se rozlévající, přemnohé lidi z rozličných světa končin k spatření svatého otce přitahovala. Mezi nimi jeden světských písní vtipný skladatel, kterýž za to od císaře byl korunován a odtud králem veršův byl nazýván, umínil si navštívit muže Božího, věcí světských tupitele. A když ho zastihl u tvrze Svatého Severina v jednom klášteře kázícího, spočinula na něm ruka Páně a on viděl tohoto kříže Kristova kazatele Františka dvěma skříženými meči velmi stkvoucímí v podobu kříže znamenáného, z kterýchžto mečů jeden směřoval od hlavy k nohám, druhý napříč od ruky přes prsa k ruce. Nebyl znal dle tváře sluhy Kristova, ale takým zázrakem ukázaného ihned poznal. A užasnuv tím viděním, ihned jal se lepší úmysly činiti a posléze silou slov jeho zboden jsa, jako by mečem ducha z úst jeho vycházejícím byl proklán, úplně pohrdl světskými okázalostmi a k řeholi blaženého otce přistoupil. Pročež muž

svatý, vida ho od neklidu světa k pokoji Kristovu dokonale obrácena, nazval ho bratrem Pacifikem, to jest pokojným. Ten potom ve všelike svatosti prospívaje, dříve než se stal ministrem ve Francii (zastával tam on prvý úřad ministra), zasloužil si opětovně viděti veliké písmě Tau na těle Františkově, jež rozličnými barvami se stkvějíc tvář jeho podivuhodnou sličností krásnilo. Znamení ono totiž muž svatý velmi ctil a miloval, přechoasto v řeči je doporučoval a na lístcích, které posílal, vlastní rukou podpisoval, jako by vším jeho snažením bylo, znamenati dle rčení prorockého Tau na čela mužům lkajícím a želejícím, ke Kristu Ježíši opravdově obráceným.

Když časem přibýlo již značně bratří, pastýř bedlivý jal se svolávati je na generální kapituli k Svaté Marii na Porciunkule, aby provázkem rozměřování božského na zemi chudoby jejich každému přiřkl dílec poslušenství. A ačkoliv tam všeho potřebného byl nedostatek a bratří se sešlo množství někdy na pět tisíc, přece péčí Boží milostivosti i pokrmů s dostatek měli, i zdraví tělesnému se těšili a duchovním blaženstvím oplývali. Kapitul provinciálních, nemoha docházeti na ně osobně, súčastňoval se duchem pečlivým opatřením správy, snažnými modlitbami a mocným požehnáním, ač někdy podivným působením mocí Boží též viditelně se zjevoval. Když totiž výborný kazatel, kterýž slavným jest Krista vyznavačem, Antonín, kázal na kapitule arelatské bratřím o nápisu kříže, „Ježíš Nazaretský Král Židovský“, bratr jeden osvědčené ctnosti jménem Monald, na božské napomenutí ohlédl se ke dveřím kapituly a uzřel tělesnýma očima blaženého Františka v povětří zdviženého, an rukama jako na kříži rozpiatýma žehná bratřím. A bratří všickni pocítili se naplněni tak velikým a tak nezvyklým utěšením Ducha, že duch v nich vzdával jim jisté svědectví o pravé přítomnosti svatého otce, třeba později i zevním svědectvím bylo to dokázáno, nejen zřejmými známkami, ale též slovy téhož svatého otce. Věřili jest zajisté, že moc Boha všemohoucího, jež Ambrože svatého

biskupa a pochování slavného Martina přenesla, aby svatého velekněze svatou službou poctil, též sluhu svého Františka přimístila na kázání pravdomluvného hlasatele svého Antónína aby schválil řeči pravdy, zejména kříže Kristova, jehož byl nositelem a služebníkem.

Když pak již řád se rozšířil a on chystal se pravidla životní, pánem Innocencem schválené, nástupci jeho Honoriovi na vždy dáti schváliti, takovým od Boha zjevením byl poučen. Zdáloť se mu, že droboučké drobtý chlebů se země sbíral a mnoha hladovým bratřím kolem dokola měl rozdávat; a když tak jemných drobtů obával se rozdávat, aby mu snad nevypadly mezi prsty, hlas s hůry mu řekl: „Františku, udělej ze všech drobtů jednu hostii a dávej těm, kteří by chtěli jísti.“ Když on to učinil, tu na těch, kteří nepřijímali daru toho nábožně nebo přijatým pohrdali, ihned ukazovala se znamení nákazy malomocenství. Muž svatý vyprávěl to všechno druhům řka, že nechápe tajemství toho vidění. Na druhý den však, když bděle trval na modlitbách, uslyšel taký hlas s nebe sestupující: „Františku, drobtý včerejší noci jsou slova evangelická, hostií jest řehole, malomocenstvím nepravost.“ Chtěje tedy řeholi, ze sebraných slov Evangelia obšírně složenou k potvrzení na stručnější a jadrnější formu uvésti, jakož velelo ukázavší se vidění, vystoupil se dvěma druhy vedením Ducha Svatého na kterous horu, kdež v postu o chlebě a vodě setrváváje, dal ji sepsati, jakož mu v modlitbě Duch Boží vštěpoval. A když sestupuje s hory svěřil ji svému vikáři, a on po několika dnech řekl, že nedbalostí ji ztratil, svatý muž znovu odebral se na to pusté místo a tam na způsob prvý, jako by z úst Božích slova bral, ihned zase složil a od výše jmenovaného papeže Honoria, osmého léta jeho papežství, jak si byl žádal, obdržel jest potvrzení. A horlivě nabádaje bratří k jejímu zachovávaní, pravil, že ničeho do ní nevložil dle vlastního rozumu, ale všechno že tak dal sepsati jak mu od Boha bylo zjeveno. A aby to ještě svědectvím Božím bylo potvrzeno, za několik dní vtisknuty jsou jemu jizvy Pána Ježíše

prstem Boha živého, jakožto bulla svrchovaného velekněze Krista na všelike potvrzení řehole a doporučení jejího původce, jakož níže na příslušném místě po vyložení jeho ctností bude vypsáno.

HLAVA PÁTÁ / O PŘÍSNOSTI JEHO ŽIVOTA A KTERAK VE STVOŘENÍ NACHÁZEL UTĚŠENÍ

KDYŽ tedy viděl muž Boží František, že jeho příkladem přemnozí duchem horoucím jsou rozněcováni k nesení kříže Kristova, sám též jakožto dobrý vůdce vojska Kristova rozněcoval se, by vyvrcholením nezdolné ctnosti dospěl palmy vítězství. Připomínaje si totiž slova Apoštolova: *Kteríž pak jsou Kristovi, tělo své ukřižovali s neřestmi a žádostmi*, aby brnění kříže na svém těle nesl, takovou strohou kázní smyslové choutky krotil, že stěží co nezbytno bylo k udržení přirozenosti, přijímal. Říkávalt, že nesnadnou věcí jest, potřebě těla hověti a náklonnosti smyslův neposlouchati. Pročež v čas zdraví stěží sobě připouštěl vařené pokrmy, a zřídka je připouštěje, buď popelem si je kořenil, nebo chuť a vůni přilítím vody co nejvíce rozptyloval. O pití což pověděti, jestliže stěží doušku vody si popřál, prahna palčivou žízní. Nalézal sobě způsoby tužší zdrženlivosti a denně v kázni více prospíval, a byt již vrcholu dokonalosti dosahoval, přece jako začínaje vždy něco nového vymýšlel na trýznění těla, trestaje chťíce. Vycházeje však ven, pro slovo Evangelia přizpůsoboval se v požívání pokrmů těm, u nichž byl hostem, a vraceje se, opět přísně zachovával příkrou skrovnost a zdrženlivost. A tak veskrze ukazuje se strohým k sobě, vlídným k bližnímu, poddaným Evangelii Kristovu, nejen zdržováním, ale i jedením skýtal vzdělávající příklad. Zmořeným údům lůžkem byla obyčejně holá

země, a často spal sedě, hlavou opíraje se o dřevo neb o kámen, a na jediné chudé suknici máje dosti, v nahotě a zimě Pánu sloužil.

Tázán byv někdy, kterak v rouše tak tenkém odolá příkrosti zimních mrazů, v horoucnosti ducha odvětil: „Kdybychom v nitru přiodění byli skrze žádost plamenem nebeské vlasti, tuto zimu vnější snadno bychom snesli.“ Roucha měkkého se štítil, drsnost miloval, poukazuje, že proto svatý Jan Křtitel ústy Božími byl pochválen. Cítil-li někdy v dané mu suknici jemnost, zprošival ji vespod provázky, říkáje, že ne v chatrčích chudiny, ale v palácích knížat dle slova Pravdy hledati jest měkkosti. Bylt poznal z jisté zkušenosti, že strohost zastrahuje zlé duchy, jemné a měkké věci že je posilňují a vzmužují k pokoušení. Odtud když jednu noc pro chorobu hlavy a očí mimo svůj obyčej měl pod hlavou podloženu podušku z peří, zlý duch vlez do ní, až do hodiny jitřní rozmanitě ho znepokojoval a od snažnosti svaté modlitby odtrhoval, až on zavolav druhá, dal podušku s ďáblem vynéstí daleko za cellu. Ale bratr vyšed s poduškou z celly, ztratil síly i vládu ve všech úděch, až na zavolání svatého otce, duchem to seznavšího, dřívější síla srdce i těla úplně mu byla vrácena.

Strohý v kázni stál nad sebou na stráži, péči co největší máje o zachování čistoty obojího člověka. Pročež v počátcích svého obrácení v čas zimní často se pohružoval do jámy plné ledu, aby jednak domácího svého nepřítelě dokonale si podrobil i bělostné roucho nevinnosti od zápalu rozkoše hříšné uchoval. Pravílt, že nepoměrně snesitelnější jest muži duchovnímu velikou mrazivost v těle trpěti, nežli žáru tělesné náruživosti jen maličko pocítiti v mysli. A když jednu noc na poušti Sarthianské v poustevničce na modlitbách dlel, starý nepřítel třikrát naň zavolal řka: „Františku, Františku, Františku!“ A když on se ptal, čeho by si přál, on lstivě dodal: „Není na světě hříšníka, kterému Bůh by neodpustil, obrátí-li se, ale kdožkoli krutým pokáním sám se usmrtí,

nedojde milosrdenství na věky.“ Muž Boží ihned zjevením poznal šalbu nepřítelovu, kterak se opřel, aby ho svedl ku zvlažnění; neboť ukázalo se to na následujícím účinku. Hned po té totiž z ofouknutí jeho, jehožto dech rozžhavuje uhlí, těžké pokušení tělesné ho zachvátilo. Milovník cudnosti přodem je znamená, svlekl se sebe roucho a provazem jal se přesilně bití řka: „Ejhle, bratře osle, tak tobě sluší zůstatí, tak podrobovati se důtkám; sukně řádu slouží, znak svatosti na sobě nese, chlípnicku není dovoleno ukrásti ji; chceš-li kam jíti, jdi si.“ Nad to i divným zápalem ducha roznícen, otevřel cellu a vyšel ven do zahrady a zabořiv se tělem již obnaženým do závěje sněhové, jal se hnísti ze sněhu plnými hrstmi sedm hrud, a postaviv je před sebe, takto mluvil svému zevnitřnímu člověku: „Ejhle, tato větší jest žena tvá, tyto čtyři jsou dva synové a dvě dcery a ostatní dvě pacholek a děvečka, kterých potřebuješ k službě. Spěchej tedy, ať všecky oděješ, neboť mrou zimou. Jestliže však tě mnohonásobná starost tíží, jedinému Bohu bedlivě služ.“ Tu pokušitel přemožen ihned se klidil, a muž Svatý s vítězstvím vrátil se do celly, neboť zatím, co za trest krutě křehl zevně, vnější žár rozkoše tak uhasil, že později nikdy ničeho takového necítil. Jeden pak bratr, jenž tehdy na modlitbách prodléval, za jasného měsíce všecko to viděl, a když muž Boží se dozvěděl, že se tomu v noci díval, vyjevil mu postup pokušení a přikázal, dokud bude naživu, ať nikomu nevyzrazuje, co viděl.

A učil, že netoliko náleží umrtvovati neřesti těla a jejich draždíče krotiti, ale též vnějších smyslů, jimiž smrt vchází k duši, svrchovanou bedlivostí ostříhati. Důvěrností s ženami, rozmluv a pohledů, jež mnohé přivedly k pádu, přikazoval pilně se varovati, říkáje, že jimi duch mdlý často bývá zlomen a silný oslaben. Člověk s nimi obcující, pravil, (ledaže by to byl muž nejosvědčenější) tak snadno uchrání se nákazy, jako dle Písem člověk v ohni může choditi a nespáliti si chodidel. A sám tak odvracel očí, by nezřely takých marností, že jak někdy druhu se přiznal, téměř žádné nerozeznával dle

tváře. Soudilť, že není bezpečno, vtiskovati si podoby jejich v nitro, poněvadž mohou buď ukroceného těla ohének znovu vznítiti, nebo cudné mysli lesk poskvřniti. Tvrdil, že nemá ceny rozmluva se ženami vyjma zpovědi nebo kratičkého naučení, jak prospívá k spasení a přísluší k počestnosti. „O jakých věcech“, pravil, „má jednati řeholník s ženou, kromě žádá-li nábožnou prosbou svatého pokání nebo rady k lepšímu životu? Příliš bezpečni jsouce, méně se varujeme nepříteli, a ďábel, podaří-li se mu uchytiti na člověku vlas ze svého, přičiní se, by rychle vzrostl v břevno.“

O zahálce učil, že jakožto bahnisku všech zlých myšlení vši silou jest se jí vystříhati, ukazuje příkladem, jak vzpurné a líné tělo neustálým kázněním a plodnými pracemi jest zkrocovati. Proto tělo své nazývával bratrem oslem, jako že namáhavá břemena jest na ně nakládati, často důtkami je bítí a hrubým obrokem krmiti. A viděl-li někoho lenivého a toulavého, že chce jísti ovoce práce jiných, soudil, že bratrem mouchou jest ho nazývati, protože takový nic dobrého nečině, ale dobré činy zmarňuje, mrzkým a ohavným se činí všem. Protož řekl jednou: „Chci, aby bratří moji pracovali a cvičili se, by zahálce se oddávající, po věcech nedovolených srdcem i jazykem netěkali.“ Též chtěl, aby bratří zachovávali evangelické mlčení, aby totiž všeho času bedlivě se zdržovali všeho prázdného slova, jakož v den soudu majíce z něho vydati počet. A zastal-li některého bratra, že si navyká prázdné řeči, ostře ho káral, říkáje, že skromná mlčenlivost jest stráží čistého srdce i nemalou ctností, anť se praví, že smrt i život jsou v rukou jazyka (Přísl. XVIII.) ne tak pro chuť, ale pro řeč.

Ale třebaš vši silou naváděl bratří k životu strohému, přec nelíbila se mu přísnost železná, kteráž neoděla se útrokami vroucnosti aniž jest zlahodněna solí rozumnosti. Když totiž jedné noci kterýsi bratr z přílišné zdrženlivosti ukrutným hladem byl trápen a zmítal se nemoha odpočinouti, pastýř něžný poznáváje, že ovci jeho hrozí nebezpečenství, zavolal

bratra, podal mu chleba a aby ho zbavil ostychů, sám prvý jal se jísti a jeho k jedení sladce pobízeti. Bratr odložil stud, pojedl a radoval se nadmíru, že obezřelou schylností pastýřovou znikl i škodu na zdraví i nemalý vzal příklad ku vzdělání. A nazítří muž Boží svolav bratří, vyprávěl jim, co se přihodilo v noci a prozřetelným napomenutím doložil: „Příkladem budiž vám, bratří, ne pokrm, ale láska.“ Též učil je následovati rozumnosti jakožto vozatajky ctností, ne té, kterou tělo radí, ale které učil Kristus, jehožto přesvatý život zjevně jest vyjádřeným příkladem dokonalosti.

A že Beránka bez poskvrny ukřižovaného není možno člověku mdlobou těla obklíčenému tak dokonale následovati, aby někdy nezhyzdil se nějakou nepravostí, zaručené dával jim naučení, by ti, kteříž o život dokonalý opravdově usilují, denně potoky slz se očišťovali. A ač již dobyl sobě podivuhodné čistoty srdce i těla, neustával přece přívaly slz napořád omývati oči duše, neváže ztráty zraku tělesného. A když neustálým pláčem přivodil si neduh oční a lékař mu radil, aby se zdržoval pláče, chce-li ujíti slepoty, muž svatý odpověděl: „Nenáleží, bratře lékaři, z lásky k zraku, který máme společný s mouchami, odmítati návštěvy světla věčného, ani dost málo, neboť ne duch pro tělo, ale tělo pro ducha přijalo dobrodiní světla.“ A raději byl by ztratil světlo zraku tělesného, než potlačovati vroucnost ducha a brániti slzám, kterýmiž zrak vnitřní se očišťuje, by mohl Boha viděti.

A když jednou lékaři mu radili a bratří snažně domlouvali, aby připustil sobě vypáliti jakousi ránu, muž Boží pokorně přivolil, pozoruje, že mu to bude zdrávo i bolestno. Ranhojič tedy zavolán byv přišel a vložil železný nástroj do ohně, by jej rozžhavil k vypalování. Tu sluha Kristův, tělo již zachvívající se hrůzou posiluje, k ohni jakožto k příteli jal se mluvití řka: „Milý bratře ohni, nad ostatní věci stvořené závistné krásy, mocným, krásným a užitečným stvořil tě Nejvyšší, budiž mi v tuto chvíli dobrotiv, budiž mi hojiv. Prosím velikého Pána, kterýž tě stvořil, aby mi zvlažil tvoji

horkost, abych tě lahodně pálicího mohl snést.“ Dokonav modlitbu učinil znamení kříže proti železnému nástroji, ohněm řevavému, a již ostal bez bázně. Hluboko vnořilo se syčící železo do útlého masa, a taženo bylo od ucha až k obočí. A co bolesti mu oheň ten způsobil, muž svatý sám vyslovil: „Chvalte“, děl bratřím, „Nejvyššího, neboť pravdu pravím vám, ani palčivosti ohně jsem necítil aniž jaké bolesti v těle.“ A obraceje se na lékaře: „Není-li“, vece, „maso dobře vypáleno, přitiskni znovu.“ Zkušený lékař podivil se v slaboučkém těle tak mocné síle ducha a božským zázrakem to vyhlásil, řka: „Pravím vám, bratří, viděl jsem divné věci dnes.“ Poněvadž totiž takové dospěl čistoty, že tělo s duchem a duch s Bohem v divoucím souladu se shodovali, Božím řízením se dalo, že stvoření Tvůrci svému sloužíc, vůli a přikázání jeho podivně se poddávalo. Jindyť zase na poušti Svatého Urbana, když sluha Boží přetěžkou nemocí stůně cítil již mizení sil přirozených a žádal si číšky vína a odpověděli mu, že nemají, kam by pro ně došli, on kázal přinést vody a když ji přinesli, požehnal ji znamením kříže, a ihned učiněno jest výborným vínem, co bylo čistou vodou, a čeho nuzota pustiny nemohla, čistota svatého muže zmohla. A ochutnav ho, takové svěžesti ihned nabyt, že chuti novota a obnova zdraví, nápoj i pijícího nadpřirozeně obnovující, dokonalé v něm svlečení starého člověka a oblečení nového dvojím svědectvím potvrdily.

Netoliko stvoření sloužilo sluze Božímu k vůli, ale i prozřetelnost Stvořitelova hověla všude jeho libosti. Když jednou sběhem mnoha nemocí ztížen byl na těle a byl by rád k obveselení ducha uslyšel nějaké zvuky hudební, ale slušnost a počestnost nedopouštěly, aby mu zahráno bylo službou lidskou, sestoupili jsou Andělé, aby splnili přání muže svatého. Jedné noci totiž, když bděl a rozjímal o Pánu, náhle zazněla harfa divné harmonie a přelíbězné melodie. Nikoho nebylo viděti, ale z přebíhání zvuku sem tam znáti bylo přecházení a vrácení harfeníkovo. František upřev ducha v Boha,

takové lahodnosti požíval z té přesladké písně, že se viděl na jiném světě. To ani bratří jeho domácích nebylo tajno, kteříž na častých znameních často spatřovali, že tak mimořádnými a hojnými útěchami od Pána jest navštěvován, že jich vůbec ani utajiti nemohl.

Jindy opět když muž Boží za příčinou kázání cestu konal mezi Lombardií a Markou Trevízskou s bratrem tovaříšem, u řeky Padu přikvačila je čirá tma noční. A poněvadž cesta otvírala se velikým a mnohým nebezpečím pro tmou, vodu a bažiny, tovaříš řekl muži svatému: „Modli se, otče, abychom vysvobození byli z hrozících nebezpečí.“ Muž Boží s velikou důvěrou odvětil: „Mocen jest Bůh, líbí-li se jeho sladkosti, rozehnati mrákotu tmy a dopřáti nám dobrodiní světla.“ Jedva dopověděl, a aj, takové světlo ihned kolem nich nebeskou mocí se rozzářilo, že zatím co jiní měli tmavou noc, oni v jasném světle viděli netoliko cestu, ale i mnoho věcí kolkolem. A vedením toho světla tělesně řízení jsouce a duchovně posilňování, urazili veliký kus cesty, pějíce Bohu chvály, a bezpečně přišli k hospodě. Považ, jak veliké čistoty a jaké moci byl tento muž, po jehožto vůli oheň zchlazuje svou palčivost, voda chuť proměňuje, andělská melodie skýtá útěchy a božské světlo vedení, že takto posvěceným svatého muže smyslům všecko světa ústrojí zjevně slouží.

HLAVA ŠESTÁ / O POKOŘE JEHO A POSLUŠNOSTI A O TOM, JAK BŮH OCHOTNĚ POVOLOVAL JEHO PŘÁNÍM

VŠECH ctností strážkyně a okrasa poko-
ra tučnou hojností muže Božího naplnila.
Po svém domnění a soudu nebyl než hří-
šníkem, ač v pravdě zrcadlem byl a oble-
skem všeliké svatosti. Na té snažil se bu-
dovati sama sebe, jako moudrý stavitel
nejdříve základ klada, kterémuž od Krista
byl se naučil. Říkalť, že proto Syn Boží
s výsosti lůna Otcova v naše opovržení
sestoupil, aby jak příkladem, tak slovem
Pán a mistr pokoře učil. Protož snažil se
jakožto Kristův učeník v očích svých i jiných mrzeti, pama-
tuje, že svrchovaný Mistr řekl: *Co vysoké jest u lidí, ohyzdno
jest u Boha.* Ale též toto slovo říkával: „Kolik jest člověk v
očích Božích, tolik jest a nic více.“ Odtud za pošetilost maje
chlubiti se přízněmi lidskými, radoval se z potup, a z chval
se rmoufil. Radějiť slýchal hany o sobě mluvití než chválu,
věda, že hana přispívá k nápravě, chvála pohání k pádu. Proto
když často lidé zásluhy svatosti na něm vychvalovali, příka-
zoval některému bratru, aby naopak slova tupící ho říkal a
vtiskoval jim v sluch, a když bratr ten ač nerad chlapem a
nádeníkem a darmochlebem ho nazýval, rozveseloval se na
mysli i na tváři a odpovídal: „Požehnej tobě Hospodin, nej-
milejší, že pravdu nejpravdivější mluvíš. Takové věci sluší
slyšeti synu Petra Bernardona.“

Aby pak se ostatním učinil protivným, nešetřil studem, a na kázání přede vším lidem své chyby vyjevoval. Kdysi se přihodilo, že těžce onemocněv, poněkud povolil v přísné zdrženlivosti, aby se uzdravil. A když se jakž takž zotavil, pravý sebe tupitel rozohniv se k odporu proti svému tělu dí: „Nesluší se, aby lid měl mne za zdrženlivého a já naopak abych tajně poprával tělu občerstvení.“ I vzchopil se, svaté pokory duchem rozplameněn a na rynku města Assisi svolav lid, slavně s mnoha bratřími, které s sebou byl přivedl, všel do hlavního chrámu a provaz kolem krku si ovázav, nah v pouhých nohavicích před očima všech kázal se táhnouti až ke kameni, na nějž posazováni bývali zločinci, mající býti trestáni. Na ten se posadiv, třebaš měl čtvrtodenní zimnici a sláb byl, v čas tuhého mrazu s velikou svěžestí ducha kázal a všem posluchačům dokazoval, že není hoden úcty jakožto člověk duchovní, ale pohrdání jakožto tělesný a žráč. Protož ti, kteří se sešli, vidouce tak neobyčejné divadlo, divili se, a poněvadž jeho přísnost již znali, pohnuti v srdci vyhlašovali pokoru takovou více podivuhodnou než následovnou. A ač spíše zdálo se to býti znamením na způsob prorockého podobenství nežli příkladem, přece bylo to naučením dokonalé pokory, kterým následovník Kristův se učí, kterak zhrdati jest vychvalováním pomíjející chvály i potlačovati vypínavost naduté chlouby, i lstivé přetvářky lež zavrhovati. A mnoho tomu podobného činil, aby zevně jakoby nádobou pohozenou se stal, a uvnitř měl ducha posvěcení.

Snáží se dary Hospodinovy v tajnosti srdce skrývati, nechť je vyjevovati k chvále, co by mohlo býti příčinou k pádu. Neb často když ho blahoslavili mnozí, také slovo říkával: „Ještě i syny a dcery mohl bych míti, nechvalte ještě neztvrdivšího; nikoho nenáleží chváliti, jehož konec nejist jest.“ Takto chválícím, sobě pak takto: „Kdyby lotru byl tolik u dělil Nejvyšší, vděčnější byl by tebe, Františku.“ Bratřím říkával často: „Z toho všeho, co hříšník může, ať nikdo sobě křivým uspokojením nelahodí. Hříšník“, dí, „může se po-

stiti, modliti, plakati a tělo své trýzniti; jediného nemůže, Pánu svému totiž věren býti. Tím tedy jest se chlubit, Pánu-li jeho chválu vzdáváme, jemu věrně-li sloužíce, cokoliv dává, věrně připisujeme.“

A aby rozličnými způsoby tento kupec evangelický získával a všecek nynější čas slil v zásluhu, ne tak vládnouti chtěl jako poddán býti, ne tak poroučeti jako poslouchati. Proto zřeknuv se úřadu generála, prosil sobě o quardiána, jehož vůli by ve všem se podroboval. Neboť tak, tvrdil, svatá poslušnost rodívá hojné ovoce a těm, kteří jejímu jhu šíje podkládají, ni chvilka času neuplyne bez zisku, pročez i bratru, s nímž chodíval, vždycky sliboval i zachovával poslušnost. Kdysi řekl jest druhům: „Mezi jinými milostmi, jež Boží dobrotivost ráčila mi uděliti, dostalo se mi té, že tak pilně poslouchám novice před hodinou přijatého, dán-li mi jest za quardiána, jako nejstaršího a nejváženějšího bratra.“ „Poddaný“, děl, „ať v představeném svém nezří člověka, ale toho, z lásky k němuž jest poddán; čím totiž opovrženější jest představený, tím více líbí se pokora poslušnosti.“

A když se ho jednou tázali, koho náleží míti za opravdově poslušného, předložil jim za příklad podobenství těla mrtvého: „Vezmi“, pravil, „tělo bezduché a kde ti libo, polož; u-zříš, že se neprotiví pohnutí, nereptá proti položení, nedovolává se puštění. Postaví-li se na stolic, ne vzhůru ale dolů bude hleděti, položí-li se do purpuru, dvakrát bude bledší.“ „Ten jest“, vece, „právě poslušen, kdo nerozsuzuje, proč jím hnuto, nedbá, kde postaven, nenaléhá, aby byl přeložen, povznesen jsa v úřad, zachovává navyklou pokoru, a více ctěn jsa, větší nehodnost si přičítá.“ Někdy řekl druhu svému: „Nezdám se sobě bratrem menším, leč budu-li ve stavu, který ti vylíčím. Hle, jsa představeným bratří půjdu na kapitolu, kázati budu a napomínati bratří, a na konec řečeno bude proti mně: Nehodíš se nám, neboť jsi neučený, nevýmluvný, hloupý a sprostný. Posléze vyhnán budu s hanbou a ode všech potupen. Pravím tobě, nebudu-li slyšeti těchto slov s touž

tváří, s týmž mysli veselím a týmž úmyslem svatosti, bratrem menším nikterak nejsem.“ A dodal: „V prelátství pád, v chvále svržení, v pokoře poddaného duše zisk jest. Proč tedy více nebezpečenství než zisku hledáme, přijavše čas k získávání?“

Z této tedy příčiny pokory vzor František chtěl, aby bratří jeho nazývání byli menšími a prelátové jeho řádu aby slouli ministry, jednak aby slov Evangelia se užívalo, kteréž zachovávatí byl slíbil, jednak aby již z názvu učili se učenníci jeho, že k naučení pokory přišli jsou do školy pokorného Krista. Mistr totiž pokory Ježíš Kristus, aby vzdělal učeníky k dokonalé pokoře, řekl: „Kdožbykoli chtěl mezi vámi větším býti, bude sluhou vašim.“ A když se ho ptal pan kardiál Ostijský, řádu menších zástupce a podpůrce zvláštní, jenž později, jakož mu týž muž svatý byl předpověděl, povýšen byv v důstojenství nejvyššího pontifikátu sloul Řehoř Devátý, líbí-li se mu, že bratří jeho povyšování jsou v církevní hodnosti, odpověděl: „Pane, proto menšími jsou nazváni bratří moji, aby se neodvažovali většími býti. Chcete-li, pravil, aby přinášeli ovoce v Církvi Boží, držte je a zachovávejte ve stavu povolání jejich a na prelátství církevní nijak jich nenechte vstupovati.“

A poněvadž pokory na sobě i na poddaných vážil si nad ostatní cti, milovník pokorných Bůh uznával ho hodným tím vyššího důstojenství, jakož jednomu bratru, muži vynikající ctnosti a nábožnosti, viděním s nebe bylo ukázáno. Když totiž doprovázel muže Božího a spolu v jednom opuštěném kostele vroucně se modlili, vytržen byl ze sebe a užíval mezi mnoha v nebi křesly jedno ostatních důstojnější drahým kamením ozdobené a vší slávou se skvoucí. I divě se v sobě stkvělosti převysokého trůnu, úzkostlivým přemýšlením jal se zpytovat, kdo asi má naň býti povýšen. Mezi tím uslyšel hlas řkoucí mu: „Křeslo toto bylo jednoho z padlých a nyní uchováno jest pokornému Františkovi.“ Posléze bratr vrátiv se z vytržení modlitby k sobě a vida, že

muž blažený vychází, šel jak obyčejně za ním. A když ubírajíce se cestou hovořili spolu o Bohu, bratr onen nezapomenuv svého vidění, pilně se ho vyptával, co sám o sobě myslí. Jemužto pokorný sluha Kristův: „Vidím se“, vece, „největším z hříšníkův.“ A když bratr mu namítl, že toho nemůže při zdravém svědomí říci ani mysliti, dodal: „Kdyby kterakkoli zločinného člověka tak velikým milosrdenstvím Kristus provázel, soudím zajisté, že mnohem vděčnějším by byl Bohu než já.“ I utvrzen byl bratr slyšením tak divné pokory o pravdivosti ukázaného mu vidění, poznávaje dle svědectví svatého Evangelia, že na výsost slávy, s níž pyšný bývá svržen, právě pokorný bývá povýšen.

Jindy zase, když v opuštěném kterémisi kostele se modlil v provincii Masse u hory Kasalské, poznal duchem, že tam svaté ostatky byly zůstaly. A pozoruje ne bez zármutku, že již dlouhý čas zbaveny jsou příslušné pocty, přikázal jest bratřím, aby je s uctivostí donesli na místo. Ale když povinností volán jsa rozešel se s nimi, synové zapomenuvše přikázání otcova, zameškali zásluhy poslušnosti. A jednoho dne, když chtěli slaviti svatá Tajemství, odhrnuvše svrchní pokrývku oltářní, s nemalým podivem objevují překrásné a líbezně vonící kosti, a patří na ostatky, kteréž ne ruka člověčí, ale Boží moc byla přinesla. Za nedlouho muž Bohu oddaný vrátiv se, vyptával se, bylo-li vykonáno, co byl přikázal o ostatcích, a tu bratři vinu zameškané poslušnosti pokorně vyznávajíce, s pokáním zasloužili si odpuštění. I řekl muž svatý: „Blahoslaven Pán Bůh můj, jenž sám jest vykonal, co vám bylo vykonati.“ Uvaž bedlivě péči božské Prozřetelnosti k našemu prášku, a rozjímej pokorného Františka vynikající v očích Božích moc. Neboť když rozkazů jeho nedbal člověk, přání jeho poslechl Bůh.

Kdysi přišed do města Imoly šel k biskupovi a pokorně ho prosil, aby s jeho laskavým svolením mohl svolati lid na kázání. Biskup však tvrdě ho odbyl: „Stačí“, vece, „bratře, když já kážu svému lidu.“ Pravý pokorný skloniv hlavu a

vyšel ven, za chvílku vstoupil znovu. Když biskup jaksi pobouřen ptal se ho, oč ještě chce žádati, on pokorným srdcem i hlasem odpověděl: „Pane, zapudí-li otec syna jedněmi dveřmi, jinými jest mu opět vstoupiti.“ Biskup přemožen jsa pokorou, s jasnou tváří ho objal řka: „Ty i všichni bratří tvoji mějtež obecné dovolení budoucně v biskupství mém kázati, neboť svatá pokora si toho zasloužila.“

Přihodilo se jednou, že přišel do Arezza, kdy všecko město otrásáno bylo domácí válkou a hrozila mu blízká zkáza. Jsa hospodou v podhradí, viděl nad městem plesající ďábly, kteříž občany rozněcovali k vzájemnému vraždění. Aby tedy zahnal ony mocnosti povětrné, vzněcující rozbroje, poslal bratra Silvestra, muže holubičí prostoty, před sebou jakcžto hlasatele řka: „Jdi k bráně města a jménem Boha všemouhoucího mocí poslušnosti rozkaž zlým duchům, aby rychle vyšli. Pravý poslušník spěchá vykonati rozkaz a chvalami vstupuje před tvář Páně, u brány městské jal se silně volati: „Jménem Boha všemouhoucího a na rozkaz sluhy jeho Františka všickni zlí duchové odstupte odsud.“ Ihned vrátilo se město k pokoji a občané s velikou tichostí napravovali druh druhu porušená práva občanské cti. Neb když zahnána byla zuřivá pycha zlých duchů, kteráž na město ono jakoby obležením se navalila, moudrost chudého zaujavší její místo, Františkova totiž pokora, pokoj navrátila i město zachránila. Pokorný totiž zásluhou příkré ctnosti poslušnosti dosáhl nad oněmi duchy odbojnými a zpupnými takové velitelské moci, že i dravé jejich opovážlivosti potřel i dorážející útoky odvrátil. Prchajíc pyšní ďáblové vznešených ctností pokorných, leč by někdy Boží milostivost dovolila jim na ochranu pokory zášiklovati, jakož i Pavel apoštol o sobě píše a František vlastní zkušeností dosvědčil. Žádán byv totiž pánem Lvem, kardinálem Sv. Kříže, aby u něho nějaký čas prodlel ve městě, svolil pokorně z úcty a lásky k němu. Ale první noc, když po modlitbě chtěl si odpočinouti, přitrhli zlí duchové a na vojína Kristova ukrutně doráželi. A dlouho a

bolestně ho bili a bezmála mrtvého zůstavili. A když zmizeli, přišel druh, jehož byl volal. Svatý muž vyprávěl mu, co se stalo, a doložil: „Věřím, bratře, že zlí duchové, kteří nic nemohou, leč kolik povolí jim nebeská Prozřetelnost, proto na mne tak lítě se vrhli, že nejeví dobré naděje moje přebývání na dvoře velmožském. Bratří moji, kteří na místech chudičkových přebývají, doslechnouce, že já jsem u kardinálů, budou snad se domýšleti, že se zaplétám do světa, honosím se počtami a oplývám rozkošemi. Protož lepším se mi vidí, aby ten, jenž postaven jest na vzor, prchal paláců a pokorně mezi muži pokornými přebýval na místech pokorných, aby těm, kteří nouzi strádají, síly dodal podobně strádaje.“ Přišli tedy ráno a pokornou omluvu předloživše, vzali jsou odpuštění od kardinála.

Pýcha ošklivila se muži svatému jakožto zdroj všeho zla a neposlušnost jakožto její nejhorší dcera, ale neméně vítal kající ponížení. Přihodilo se, že k němu přiveden byl bratr, jenž cosi byl učinil proti zákonu poslušnosti, aby spravedlivou kázní byl napraven. Vida však muž Boží dle zjevných známek, že bratr jest opravdově jat lítostí, puzen byl láskou k pokoře, by mu odpustil. Ale aby zase snadné prominutí nebylo jiným pohnutkou k přestupkům, kázal bratru odnítí kápi a do plamene uvrci, aby všickni znamenali, kterakým a jak velikým trestem mstíti jest hřích neposlušnosti. A když chvílku kápě byla v ohni, kázal ji vytáhnouti z plamenův a vrátiti bratru pokorně prosícímu. Div divoucí! vytažena jest kápě z plamenů, aniž viděti na ní stopy opálení, a tak se stalo, že tímto jedním zázrakem Bůh i svatého muže moc i kající pokoru pochválil. Hodně tedy následovati jest pokory Františkovy, kteráž tak divného i na zemi důstojenství sobě dobyla, že Boha nakláněla k vůli člověkově a člověkovu měnila srdce, dorážení zlých duchů rozkazem svým zapudila a žravost plamenů pouhým pokynutím zkrotila. Právě ona to jest, kteráž své milovníky povyšujíc a všem důstojnosti získávajíc, ode všech zasluhuje sobě úcty.

HLAVA SEDMÁ / O LÁSCE K CHUDOBĚ A DIVNÉM DOPLŇOVÁNÍ NEDŮSTATKŮ

MEZI ostatními milostmi, které od štědrého dárce František přijal, zvláštní privilej získal si té, že skrze lásku k chudobě rozhojňoval se v bohatství prostoty. Pozoruje muž svatý, jak ctnost ta byla důvěrnou družkou Synu Božímu a jak téměř ze všeho světa jest vyhoštěna, snažil se láskou trvalou se s ní zasnoubiti, a pro ni nejen otce i mateř opustil, ale též všecko, co mítí mohl, rozmetal. Nikdo nebyl tak žádostiv zlata, jak on chu-

doby, aniž kdo bedlivěji střežil pokladu než tento evangelické perly. A nejvíce pohoršovalo jeho oči, viděl-li na bratřích něco, co se nesrovnávalo úplně s chudobou. On zajisté od počátku řádu až do smrti suknicí, opaskem a nohavicemi jsa bohat, na tom dosti měl. Často se slzami na mysl uváděl chudobu Krista Ježíše a Mateře jeho, odtud dovozuje, že ona jest ctností královnou, poněvadž na králi králův a na královně matce jeho tak význačně se stkvěla. Též když bratři v konklave se ho tázali, která ctnost nejvíce přibližuje člověka Kristu, jako tajnost srdce svého vyjevuje odpověděl: „Chudoba, vězte, bratři, jest zvláštní cestou spásy, jakoby potravou pokory a kořenem dokonalosti, jehožto ovoce jest přemnohé, ale skryté. Tať jest evangelického pole pokladem skrytým, pro jehož koupení prodati jest všecko, a čeho prodati ne-

možno, tím pro jeho získání pohrdnouti. Tomu, kdo jejího vrcholu touží dospěti, odřící jest se netoliko světské opatrnosti, ale též jaksi i znalosti písma a umění, aby takého vyvlastně se statku, vstoupil do mocností Páně a nah vrhl se v náručí Ukřižovaného; nikterak se totiž nezříká dokonale světa, kdo vlastního rozumu měšec v tajnosti srdce chová.“

A často kázání čině o chudobě, vštěpoval bratřím ono slovo Evangelia: *Lišky mají doupata a ptáci nebeští hnízda, a Syn člověka nemá, kde by hlavy své sklonil.* Protož učil bratří, aby dle chudých obyčeje chudičké chýšky sobě stavěli, v kterýchž by nebydleli jako ve vlastních, ale jako poutníci a příchozí v cizích. Pravilť, že zákony poutníků jsou, pod cizí střechou hledati úkrytu, žíznivěti po vlasti, pokojně se ubírat. Někdy prikazoval domy vystavěné zbořiti nebo bratří z nich vystěhovati, znamenal-li v nich něco, co by pro přivlastněnost nebo nákladnost přičilo se evangelické chudobě. O té pravil, že jest jeho řádu základem, na kterémž všecka stavba řádu tak spočívá, že jeho pevností se upevňuje a jeho vyvrácením z kořen se vyvrací.

Odtud učil, jakož zjevením byl naučen, že vstoupení ve svatý zákon začínati jest tímto slovem evangelickým: *Chceš-li dokonalým býti, jdi a prodej všecko co máš, a dej chudým.* Protož nepřipouštěl do řádu než vyvlastněné a ničeho nepodrževší, jednak pro slovo svatého Evangelia, jednak též aby měšec zachovaný nebyl na pohoršení. Proto v hrabství ankonském jednomu žádajícímu o přijetí do řádu pravý chudých patriarcha odpověděl: „Chceš-li k chudým Kristovým se přidružiti, rozdej svoje chudým.“ Uslyšav to, člověk ten šel, a puzen jsa láskou tělesnou, zůstavil své jmění svým příbuzným a chudým nic. A když se vrátil a pověděl to svatému muži, on tvrdou domluvou ho tepaje řekl: „Jdi svou cestou, bratře moucho, neb ještě jsi nevyšel z domu a z příbuzenství svého: krevným svým dal jsi své věci a chudé jsi oklamal; nejsi hoden k svatým chudým se přidružiti. Počal jsi tělem, bořivý základ položil jsi duchovní stavbě.“ Vrátil se člověk

tělesný k svým a své věci zase vzal, kterýchž chudým ostaviti nechtěje, raději od úmyslu ctného odstoupil.

Jindy zase, když u Panny Marie na Porciunkule taková byla bída, že nemohli bratřím hostem, kteří přicházeli, dávati, jak bylo potřebí, vikář čili poručník jeho přistoupil k muži Božímu poukazuje na bídu bratří a žádaje, aby mohl vstupujících nováčků některé věci podržeti, by v čas potřeby bratří mohli se utéci k jich ztrávení. Muž svatý ne nevědom jsa rady Boží, „Odstup“, vece, „od nás, bratře nejmilejší, abychom pro kterého člověka bezbožně učinili proti řeholi. Raději obnaž oltář slavné Panny, žádá-li toho potřeba, nežli proti slibu chudoby a zachování Evangelia o něco sebe menšího se pokusiti. Vděčněji přijme blažená Panna, když pro dokonalé zachování rady svatého Evangelia oltář její bude obrán, nežli aby oltář její byl okrášlen a Synu jejímu slíbená rada přestoupena.“

Jednou muž Boží jda s tovaříšem Apulií kolem města Bari, uviděl na cestě tobolku velikou, kterouž obyčejně nazývají prakem, břichatou, jako by plna byla peněz. Tovaříš napomíná chudého Kristova a snažně ho pobádá, aby zdvihli tobolku a peníze rozdali chudým. Člověk Boží zamítá, řka, že lest ďábelská jest v té tobolce, a že bratr neradí věci záslužné, ale hříšné, bráti totiž a rozdávati cizí. Odcházejí a spěchají dokonati začatou cestu. Ale bratr, jalovou útrpností oblouzen, neustává ještě a trápí muže Božího, jako by nedbal chudým pomáhati z nouze. I vrátil se k praku s bratrem a jakýmsi jinchem, jenž byl na cestě; a pomodliv se káže druhu zdvihnouti ji. Bratr se ulekl a třásl se, tuše již Ďábelskou potvoru, ale pro příkázání svaté poslušnosti zapuzuje pochybování srdce a vztahuje ruku po tobolce. A nastojte, had nemalý vymrštil se z tobolky a zároveň s ní náhle zmizev, ukázal bratru ďábelský klam. Postihnuv tedy šalbu nepřátelské chytrosti, svatý muž řekl tovaříši: „Peníze, bratře, sluhům Božím ničím jiným nejsou než ďáblem a hadem jedovatým“.

Potom přihodilo se svatému muži cosi podivného, když nucen jsa ubíral se do města Sieny. Na jakési jemu veliké

rovině mezi Campigliem a Sv. Quirikem potkal tři chudičké ženy, postavou, věkem i tváří úplně sobě podobné, jež novým pozdravením ho poctily. „Vítej“, řkou, „paní Chudobo!“ To uslyšav pravý chudoby milovník, nevýmluvnou naplněn jest radostí, neboť nic na sobě lidem k pozdravení tak rád neměl, jako to, co ony našly. A ženy náhle se ztratily. Bratří druhové uvažující tak podivnou na nich podobnost, zvláštní pozdravení, náhlé namanutí a zmizení, ne nemoudře usoudili, že něco tajemného na muži svatém se naznačuje. A zajisté těmi třemi, jak se podobalo, chudičkými ženkami, tak stejné tváře se jevivšími, tak nezvykle pozdravivšími, tak náhle zmizevšími, dosti vhodně se ukazuje, že krása evangelické dokonalosti, totiž čistoty, poslušnosti a chudoby, stejně dokonale na muži Božím se stkvěla, třebaš nejraději se chlubil privileji chudoby, kterouž tu matkou, tu nevěstou, tu paní nazýval. V té toužil nad ostatní předčiti, z ní naučiv se nižším všech sebe počítati. Uzřel-li kdy koho chudšího dle zevnějšího roucha, ihned sebe káraje povzbuzoval se k podobnému, jakoby o chudobu žárlivě zápole, bál se býti v ní překonán. Přihodiloť se, že potkal cestou jakéhos ubožáčka, a uzřev jeho nahotu, zboden byl v srdci i řekl žalostivým hlasem svému druhu: „Velmi nás zahanbila jeho nuzota, neboť my za veliké bohatství chudobu jsme zvolili, a hle, na tomto více se stkvěje.“

Pro lásku k svaté chudobě všemohoucího Boha služebník mnohem raději užíval almužen u dveří vyprošených nežli volně daných. Byl-li někdy pozván od vynikajících osob a bohatšími stoly měl býti poctěn, dříve po okolních domech žebral o skyvky chleba a teprve takto chudobou jsa obohacen zasedal k hostině. A když jednou to učinil pozván byv biskupem ostijským, jež chudého Kristova zvláštní láskou miloval a biskup žaloval, že mu utrhá na cti, když jísti máje v jeho domě, chodí po almužně, sluha Boží odvětil: „Velikou, pane můj, prokázal jsem vám čest, uctiv většího Pána; neboť zalíbilo se Pánu v chudobě, a nejvíce v té, kteráž dobrovol-

nou pro Krista jest žebrotou. Této důstojnosti, kterouž pro nás Pán Ježíš nuzným se učiniv, na sebe vzal, aby svou chudobou nás obohatil a právě chudé duchem království nebeského králi ustanovil a dědici, nechci opustiti pro léno bohatství křivého, na hodinku nám propůjčeného.“

Nejednou bratří k prošení almužny pozýval, takových slov užívaje: „Jděte, neboť v tuto hodinu nejposlednější bratří menší půjčení jsou světu, aby vyvolení v nich naplnili, zač by od soudce byli pochváleni, uslyšíce ono přelíbezné slovo: *Kolikrátkoli učinili jste jednomu z těchto bratří mých nejmenších, mně jste učinili.* Protož říkal, že utěšeno jest pod heslem bratří menších žebrati, kteréž při odplatě spravedlivých evangelické pravdy Mistr ústy svými tak důstojně jest vyřkl. Též v největší svátky, když se chvíle k tomu naskytla, žebrával, říkáje, že na svatých chudých naplňuje se ono rčení prorocké: *Chléb andělský jedl člověk.* Tím chlebem andělským ten prý jest, klerýž za lásku Boží prošený a vnuknutím blažených Andělův udílený svatá chudoba po dveřích sbírá. Odtud když jednou na Boží Hod velikonoční prodléval v jakés poustevně tak vzdálené lidských příbytků, že podobně žebrati nemohl, pamatuje toho, jenž v týž den učeníkům do Emaus jdoucím v podobě poutníka se zjevil, od vlastních bratří prosil almužny jako poutník a chudý. A pokorně ji vzav, svatými řečmi je naučil, aby přecházejíce světa pouští jako poutníci a příchozí a praví Hebreové Paschu Páně, to jest přejití z tohoto světa k Otci v chudobě ducha ustavičně světili. A poněvadž na prosbě almužen ne žádostí zisku, ale chudobou ducha byl veden, otec chudých Bůh zvláštní oň péči dával na jevo.

Přihodilo se jednou, že sluha Páně nemocí byv ztížen na místě Nočera řečeném, veden byl do Assisi slovutnými posly, které na to zbožnost lidu assiského byla tam poslala. Oni vedouce čeledína Kristova přišli ke vsi chudičké, řečené Sarthianum, a tu když hlad i hodina dožadovaly se pokrmu, šli do vsi, aby něco koupili, ale nic na prodej nenalezše, vrátili se s prázdnou. I řekl jim muž svatý: „Proto jste nic nenalezli,

že více v mušky své než v Pána důvěřujete.“ (Nazývalť muškami peníze.) „Ale vraťte se“, vece, „a jděte znovu po domech, po nichž jste chodili, a lásku Boží podávající za plat, pokorně prostě almužny. A nepokládejte toho křivým domněním za hanbu nebo hubenství, neboť po zhřešení hodným i nehodným veliký onen Almužník štědrou milostivostí poskytl almužnou.“ I odložili stud rytířové a dobrovolně prosíce almužny, více pro lásku Boží než za peníze koupili; božským totiž ponuknutím v srdci dotčení chudí sedláčkové netoliko své zboží, ale i sami sebe obětavě dávali. A tak se stalo, že nouzi, z níž peníze nemohly pomoci, Františkova bohatá chudoba naplnila.

V čas, kdy nemocen ležel v poustevně u Rieti, lékař jeden často ho navštěvoval prokazuje mu vhodné služby. A když chudšas Kristův nebyl s to, aby mzdou práce důstojnou mu zaplatil, přestědrý Bůh, nechtěje ho nechat bez časné odměny, milou jeho službu tímto novým dobrodějstvím za chudého zaplatil. Lékař ten byl si tehdy znovu vystavěl za všecek svůj zisk dům, ale zde ssedající roztrhly se širokou trhlinou shora dolů a poněvadž se nezdálo možno důvtipem lidského umění ssedání zabrániti, bylo se obávati, že dům co nejdříve se shroutí. On však zplna důvěřuje zásluhám svatého muže, s vroucností veliké víry prosil jest druhův jeho, aby mu dali něco, čeho muž Boží dotýkal se rukama. A po dlouhých a snažných prosbách obdržel chumáček vlasů jeho, vložil je večer do té trhliny ve zdi, a ráno vstávaje, našel tu díru tak úplným zcelením zavřenou, že ani svatých těch vlasů nemohl vytáhnouti aniž jaké stopy dřívějšího rozštěpení viděl. Tak za to, že shroucenému tělu sluhy Božího bedlivě pomáhal, uchráněn byl škody, kterou by byl utrpěl shroucením svého domu.

V jiný čas muž Boží chtěje se dostat do jakési pustiny, aby tam volněji se oddal rozjímání, a jsa sláb, jel na oslíku jakéhosi chudáka. Byly dni letní, a muž ten, provázeje sluhu Kristova a stoupaje do hor, drsnou a dlouhou cestou byl zmořen

a nesmírnou palčivou žízní omdlívá, snažně jal se volati za svatým: „Hle, umru žízní, neobčerstvím-li se ihned nějakým nápojem.“ Muž Boží rychle seskočil s osla a kolena vtisknův do země, ruce rozpíal k nebi, modliti se neustává, dokavad by neznamenal vyslyšení. Posléze dokonav modlitbu, „Pospěš“, vece muži, „ke skále a tam nalezneš vodu živou, kterouž tobě tuto chvíli milostivě Kristus z kamene k pití vyvedl“. Úžasné ochotenství Boží, jež k sluhům svým tak snadno se naklání! Pil jest žíznivý člověk vodu ze skály, mocí modlíciho se vyvedenou, a nachytil si nápoje z kamene nejtvrdšího. Dříve tam vody neteklo, aniž potom, jak pilně se pátralo, bylo ji možno nalézt.

Kterak pro zásluhy svého chudého Kristus rozmnožil pokrmy na moři, bude na svém místě níže vyloženo, protož připomeneme toliko, kterak ze skrovné almužny jemu udělené na mnoho dní vysvobodil plavce od hladu a nebezpečení smrti, z čehož jasně se poznává, že sluha všemohoucího Boha, jakož u vyvedení vody ze skály podobal se Mojžíšovi, tak v rozmnožení pokrmů Eliseovi. Daleko tedy odstup od chudých Kristových všeliká nedůvěra. Neboť byla-li chudoba sluhy Kristova tak hojné dostatečnosti, že nedostatky těch, kteří mu přispěli, tak podivnou mocí naplňovala, že ani pokrmu ni nápoje ni přístřeší nechybělo, ač moc peněz i umění i přirozenosti selhala, mnohem více zaslouží sobě těch věcí, kteréž pravidelným řádem božské Prozřetelnosti obecně se udělují. Vyдалa-li, jářku, suchota skály na hlas chudého hojného nápoje žíznivému chudáčkovi, v ničem již své služby neodepře těm, kteříž pro všech věcí původce všechno opustili.

HLAVA OSMÁ / O JEHO NĚŽNOSTI A ÚTRPNOSTI, A KTERAK NEROZUMNÁ TVÁŘ PŘÍTULNOST K NĚMU JEVILA

DOBROTIVOST pravá, jež dle Apoštola ke všemu se hodí, tak srdce Františkovo naplnila a pronikla, až se zdálo, že sluhu Božího všecka ve své panskosti zabrala. Ona vroucí nábožností vzhůru ho vedla v Boha, soustrázní přetvořovala jej v Krista, příznivostí nakláněla ho k bližnímu a povšechnou sjednoceností se vším proměňovala ho v prvotní stav nevinnosti. A touto vroucností svatě jsa zanícen ke všemu, zejména však k duším, Krista Ježíše drahocennou krví vykoupeným, když pozoroval, že nějakým kalem hříchu se poskvřňují, takovou něžnou útrpností jich želel, že je jako matka v Kristu denně rodil. A to bylo u něho hlavní příčinou úcty k sluhám Slova Božího, že símě bratru svému zemřelému, Kristu totiž za hříšníky ukřižovanému, jejich obrácením a nábožnou péčí vzbuzují a pečlivou nábožností spravují. A říkával, že služba takové slitovnosti milejší jest Otci milosrdenství nad všelikou obět, zejména konáli se snažností dokonalé lásky, aby se o ní pracovalo více příkladem než slovem, více slzavou prosbou než mluvivou řečí. Odtud též říkal, že plakati jest kazatele jakožto vši zbožnosti zbaveného, který buď v kázání nevyhledává spásy duší, ale vlastní chvály, nebo který špatným životem boří, co staví

pravou naukou. Nad takového prý předčí bratr prostný a nevýmluvný, který dobrým příkladem jiné zbuzuje k dobrému. Též ono slovo: *Dokavad neplodná neporodila mnohých*, (I. Král. II, 5.) takto vykládal: „Jalová“, vece, „jest bratr chudičký, který nemá úkolu v církvi ploditi dětí; ten zrodí na soudě mnohé, poněvadž ty, které nyní soukromými modlitbami obrací ke Kristu, tehdy Soudce jemu připíše k slávě. *Která mnoho má synů, oslabena bude*, poněvadž kazatel marný a žhavý, který z mnohých nyní jakoby jeho mocí zplozených se raduje, pozná tehdy, že nic svého v nich nemá.“

Nejvnitřnější tedy vroucností touže po spáse duší a horoucí žárlivostí o ni horle, říkal, že nejlahodnějšími vůněmi bývá naplněn a jakoby drahou mastí mazán, slyší-li, že svatých bratří po světě rozešlých vonná pověst mnohé na cestu pravdy přivádí. Ze slyšení takých zpráv plesal v duchu, požehnáními vši žádoucnostíi nejhodnějšími zahrnuje ony bratří, kteří slovem neb skutkem klásce Kristově přiváděli hříšníky. Zrovna tak zase na ty, kteří svatý řád nepravými skutky poskvrňovali, nejtěžší kletbu zlořečenství uvaloval: „Buďtež od tebe“, říkal, „Pane nejsvětější, a ode všeho nebeského dvoru i ode mne maličkého tvého zlořečení, kteří svým zlým příkladem matou a ničí, co skrze svaté bratří řádu tohoto jsi vzdělal a vzdělávati neustáváš.“ Takovým smutkem se zarmucoval z pohoršení maličkých, že by byl zhynul, kdyby Boží milostivosti utěšením nebýval byl posilněn. Když však jednou zlými příklady se zarmoutil a úzkostným duchem prosil milosrdného Otce za syny, vzal jest takou odpověď od Pána: „Proč ty, človíčku chudý, se znepokojuješ? Zdaliž jsem tě nad řádem svým tak pastýřem ustanovil, abys nevěděl, že já hlavním jsem ochráncem? Člověkem prostným na to jsem tě ustanovil, abys to, co v tobě způsobím, ne lidskému přičinění, ale svrchní milosti bylo připsáno. Já jsem povolal, zachovám i pásti budu, a jedni-li zhynou, jinými doplním, a nenarodí-li se, dám se jim naroditi, a byť sebe větší útoky na chudičky tento řád dorážely, vždycky mým darem zůstane zachován.“

Těž neřesti utrhaní, sokyni zdroje vroucnosti a milosti, jako zmijího uštknutí a nejkřutějšího moru se bál a štítil, tvrdě, že nejdobrotivějšímu Bohu jest protivna, protože utrhač krmí se krví duší, kteréž mečem jazyka usmrcuje. Slyše kdysi, jak bratr jeden očerňuje pověst druhého, obrátil se na vikáře svého řka: „Vstaň, vstaň, vyzpytuj bedlivě, a shledáš-li obžalovaného bratra nevinným, žalobníka tuhým pokáráním všem označ.“ Nejednou pak tomu, jenž bratra svého chvalitebné pověsti oloupil, usoudil, aby byl svlečen s roucha a nesměl dříve k Pánu oči pozdvihnouti, nežli by dle možnosti přičinil se vrátiti, co byl odňal. „O tolik větší jest“, pravil, „zloba utrhačův než lotrův, oč více zákon Kristův, jenž v zachování dobrotivosti se naplňuje, zavazuje nás spásy duší nežli blaha tělesného sobě přátí.“

K těm, kteří jakýmkoli trápením tělesným byli sklíčení, s divoucí něžnou útrpností se nakláněl, a viděl-li na kom nějakou nouzi, nějaký nedostatek, sladkostí dobrotivého srdce na Krista je přenášel. Měl zajisté vlídnost vrozenou, a vlitá na ni láska Kristova ji zdvojnásobila. Protož rozplývala se duše jeho k chudým a nemocným, a kterým nemohl podati ruky na pomoc, věnoval lásku. Příhodilo se, že jednomu chudému neodbytně prosícímu almužny, bratr jeden hruběji odpověděl. Uslyšev to chudých vroucí milovník, kázal bratru, ať obnaže se padne chudému tomu k nohám, hlasitě vyznává svou vinu, a prosí ho za modlitbu a za odpuštění. A když on to pokorně vykonal, otec sladce dodal: „Vidíš-li chudého, bratře, zrcadlo se ti předkládá Páně a chudé Mateři jeho; na nemocných podobně rozjímej neduhy, kteréž vzal jest na sebe.“ A poněvadž na všech chudých, sám jsa nejkřesťanštějším z nich, obraz Kristův zřel, bylo-li mu darováno něco potřebného k vlastnímu živobytí, a potkal-li je, netoliko štědře jim to dával, ale též, jako by jejich majetkem to bylo, soudil, že jest jim to vrátiti. Příhodilo se, že když se vracel ze Sieny, potkal ho jakýs chudý, an pro nemoc přioděn byl na roucho ještě jakýms pláštěm. On vlídným okem shlédnuv jeho bídu,

„Dlužno“, vece tovařiši, „abychom vrátili plášťík tomuto chudáčkovi, neboť jeho jest; půjčili jsme si ho, dokud se nepřihodí nalézti chudšího.“ Tovařiš však uvažuje potřebnost dobrotivého otce, houževnatě mu odporoval, aby nepečoval o jiného, sám na sebe nedbaje. Leč on: „Za krádež“, vece, „bylo by mi, soudím, od velikého Almužníka počteno, nedám-li toho, co nesu, potřebnějšímu.“ Protož o všech věcech, jež mu se dávaly na nezbytné potřeby těla, žádal darcův o dovolení, aby mohl je darovati, kdyby potkal nuznějšího. Ničeho naprosto nešetřil, ani plášťíků, ni suknic, ni knih, ba ni roucholtářních, a všecky ty věci byl by rozdal, aby naplnil povinnost dobrotivosti. Nezřídka když potkal chudé s těžkými břemeny, podkládal svá slabá ramena k nesení, aby jim ulevil.

Zrozjímání prvního původu všeho tvorstva přehojnou vroucností jsa naplněn, zvířata kterákoli drobná bratry neb sestrami nazýval, věda, že jeden s ním mají počátek. Nejsrdečnější a nejnežnější však miloval ta, která Kristovu sladkou krotkost přirozenou podobností ukazují a obrazy Písma naznačují. Mnohokrát vykoupil berany, kteří vedeni byli na zabití, pamatuje onoho Beránka nejtíššího, kterýž na zabití veden býti ráčil na vykoupení hříšníkův. Když byl kdysi hospodou v klášteře Sv. Verekunda v biskupství eugubském, ovečka tam v noci porodila jehňátko. Naskytla se však k tomu svině předivoká, jež života nevinného nešetříc, dravým kousnutím je usmrtila. Uslyšev o tom něžný otec, divnou útrpností byl jat a vzpomenuv si Beránka bez poskvrny, naříkal zahynutí jehňátka přede všemi, řka: „Ach, běda, bratře beránečku, zvířátko nevinné, Krista lidem připomínající! Zlořečena buď ukrutnice, kteráž tě zahubila, a žádný z ní nejez člověk ni zvíře.“ A nastojte! ihned roznemohla se svině zlodějská a tři dny tělesnou mukou pykajíc, posléze mstivou smrtí konec vzala. A uvržena byvši do příkopu klášterního a tam dlouho ležíc, na způsob desky vyschla a nížádnému hladovému nebyla pokrmem. Protož znamenej necitelnosti lidská, jakým trestem budeš na konec stižena, jestliže tak hroznou smrtí

ztrestána jest dravost zvířecí. Uvaž také nábožnost věřící, jak podivné moci a přehojné sladkosti byla něžnost sluhy Božího, když mu svým způsobem se radovala i nemá tvář. Když totiž ubíral se podle města Sieny, zastihl na pastvině veliké stádo ovčí. A když jich dobrotivě pozdravil, jak obyčejně, ony nechavše pastvy, běžely všechny k němu a zdvihnuvše hlavy a upřevše naň oči, dívaly se naň. Tak velice se mu radovaly, že i pastýři se divili i bratři, zříce kolem něho beránky i skopce tak podivně se veselící.

Jindy u Svaté Marie na Porciunkule byla muži Božímu přinesena ovečka, kterouž on z lásky k nevinnosti a prostnosti, kterouž přirozenost ovčí jeví, vděčně přijal. I napomínal něžný muž ovečky, aby chval Božích pilna byla a všeho, co by rozhněvalo bratři, se varovala. A ovečka, jako by dobrotivost muže Božího znamenala, bedlivě dbala jeho naučení. Slyšíc bratři v kůru zpívati, též vstupovala do chrámu a bez číhokoli naučení klekala na kolena a bekotala před oltářem Panny Mateře Beránkovy, jako by ji pozdraviti toužila.

Nad to i když pozdvihováno bylo nejsvětější Tělo Kristovo při Mši svaté, padala na kolínka, jako by uctivé hovádko z neuctivosti usvědčovalo nenábožné a Kristu oddané k uctívání Svátosti pozývalo. Jednou měl s sebou v Římě beránka, z úcty k onomu Beránku nejtiššímu, a vraceje se dal jej na opatrování urozené paní matroně Jakobě od Sedmi Trůnů. A beránek jako by byl v duchovních věcech vyučen od svatého, nerozlučným tovaříštvem družil se k paní, když šla do kostela, v kostele i cestou z kostela. Nevstávala-li paní ráno dosti záhy, beránek vzchopil se a poštouchával ji růžky a pobízel bečením, pohyby i znamením ji zbouzeje, aby pospíchala do kostela. Protož beránek, učeník Františkův, mistrem nábožnosti už se stav, jako podivuhodný a roztomilý od paní byl chován.

Jindy zase u Grecia muži Božímu přinesli živého zajíčka, a ač ho volně kladli na zemi a mohl kam chtěl utéci, on na zavolání dobrotivého otce spěšně přibíhal a skákal mu na klín. Muž Boží ho něžně choval a hladil a s jakousi mateřskou útrpností

konejšil, a sladkou promluvou ho napomenuv, aby se po druhé již nedal chytiti, pustil ho, aby utekl, ale on kolikrátkoli ho položil na zem, aby běžel, pokaždé vrátil se otci na klín, jako by nějakým skrytým citem srdce chápal jeho něžnou lásku, až na rozkaz otcův bratřími odnesen byl na bezpečnější místa pustiny. Podobně jednou na ostrově jezera Peružského (Trasimenského) chytili králíčka a přinesli muži Božímu, a ač ostatním utíkal, jemu dral se s domáckou přítulností do rukou a na klín. Když se plavil po jezeře Reatinském z Grecia na poušť, rybář mu z oddanosti podal jakéhosi říčního ptáka, jehož on rád přijav, s otevřenýma rukama pozýval ho, aby uletěl, pták však nechtěl; i obrátil oči k nebi a dlouho trval na modlitbě a jakoby odjinud po dlouhé chvíli se vrátiv, sladce nanovo poručil ptáčku, aby odletěl chválit Pána. A ptáče vzavši požehnání s propuštěním, a pohybem jaksi ukazujíc radost, uletělo. Na témž jezeře také podána mu byla ryba veliká a živá, kteroužto on po svém obyčeji sestřičkou nazýváje, pustil do vody u lodi. Ryba však před mužem Božím hrála si ve vodě a jakoby láskou k němu vábena nijak se nevzdalovala lodi, leč prvé vzavši od něho propuštění s požehnáním.

V jiný čas kráčeje s jedním bratrem bařinami benátskými, přišel na veliké množství ptactva, sedícího a švitořícího v křoví. Uviděv je řekl tovařiši: „Bratří ptáckové chválí Stvořitele svého, pojďtež i my mezi ně a chvály a hodinky kanonické Pánu zpívejme. A když vstoupili mezi ně doprostřed, ptáci nehnuli se z místa. Ale že pro štěbet jejich neslyšeli se druh druhu v říkání hodinek, muž svatý obrátiv se řekl ptákům: „Bratří ptáckové, nechejte zpívání, dokud neodříkáme Bohu povinných chval.“ A ptáci ihned umlkli a zůstali mlčky, až oni zvolna poříkali hodinky a vzdali chvály a svatý Boží dovolil jim opět zpívat. A přijavše od něho dovolení, ihned po svém obyčeji dali se do zpěvu.

U Panny Marie na Porciunkule na fíku u chyšky muže Božího usadil se cvrček a zpívaje, často sluhu Páně, jenž i v

malých věcech byl se naučil diviti velebnosti Tvůrcově, zpěvem svým k chvalám Božím zbuzoval. Jednoho dne svatý František zavolał ho, a když cvrček jakoby s nebe naučen na ruku mu přiletěl, řekl mu: „Zpívej, bratře můj cvrčku, a Pána Stvořitele svým plesáním chval.“ A cvrček bez meškání jal se zpívati a neustal, dokavad otec mu nepřikázal, by na své místo se vrátil. A setrval tam osm dní, co den přilétaje, zpívaje a odlétaje dle jeho rozkazů. Posléze muž Boží dí k tovařišům: „Dejme již bratru našemu cvrčkovi odpuštění; neb již dosti svým zpěvem naobveseloval se nás a osm dní k chvalám Božím nás povzbuzoval.“ A cvrček odpuštění od něho vzav, ihned odletěl a už nikdy se tam neukázal, jako by přikázání jeho neosměloval se nějak přestoupiti.

Když nemocen meškál v Sieně, kterýsi urozený muž chytil bažanta i poslal mu ho živého, a on jedva uslyšel a uviděl svatého muže, tak přátelsky k němu přilnul, že nijak se nedal od něho odtrhnouti. Mnohokrát vynesli jej za zahrádku bratří na vinici, aby uletěl, chce-li, on však rychlým letem pokaždé vracel se k otci, jako by od něho býval byl všeho času chován. Potom dán byv muži, jenž muže Božího z náboženství navštěvoval, úplně přestal žráti, jako by se trápil, že vzdálen jest tváře milého otce. Posléze donesen byv zase sluhovi Božímu, jak ho spatřil, radostí třepetal křídly a hltavě začal žráti.

Když přišel na poušť alvernskou, aby tam slavil čtyřicetidenní půst ke cti archanděla Michaele, rozliční ptáci poustevnu jeho obletujíce, zvučným zpěvem a radostným třepetáním, jako by jeho příští se radujíce, milého otce zdáli se zváti a vábiti k delšímu pobytu. On vida to děl tovařiši: „Pozoruji, bratře, že jest vůlí Boží, bychom tu nějaký čas prodleli, tolik bratří ptáčekové jeví potěšení z našeho příští. Když tedy tam přebýval, sokol hnízdící tam velikým svazkem přátelství se k němu připoutal; neb vždycky zpěvem svým a zvukem předcházel hodinu nočního času, v kterou muž svatý vstával k Božím chválám, což sluhovi Božímu bylo velmi mílo, poněvadž také péče, kterouž on měl, všecku zmrtvělost lenivosti od

něho zaháněla. A když sluha Kristův nemocí nad obyčej byl sklíčen, poshovoval sokol a neohlašoval tak časného bdění, a jako by od Boha byl naveden, teprve na úsvitě zvonil lehkými doteky na zvon svého hlasu. Božím zajisté zdá se znamením jak ono plesání rozličného ptactva, tak zpěv sokolí, an tehdy Boha chvalitel a ctitel na perutích rozjímání se vznášeje zjevením serafským tam měl býti vyvýšen.

Když jednou přebýval v poustevně u Grecia, obyvatele tamější stíhala nehoda na nehodu. Neb i vlků dravých množství netoliko hovada, ale i lidi dávilo, a kroupy výroční bouří obilí i vinice pustošily. Když tedy takto zkoušeným hlasatel svatého Evangelia kázal, řekl jim: „Ke cti a chvále Boha všemohoucího prikazuji vám věriti, že rány ty od vás všechny odejdou a Hospodin shlédna na vás, rozmnoží vám statků časných, jestliže uvěříce mi slitujete se nad sebou, a upřímně se vyzpovídáte a činiti budete hodné ovoce pokání. Za druhé vám oznamuji, že jestliže nevděční jsouce za dobrodiní, vrátili byste se k vývratku, obnoveny budou rány, zdvojnásobeny tresty a větší hněv na vás dopadne.“ Oni na jeho pozývání činili pokání a od té chvíle ustaly pohromy, pomínula nebezpečí, aniž vlci nebo kroupy činily jim škody. Ba což nad to větší jest, táhly-li někdy kroupy po polích sousedů, k jejich hranicím se přiblížíce zastavovaly se tam nebo v jinou stranu se odchylovaly. Ustalo krupobití, i vlci zachovávali úmluvu sluhy Božího a nepokusili se již ani proti zákonu dobrotivosti na lidi k dobrotě obrácené útočiti, dokud dle slibu proti přesvatým zákonům Božím bezbožně nečinili: Zbožně tedy smýšleti jest o něžnosti muže blaženého, kteráž tak divné sladkosti a moci byla, že krotila dravé, ochočovala divoké, krotké učila a přirozenost zvířecí, člověku již padlému odbojnou, k jeho poslušenství nakláněla. V pravdě ona jest, kteráž všechno tvorstvo k sobě navzájem vížíc, hodí se ke všemu, přislíbení majíc života, nynějšího i budoucího.

HLAVA DEVÁTÁ / O HOROUČÍ LÁSCE JEHO A ŽÁ- DOSTI UMUČENÍ

HOROUČÍ lásku, kterouž Ženichův přítel František hořel, kdo by dostatečně vyložil? Všecek totiž jako nějaký uhel žhavý božského milování plamenem zdál se býti stravován. Na pouhé zaslechnutí lásky Páně se rozněcoval, zapaloval, rozplameňoval, jako by palíčkou hlasu vnějšího na vnitřnou strunu srdce bylo udeřeno. Takový plat dávati za almužny nazýval vznešenou

marnotratností, a ty, kteří jej méně cenným mněli než peníze, největšími blázny, protože jediné božské lásky neocenitelná cena dostačí k získání království nebeského, a lásku toho, který nás mnoho miloval, mnohou láskou jest spláceti. A aby všemi věcmi rozněcoval se k milování Božímu, plesal ve všech dílech rukou Páně a rozjímáním příjemnosti vystupoval k živoucímu původu a příčině. Zřel v kráse Nejkrásnějšího a po stopách otisknutých na všech věcech sledoval všude Miláčka, ze všech věcí sobě žebrť tvoře, po němž by vystupoval k dostižení toho, jenž jest všecek žádoucí. Neslýchané vroucnosti zanícením totiž okoušel v jednotlivých tvorech jakožto v potůčcích oné pramenné dobroty, a jako by vnímal nebeskou harmonii v souzvuku ctností a činův daných jim od Boha, na způsob proroka Davida sladce pozýval všech ku chválení Hospodina.

Kristus Ježíš ukřižovaný mezi prsy myslí jeho jako kytička myrhy stále tkvěl, a přál si žářem převroucí lásky zcela v něj se přetvořiti. A ze zvláštní též oddanosti k němu od svátku Epifanie až do úplných čtyřiceti dní, toho totiž času, co Kristus na poušti se skrýval, na místa pustá se uchyluje a v cellu se zavíraje, o nejskrovnější míře pokrmu i nápoje trval jest na postech, modlitbách a chvalách Božích neustále. Tak horoucím zajisté puzen byl ke Kristu zanícením, an též Miláček jemu přátelskou láskou oplácel, až samému sluze Božímu se jevilo, že stále má na očích Spasitele viditelného, jakož někdy druhům svým důvěrně vyzradil. K Svátosti Těla Páně plál jest zápalen nejvnitřnějších útrob, úžasem býváje jímán prevelikým nad nejlaskavější blahovůlí a nejblahovolnější láskou. Často přistupoval ke Stolu Páně a tak nábožně, že v jiných nábožnost plodil, když k lahodnému okoušení neposkvrněného Beránka jakoby duchem opilý uvytržení myslí přechasto byl uchvacován. K Mateři Pána našeho Ježíše Krista nevýslovnou lnul láskou, protože Pána velebnosti bratrem nám učinila a my skrze ni milosrdenství jsme došli. V ní po Kristu nejvíce důvěřuje, ustanovil ji svojí i svých zástupkyní a k její cti od svátku apoštolů Petra a Pavla až do svátku Nanebevzetí přenábožně se postil. K duchům andělským, předivným ohněm žhoucím k přistupování k Bohu a rozhňování duší vyvolených, poutem nerozlučné lásky byl připoután a z úcty k nim od Nanebevzetí Panny slavné čtyřicet dní se postě, stále modlitby byl pilen. A archandělu Michaeli, protože má úřad uváděti duše před trůn Boží, zvláštní láskou byl oddán pro vroucí svou horlivost o spasení všech ku spáse povolaných. Zpomenutím všech svatých jakožto kamenův ohnivých v bohotvorný rozežřival se zápal, apoštoly všecky a zejména Petra a Pavla pro horoucí lásku, kterou měli ke Kristu, svrchovanou nábožností ctil, a z úcty a lásky k nim zasvěcoval Pánu zvláštní čtyřicetidenní půst.

Nic jiného neměl chudý Kristův než dva penízky, tělo a duši, kteréž by štědrouti láskou mohl rozdávat. Ale ty pro

lásku Kristovu tak dával neustále, že jakoby všecek čas tuhými posty tělo a horoucí žádostí ducha obětoval, vně v síni obětuje žertvu zápalnou a v chrámě uvnitř zapaluje kadidlo. A tak ho lásky nesmírná vroucnost vzhůru v Boha unášela, jako jeho zanícená dobrotivost k účastníkům přirozenosti a milosti rozšiřovala. Neboť učinila-li ho něžnost srdce bratrem ostatních tvorů, není divu, láska Kristova-li tím bratrštějším bratrem ho činila těch, kteří obrazem Tvůrce jsou označeni a krví Původce svého vykoupení. Nemnělť se přítelem Kristovým, leč rozněcoval-li duše, kteréž on vykoupil. Říkal, že nad duší spasení nic není výše stavěti, tím zvláště to dokazuje, že Jednorozený Boží za duše ráčil na kříži pnutí. Odtud jeho na modlitbách bojování, jeho kazatelské poutování, jeho bezměrné příkladů dávání. Protož kdykoli mu vyčítána byla přílišná přísnost, odpovídal, že dán jest jiným za příklad. Ač totiž nevinné jeho tělo, které již ochotně se poddávalo duchu, žádné nepotřebovalo metly pro přestupky, přece pro příklad znovu a znovu ukládal mu pokuty a břemena, ostříhaje pro jiné cest tvrdých. Říkávalť: „Kdybych jazyky mluvil lidskými i andělskými, lásky pak bych v sobě neměl a bližním ctností příkladů neukazoval, málo prospěju jiným, sobě nic.“

V zápalu žhoucí lásky horlil o vítězoslávu svatých mučovníků, v nichžto ni plamen lásky nemohl uhasnouti ni síla zemdlíti. Protož toužil i on, onou dokonalou láskou jsa zažžen, kteráž ven vyhání strach, plamenem umučení v žertvu se obětovati Pánu živou, aby i odplatil Kristu za nás umřevšímu, i k lásce Boží ostatní roznítil. Šestého tedy léta svého obrácení, žádostí muk plana, umyslíl sobě přeplaviti se do končin syrských, aby tam kázal víru křesťanskou a pokání Saracenům a jiným nevěřícím. Ale vstoupiv na loď, kteráž tam jela, větry obořivšími se proti ní zahnán byl do končin slověnských, kdež mu bylo vystoupiti. A když tam byl pobyl nějaký čas a nemohl nalézti tehdy lodi, která by ho převezla, zklamán jsa ve svém přání prosil plavců kterýchsi, do

Ankony plujících, aby za lásku Boží vzali ho s sebou. Oni pro nedostatek zaopatření neúprosně odmítali, leč on převelmi důvěřuje v dobrotu Páně, tajně s druhem svým vlezl na loď. Vstoupil tam člověk od Boha, jak se podobá, poslaný pro jeho chudého, jenž nesa potřebné věci na výživu, kteréhosi Boha se bojícího z lodi k sobě zavolal a takto k němu promluvil: „Toto pro bratří své na lodi se skrývající věrně schraňuj a v čas potřeby přátelsky jim dej.“ A stalo se, že když plavci pro silné povětrí mnoho dní nikde nemohli přistati, všechny pokrmy jejich se strávily a pouhá chudému Františku s hůry udělená almužna zbývala. A jakkoliv byla skrovna, mocí Boží takové vzala rozmnožení, že ač mnoho dní bouří neustálou po moři se zmítali, až do přístavu ankonského potřeby všech úplně ukojila. I vidouce plavci, že skrze sluhu Božího mnohých smrtelných pohrom unikli, ani hrozná nebezpečí mořská byli znamenali a divná díla Páně viděli v hlubině, děkovali jsou všemohoucímu Bohu, jenž vezdy ve svých přátelích a sluzích podivným a milovným se ukazuje. A když odšed od moře po zemi jal se putovati, z metaného v ní semene spásy hojné klidil snopky.

Leč poněvadž ovoce umučení tak bylo zvábilo jeho srdce, že drahé pro Krista smrti nade všechny ctností zásluhy si přál, do Marokka na cestu se vydal, aby Miramolinovi a lidu jeho Evangelium Kristovo kázal, kdyby nějak dojíti mohl žádoucí palmy. Tak velikou totiž žádostí byl puzen, že ač slaboučký byl v těle, spolupoutníka svého předbíhal a k vykonání úmyslu spěšně a jako duchem opilý letěl. Když však dospěl již Španěl, Božím řízením, kteréž ho k jiným věcem uchovávalo, přetěžká nemoc ho přikvačila, kteráž mu zabránila, že nemohl naplniti, čeho si přál. Pozoruje tedy muž Boží, že potřebí jest života jeho v těle ještě synům, kteréž byl zplodil, ačkoliv smrt za zisk sobě pokládal, navrátil se k pasení ovcí, jeho péči svěřených.

Lásky žár však nutkal i dále jeho ducha, protož ještě po třetí pokusil se jíti mezi nevěřící, aby vylitím své krve

víru Trojice rozšířil. Třináctého tedy léta svého obrácení vypravil se do končin syrských, a ve mnohá neustále vydával se nebezpečenství, aby se dostal k sultánu babylonskému. Bylať mezi Křestany a Saraceny tehdy nesmířitelná válka, a tábory vojsk s té i oné strany rozloženy byly na poli blízko proti sobě, že přejíti se strany na stranu nebylo možno bez smrtelného nebezpečí. A sultán byl vydal ukrutný edikt, že kdožkoli přinese hlavu křesťana, zlatý byzantin v odměnu vezme. Leč neochvějný Kristův rytíř František doufaje, že co nevidět dojde již naplnění své tužby, ustanovil se přejíti tam, strachem smrti nezděšen, ale žádostí puzen. Modlitbou posilu přijav od Pána, směle pěl ono slovo prorocké: *Neboť bych i chodil uprostřed stínu smrti, nebudu se báti zlého, nebo ty se mnou jsi.* Pojav pak s sebou druhá bratra, jménem Illuminata, muže zajisté světla i moci, a vydav se na cestu, potkal dvě ovečky, jimiž rozveseliv se, muž svatý řekl tovariši: „Doufej, bratře, v Pána; neboť naplňuje se na nás ono Evangelium: *Aj, já posílám vás jako ovce mezi vlky.*“ A když postoupili dál, vyšli proti nim zbrojnoši saracenští, kteříž jako vlkové rychle se ženoucí na ovce, na sluhy Boží zvířecky se vrhli a krutě a opovržlivě s nimi činili, zahrnujíce je nadávkami, trýzníce bitím a v okovy poutajíce. Posléze rozličně ztýrané a skrušené přivedli řízením Boží prozřetelnosti dle přání muže Božího k sultánovi. A když kníže ten se vyptával, od koho a nač a kterak posláni jsou a kterak přišli, neustrašeným srdcem odpověděl Kristův sluha František, že ne od člověka, ale od Boha nejvyššího byl poslán, aby jemu a jeho lidu cestu spasení ukázal a zvěstoval Evangelium pravdy.

A s takovou pevností myslí, s takovou mocí ducha a takovým žárem onomu sultánovi kázal Boha trojjediného a Spasitele všech Ježíše Krista, že ono rčení evangelické jevílo se na něm pravdivě naplněno: *Já dám vám ústa a moudrost, kteréž nebudou moci odolati a odmlouvati všickni protivníci vaši.* Neb i sultán podivný na muži Božím žár ducha spatřuje

i moc, se zalíbením ho poslouchal a snažně zval, by u něho pobyl. Sluha Kristův však nebeskou osvěcen odpověděl: „Chceš-li“, vece, „obrátit se i s lidem svým ke Kristu, z lásky k němu rád u vás pobudu. Ale zdráháš-li se pro víru Kristovu zákona Mahomedova zanechat, kaž oheň rozdělati co největší, a já s kněžími tvými do ohně vstoupím, abys aspoň tak poznal, které víry jakožto jistější a světější právem jest se přidržeti.“ Na to jemu sultán: „Nevěřím, by který z mých kněží na obhájení své víry chtěl sebe vydati nebo nějaká muka podstoupiti;“ vidělť již, jak jeden z kněží jeho, muž slovutný a letitý, uslyšev ono slovo, s očí se mu vytratil. Dí jemu muž svatý: „Slibuješ-li mne za sebe i za svůj lid, že vyjdu-li z ohně bez úrazu, přistoupíte k úctě Kristově, pojdte a já sám vstoupím do ohně, a shořím-li, budiž to přičteno mým hříchům, ochrání-li mne však Boží moc, uznejte Krista, Boží moc a moudrost, pravým Bohem a Spasitelem všech.“ Sultán odpověděl, že se neodvažuje přistoupiti na tu volbu, boje se vzbouření lidu. Ale dával mu mnoho vzácných darův, kterýmiž muž Boží, ne věcí světských, ale spásy duší lačen, všemi pohrdl jako blátem. Sultán pak vida muže svatého tak dokonalým věcí světských tupitelem, podivem jat, ještě větší úctu a oddanost k němu pojal, a byť k víře Kristově přestoupiti nechtěl nebo snad se neodvažoval, přece prosil vroucně sluhy Kristova, aby dary ony přijal a rozdal je křestanům chudým nebo církvím za jeho spasení. On však, poněvadž přítěže peněz se varoval a v srdci sultánově kořene pravé nábožnosti nezřel, nikterak nesvolil. A vida též, že ničeho nezmáhá k obrácení toho lidu a že naplnění úmyslu svého nedojde, Božím zjevením napomenut vrátil se v končiny věřících. A tak řízením Boží dobrotivosti a zásluhou ctnosti muže svatého milostivě a podivuhodně se stalo, že přítel Kristův vši silou si žádal smrti a přece nikterak jí nenalezl, aby tak nebylo mu odepráno zásluhy žádaného mučeníctví a přec aby zachován byl, by později zvláštní privilej byl vyznamenán. Tím ovšem se stalo, že oheň onen božský ještě dokonaleji

hořel v jeho srdci, by potom tím mocněji vyšlehl na těle.
O věru blaženého muže, jehož tělo, ač mečem tyranským ne-
ubito, podobenství Beránka zabitého není zbaveno! O, pra-
vím, věrně a plně blaženého, jehož duše, byť mečem protiv-
níkovým neudeřena, palmy mučenické přece neztratila!

CÍTĚ Kristův sluha František tělem se vzdálen od Pána, když již k pozemským vnějším žádostem láskou Kristovou učiněn byl všecek bezcitným, aby nebyl zbaven utěšení Miláčkova, bez přestání se modle, duchem usiloval trvati před tváří Boží. Byla pak modlitba rozjímajícímu úlevou, an obcházením nebeských příbytkův andělův stav se již spoluměštěním, vroucí žádostí hledal Miláčka, od něhož toliko stěna těla ho dělila. Byla též pracujícímu oporou, an ve všech dílech, kteráž konal,

svému důmyslu nedůvěřuje a v nebeskou dobrotu všecku důvěru skládaje, její usilovností všecko myšlení na Pána uvrhoval. Pevně tvrdíval, že muži řeholnímu nade vše jest si žádati milosti modlitby, a věře, že bez ní nikdo neprospěje ve službě Boží, všemi činy, jimiž mohl, zbuzoval bratří, by jí pílili. Neb chodě i sedě, uvnitř i venku, pracuje i prázduje, v modlitbu tak býval zabrán, že jakoby nejen všecko své srdce i tělo, ale i dílo a čas jí věnoval. A nezameškal nevšímavostí žádného navštívení ducha, ale když se mu ho dostalo, oddával se mu a dokavad Pán popřával, kochal se poskytnutou sladkostí. A když v chůzi cestou pocítil nějaká ovanutí ducha Božího, necháváje druhův jíti napřed, zastavoval se a nové nadšení k oplodnění obraceje, milostí nepřijímal na darmo.

Častokráte zachvacován byl tak silným vytržením kontem-
place, že nad sebe vychvácen a nad člověčí cit něco čije, nevě-
děl, co se děje zevně kolem něho. Jednou ubíraje se Burgem
Sv. Hrobu, městcem značně lidným, a pro mdlobu tělesnou
posazen byv na oslíka, potkával zástupy lidí, z nábožnosti
k němu se hrnoucí. A strkali ho a chytali a tlačili a všelijak
se ho dotýkali, a on zdál se necitelným ke všemu a jako bez-
duché tělo úplně ničeho neznamenal z toho, co se kolem něho
dalo. A když už dávno byli minuli město a ušli zástupův a
přišli k jakémusi bydlišti malomocných, nebeský rozjímatel
jako by odjinud se vracel, bedlivě se ptal, brzo-li budou v
Burgu. Mysl jeho totiž v nebeské stkvělosti jsouc upřena,
neznamenal rozdílu míst ni časů ni potkávaných osob. A
to se mu dalo přecho, jak druhové jeho mnohokrát byli
svědky. A poněvadž v modlitbě byl poznal, že Duch Svatý
tím důvěrněji dopřává své návštěvy těm, kteříž ho prosí,
čím více je nachází vzdáleny hlomozu světského, vyhledával
míst pustých a do samot a kostelů opuštěných chodíval se
v noci modlit. Tam často podstupoval hrozné boje s ďábly,
kteří s ním citelně zápasíce, usilovali ho zmásti a odtrhnouti
od snažnosti modlitby. Ale čím prudčeji naň útočili nepřá-
telé, tím mocnější byl on síly a tím horoucnější v modlitbě,
zbraněmi posilňován jsa nebeskými, a směle říkal Kristu:
„Pod stínem křídel svých ochraňuj mne od tváří bezbožní-
kův, kteří mne sklíčili.“ A k zlým duchům: „Čiňte si na
mne, cožkoli zmůžete, zlí duchové a klamaví; nemůžete, než
na kolik vás ruka nebeská uvolní, a já hotov jsem se vší radosti
strpěti všecko, čím jí zalíbí se vytrestati mne.“ A pyšní démo-
nové nesnesouce také stálosti mysli, zahanbeni odcházeli.

Muž Boží pak samotén ostává a upokojen, lesy naplňo-
val úpěním, místa skrápěl slzami, v prsa se bil a jakoby v
skrytě zastihnuv tajemníka, hovořil s Pánem svým. Tu od-
povídal soudci, tu prosil Otce, tu rozmlouval s přítelem, a
tu i od bratří nábožně ho pozorujících několikrát byl slyšán,
an úpěnlivým voláním u Boží orodoval milostivosti, silným

hlasem též žaloval umučení Páně, jakoby před se položeného, tu vídán jest v noci modlící se s rukama do kříže rozpiatýma, celým tělem pozdvižen od země a zářícím obláčkem oblit, aby osvětlení podivné vnitř mysli divným na těle osvětlením bylo vyznačeno, tu také, jak jistými znameními bylo dotvrženo, jemu nejisté a skryté věci moudrosti Boží byly zjevo-vány, ačkoliv jich nevyjevoval na venek, leč pokud Kristova nutkala ho láska a prospěch bližních žádal. Říkalť, že za ma-lou mzdu věc nezaplatitelná se tratívá, a že toho, jenž dal, nebývá snadno znovu podnítiti k dání.

Když se vracíval od soukromých modliteb, kterýmiž té-měř v jiného muže se proměňoval, co nejvíce se snažil při-podobniti ostatním, aby snad toho, co by vně ukázal, vánek přízně uvnitř nevyprázdnil z odplaty. Když na veřejně náhle byl uchvácen, navštíven jsa od Pána, vždy něco namítal při-tomným, aby důvěrné s Ženichem obcování nebylo na venek vyzraženo. Zaklínání, lkání, hlubokého vzdychání, vnějších posunků při modlitbě mezi bratřími se úplně vystříhal, buď že miloval skrytost nebo že do nitra se pohružuje všecek u-nášen byl v Boha. Často důvěrníkům svým takové věci říkal: „Když služebník Boží modle se navštíven jest od Boha, ať řekne: Toto utěšení mně hříšnému a nehodnému s nebe jsi poslal, Pane, a já poroučím je tvojí stráží, neboť pokladu tvého čiju se býti zlodějem. A vraceje se z modlitby, ať uka-zuje se tak chudičkým a hříšníkem, jako by žádné nové mí-losti byl nedosáhl.“

Když se modlil muž Boží v Porciunkuli, přihodilo se, že navštívil ho, jak obyčejně, biskup assiský. A přišed na to místo, směleji než náleželo přistoupil k poustevně, v níž sluha Kristův se modlil, a zaklepav na dvířka, vstupoval. Jedva však vstrčil hlavu a zahlédl svatého modlícího se, za-třásl se náhlým lekem, údy mu ztuhly a pozbyl i řeči, a náhle z vůle Boží násilím odražen byl ven a pozpátku odveden o-podál. I užasl nad tím biskup a spěchal k bratřím, seč byl, a když Bůh mu navrátil jazyk, prvním slovem vyznal svou vinu.

Přihodilo se jednou, že opat kláštera svatého Justina z biskupství peružského potkal sluhu Kristova. A uzřev ho zbožný opat, rychle skočil s koně, aby muži Božímu úctu vzdal i o spasení duše něco s ním pohovořil. Po líbezném rozprávce posléze opat odjížděje prosil jest pokorně, aby se zaň modlil. Na to muž Bohu milý odpověděl: „Rád se pomodlím.“ A když maličko zajel opat, řekl věrný František tovařiši svému: „Posečkej, bratře, chvílku, neb chci zaplatiti dluh, jejž jsem slíbil.“ A jak se modlil, náhle opat pocítil v duchu nezakoušené do té chvíle vroucnosti a slasti, že u vytržení mysli se ocitnuv, všecek sobě zhynul a v Bohu se ztratil. Za chvílečku vrátiv se v sebe, seznal moc modlitby svatého Františka. Odtud ještě větší láskou vždy plál k řádu a mnohým příhodu tu jakožto zázrak vyprávěl.

Hodinky kanonické muž svatý neméně bohabojně než nábožně Bohu říkal. Neb ač neduhem očí, žaludku, ledvin a plic trpěl, přec nechtíval opřít se o zeď neb o stěnu, když žalmy říkal, ale vždycky stál při hodinkách vzpřímen a bez kukly, netěkaje očima po okolí aniž přeskakuje slova. Byl-li právě na cestě, zastavoval se na tu chvíli, neupouštěje od toho obyčeje uctivého a svatého ani v dešti. Říkávalt: „Jí-li tělo klidně svůj pokrm, ač má s ním státi se potravou červů, s jakým pokojem a klidem povinna duše přijímati krmí života!“ Těžce také soudil, že se prohřešuje, dal-li se někdy na modlitbu a v nitru se zatoulal po marných myšlenkách. A přihodilo-li se mu co takového, neodpustil si zpovědi, aby to ihned očistil. Tuto snažnost tak sobě obrátil v obyčej, že velmi zřídka takové mušky strpěl.

Jednou ve čtyřicetidenním postě udělal jakýsi košík, aby zabral drobty času, by vůbec nebyly zmařeny. A když říkal Terci a košík kmitnuv se mu na mysli, maličko ducha jeho rozptýlil, horlivostí puzen spálil ten košík řka: „Obětovati jej budu Pánu, jehož obět překazil.“ Žalmy s takovou pozorností mysli i ducha říkal, jako by Boha měl před sebou, a naskytlo-li se v nich jméno Páně, lahodou sladkosti olizo-

val si rty. Jméno Páně též netoliko myšlené, ale i vyřčené a psané chtěje zvláštní důstojností poctíti, pozýval bratří, aby všecky lístky popsané, kdežkoli by je našli, sbírali a na čistém místě ukládali, aby snad jméno svaté na nich napsané nebylo pošlapáno. Jméno Ježíšovo pak když vyslovoval nebo slyšel, jásotem jakýmsi naplněn býváje uvnitř, zdával se zevně býti přejinačen, jakoby medová lahodnost chuť jeho nebo libozvuk sluch jeho byly změnily.

Přihodilo se léta třetího před jeho skonáním, že na zbuzení nábožnosti umyslíl sobě konati památku Narození dítěte Ježíše u městečka Grecia, s co největší slavností. A aby to nebylo jmíno za lehkomyšlnost, žádal nejvyššího velekněze o svolení a obdržav je, dal přichystati jesle, donéstí sena, přivéstí tam osla i vola. Zavoláni jsou bratří, schází se lid, lesem zvučně hlaholí zpěv a velebná ona noc hojnými a jasnými světly a zvučnými a souhlasnými chvalami stala se zářící a slavnou. Muž Boží stál před jeslemi vroucností naplněn, skropen slzami a radostí oblit. Slouží se slavná Mše nad jesličkami, při níž levita Kristův František zpívá svaté Evangelium. Potom káže lidu okolostojícímu o narození Krále chudého, a máje ho jmenovati, z něžnosti lásky nazývá ho pacholátkem betlémským. A rytíř jeden ctnostný a pravdomluvný, jenž pro lásku Kristovu zanechav rytířství světského, s velikou oddaností přidružil se k muži Božímu, pan Jan z Grecia, tvrdil, že viděl dětátko přespanilé v těch jeslích spící, kteréžto blažený otec František oběma rukama objímaje buditi se zdál ze sna. Věrohodnosti dodává tomuto vidění nábožného rytíře netoliko vidoucího svatost, ale též znamenáná pravda dokazuje a zázraky následovavší potvrzují. Neboť příklad Františkův zřen jsa světem, roznítil srdce u víře Kristově zmrtvělé, a seno z jeslí, uschované od lidí, mělo divnou moc uzdravovati neduhy zvířat i zaháněti rozličné jiné nákazy. Tak Bůh ve všem oslavoval svého sluhu a účinnost svaté modlitby zřejmými znameními zázrakův ukazoval.

HLAVA JEDENÁCTÁ / O ROZUMU PÍSEM A O DU- CHU PROROCKÉM

NEUNAVNÁ snažnost modlitby s neustalým cvičením ctností přivedla muže Božího k takové jasnosti mysli, že ač znalosti Písem svatých nenabyl učením, věčného světla osvícen jsa blesky zpytoval podivnou bystrostí rozumu věci hluboké. Pronikal jeho duch, všelike úhony prostý, skrytostitajemství a tam, kde učenecké vědění stojí venku, zanícení milujícího vstupovalo dovnitř. Někdy čítal ve svatých knihách, a co jednou duchem pojal, pevně vtiskoval si v paměť, poněvadž ne nadarmo sluchem rozumové pozornosti pojímal, co neustálé vroucnosti zanícením přežíval. Když jednou bratří se tázali, líbí-li se mu, aby učení již mužové přijati jsouce do řádu, dále se věnovali studiu Písma svatého, odpověděl: „Ovšem líbí se mi, ale když dle vzoru Kristova, o němž více se čte, že se modlil než četl, neopomíjejí snažnosti modlitby a nevzdělávají se, aby uměli mluvit, ale aby slyšené činili, a když by sami nejdříve činili, jiným k činění předkládali.“ „Chci“, pravil, „aby bratří moji byli učeníky evangelickými a tak ve známosti pravdy prospívali, by též v čistotě prostoty rostli, aby prostoty holubičí neodlučovali od opatrnosti hadí, an Mistr výborný požehnanými ústy svými je spojil.

Byv tázán v Sieně jedním mužem řeholníkem, doktorem svaté theologie, o některých otázkách nesnadných k po-

rozumění, s takovou jasností odhaloval tajnosti Boží moudrosti, že muž onen zkušený náramně žasl a s podivem vyprávěl: „Věru theologie tohoto svatého otce čistotou a kontemplací jest jako křídlo na výsost se vzneseš orel letící; naše vědomost však břichem leze po zemi.“ Ač totiž byl neumělý v řeči, vědomosti však pln jsa rozlušťoval pochybnosti sporných otázek a skryté věci vynášel na světlo. A není nepodobno, přijal-li muž svatý od Boha rozumnost Písem, neboť dokonalým následováním Krista, v Pravdu jejich vypsanou nosil v konání svém a skrze pomazání Ducha Svatého úplnou učitelskou stolicí jejich měl u sebe v srdci.

Tak též slynul duchem prorockým, a předvídal věci budoucí i zřel tajnosti srdcí, a na věci vzdálené jako na přítomné patřil a vzdáleným sebe podivně ukazoval. V čas, kdy křesťanské vojsko obléhalo Damietu, byl při tom muž Boží ne zbrojí, ale věrou obrněn jsa. A když v den boje Křesťané strojili se k bitvě, sluha Kristův uslyšav o tom, náramně zaúpěl a řekl tovařiši svému: „Pokusí-li se utkatí, ukazuje mi Pán, že nedobře pochodí křesťané, ale povím-li to, bláznem budou mne mníti; pakli pomlčím, svědomí bude mi vyčítati. Co se ti zdá tedy?“ Odpověděl tovaříš jeho řka: „Bratře, málo sobě važ, od lidí budeš-li souzen, neboť nepočínáš nyní za blázna býti jmín. Ulehči svému svědomí a více Boha se boj než lidí.“ To uslyšav hlasatel Kristův vyběh, spasitelnými výstrahami udeří na křesťany, zbraňuje jíti v boj, ohlašuje porážku. Pravda pojímá se za smyšlenku, zatvrdili jsou srdce své a nechtěli se vrátiti. Jdou, utkají se a bojují, a všecko vojsko křesťanské obráceno jest na útěk, odnášejíc sobě ovocem hanbu, ne vítězství. Velikou tou řezí velmi se ztenčil počet křesťanův, neb na šest tisíc bylo mrtvých a zajatých. Čímž zjevně se ukázalo, že nenáleželo pohrdnouti moudrostí chudého, poněvadž duše muže spravedlivého zvěstuje někdy více pravdy než sedm ohlédačů, sedících na výšině k vyzvídání (Eccli. 37.)

V jiný čas zase, když navrátil se ze zámoří šel kázat do Celana, rytíř jeden pokorně a nábožně s velikou snažností ho

zval k sobě na oběd. I přišel do domu rytířova a všechna rodina radovala se příchodu chudých hostů. Dříve však než zasedli k jídlu, muž Boží s nábožnou myslí dle obyčeje činil prosby a chvály Bohu, stoje s očima pozdvíženými k nebi. A po modlitbě zavolav důvěrně dobrotivého hospodáře stranou, takto k němu promluvil: „Hle, bratře hostiteli, tvými prosbami překonán vstoupil jsem do domu tvého k jedení. Nyní rychle poslechni mého napomenutí, neboť ne zde, ale jinde budeš jísti. Zpovídej se nyní hříchu svých, skrušen lítostí pravého pokání, aby v tobě neostalo ničeho, co bys pravdomluvným vyznáním nevyjevil. Odplatí tobě dnes Pán, že s takovou nábožností přijal jsi jeho chudé.“ Muž ihned poslechl řečí svatého a tovařiši jeho všechny hříchy ve zpovědi vyjeviv, spořádal svůj dům a připravoval se, jak nejlépe mohl, k přijetí smrti. Posléze zasedli ke stolu a zatím co jiní začali jísti, hostitel náhle vypustil ducha, dle slova člověka Božího nenadálou smrtí jsa vzat. A tak stalo se zásluhou milosti pohostinství, že dle slova Pravdy proroka přijav, přijal i odplatu proroka, an na prorocké oznámení svatého muže rytíř ten nábožný zaopatřil se proti nenadálé smrti, aby zbraněmi pokání jsa obrněn, znikl zatracení a vstoupil do stánků věčných.

V čas, kdy muž svatý ležel v Rieti nemocen, obročník jeden, jménem Gedeon, smilník a světák, zachvácen byl těžkým neduhem a leže na lůžku dal se k němu dovésti a s pláčem ho prosil s těmi, kteří tam s ním byli, aby ho poznamenal svatým křížem. On dí jemu: „Když jsi živ byl dříve dle žádostí těla neboje se soudů Božích, kterak tě poznamenám křížem? Ale pro vroucí prosby přímluvců ve jménu Páně tě poznamenám znamením kříže. Ty však věz, že těžší věci utrpíš, vrátíš-li se po svém osvobození k vývratku; neboť pro hřích nevděčnosti vždycky horší věci stíhávají lidi než první.“ A jakmile učinil nad ním kříž, tu ihned ten, jenž skroucen a zlámán ležel, vstal jest zdráv, i jal se volati chválu Bohu řka: „Hle, jsem osvobozen!“ A zapraskaly kosti ledví jeho,

jak všickni slyšeli, jako když v rukou suché dříví se láme. Ale za nedlouhý čas zapomenuv Boha vydal tělo své necudnosti, a když pozdě večer jednou byl povečeřel v domě jednoho kanovníka a v noci tamtéž spal, náhle sřítla se na všechny střecha. Ostatní všickni vyvázli životem, jediný on bídník byl zachycen a usmrcen. Spravedlivým tedy soudem Božím staly se poslední věci člověka toho horšími prvních pro hřích nevděčnosti a pohrdání Bohem, ano za přijaté odpuštění dlužno vděčností spláceti a dvojnásob protiví se neřest opětovaná.

V jiný čas žena jedna vznešená Bohu oddaná přišla k svatému, aby mu vyložila svoji žalost a prosila ho o pomoc. Mělť muže velmi ukrutného, kterýž jí protivenství činil ve službě Kristově, i prosila svatého, aby se zaň modlil, by Bůh svou milostivostí ráčil obměkčiti jeho srdce. On slyše to, dí jí: „Jdi v pokoji a nepochybujíc očekávej, že co nejdříve dostane se ti od muže tvého útěchy.“ A dodal: „Povíš mu od Boha a ode mne, že nyní jest čas milostivosti, potom spravedlnosti.“ Žena přijavši požehnání vrací se, nachází muže, oznamuje slovo. Na muže padl Duch Svatý a ze starého učinil ho novým a tuto vštípl mu odpověď: „Paní, služme Pánu a spasme duše své.“ Na radu svaté manželky tedy živi byli v zdrženlivosti a po mnoha létech v týž den k Pánu se odebrali. Divná zajisté na muži Božím ducha prorockého síla, kterouž i údům již schnoucím navracoval svěžest a v srdce tvrdá vléval lítostivost, ač neméně úžasna jest téhož ducha průzračnost, kterouž tak poznával budoucí události, jakož i pronikal svědomí taje, jako druhý Eliseus dvojnásobného ducha Eliášova došed.

Neb když v Sieně muži jednomu, důvěrně s ním spřátelenému, předpověděl některé věci o jeho skonání, a onen muž učený, o němž nahoře zmínka byla učiněna, že o Písmech s ním někdy rozprávěl, uslyšev to, pochyboval o tom a vyptával se svatého otce, pověděli-li, co onen vyprávěl, netoliko že potvrdil že to řekl, ale ještě jemu, na cizí konec se vyptávajícímu, prorocky předpověděl o vlastním jeho skonání. A aby mu to jistěji vtiskl v srdce, odhalil mu jakýsi tajný osten

svědomí, s nímž on žádnému živému se nebyl svěřil, a dal mu spasitelnou radu. A na dotvrzenou všeho toho přihodilo se, že řeholník ten, jakož mu sluha Kristův byl předpověděl, tak i posléze dokonal.

V ten čas, kdy vracel se ze zámoří s tovaříšem bratrem Leonardem z Assisi, přihodilo se, že unaven jsa a zmořen sedl si na chvílku na osla. Druh však provázející ho, sám též nemálo zemdlený, jal se rozumovati v sobě, lidského cosi trpě: „Nerovně hráli jsou rodiče jeho a moji; aj! on si jede a já pěš vedu mu osla!“ A jedva si to pomyslnil, muž svatý slezl ihned s osla a řekl: „Nesluší, bratře, abych já jel a ty šel pěš, neboť ty jsi urozenější a mocnější než já ve světě.“ Bratr se ulekl a studem se zarděv uznal se usvědčen i padl mu k nohám a slzami zalit zúplna vyložil mu své myšlení a prosil za odpuštění.

Bratr jeden Bohu oddaný i sluze Kristovu často měl na na srdci myšlenku, že nebeské milosti bude hoden ten, koho muž svatý přízní a láskou obdařuje, a že z počtu vyvolených vyloučeným jest mníti toho, k němuž jako k cizímu se chová. Takových myšlenek dotíráním tedy napořád jsa trápen, náramně si přál přízně muže Božího, aniž však tajnosti srdce svého někomu vyjevil. Tu otec milý zavolav ho sladce k sobě, takto k němu promluvil: „Žádným myšlením se nekormuť, bratře, neboť ty jsi mi nejmilejším mezi nejmilejšími a rád tobě podaruju své přízně a lásky.“ I podivil se bratr a z nábožného stav se ještě nábožnějším, netoliko vzrostl v milování člověka svatého, ale též skrze milost Ducha Svatého větších mu darů vrchovatě bylo přidáno.

A když přebýval na hoře Alvernské uzavřen v poustevně, jeden z tovaříšův jeho velikou toužebností si přál z Sloz Páně nějakou větu mítí napsánu jeho rukou. Bylť trápen těžkým pokušením ne tělesným, ale duchovním, a věřil, že takto bude ho zbaven nebo aspoň snáze je ponese. Touto touhou mučil se v nitru, neboť studem jsa přemáhán, neosměloval se vyjeviti toho otcí. Ale tomu, jemuž člověk nepově-

děl, Duch jest zjevil. Dalt sobě přinéstí od řečeného bratra černidlo a lístek a dle přání bratrova napsal naň svou rukou chvály Páně a na konec připsal mu požehnání, řka: „Vezmi si tento lísteček a až do smrti pilně jej chovej.“ Bratr vzal žádoucí dar, a ihned všecko ono pokušení bylo zahnáno. Písmo to bylo uchováno, a činivši i později divy, svědectvím bylo ctností Františkových.

Byl jeden bratr, jak zevně se pozorovalo, svatostí vynikající, obcování znamenitého, ale přece příliš zvláštní. Po všech čas modlitbě se oddáváje tak přísně zachovával mlčení, že ani slovy se nezpovídal, ale posunky. Náhodou přišel tam svatý otec, viděl ho a hovořil o něm s jinými bratřími. A když všickni ho vychvalovali a velebili, vece muž Boží: „Ustaňte bratří, ať mi na něm nechválíte ďábelské léčky; po pravdě vězte, že ďábelské pokušení to jest a lestné klamání.“ Hořce přijali to bratří, jako by nemožným mníce, že by tolika známkami dokonalosti líčila se lstivá mamidla. Ale po nemnoha dnech bratr onen vystoupil z řádu, čímž zjevně se ukázalo, s jakou jasností vnitřního zření muž Boží prohlédl skrytosti srdce jeho. A mnohým též, kteří stojícími se zdáli, tímto způsobem předpověděl pád, ale mnohým též zvrhlým nezvratnou pravdivostí ohlásil ke Kristu obrácení, a jevilo se, že se přiblížil k patření do zrcadla věčného světla, jehož jasným divoucím zrak jeho duchovní věci vzdálené zřel tělesně, jakoby před sebou je měl.

Jednou vikář jeho konal kapitolu, zatím co on v celle se modle odloučen byl a uprostřed mezi bratřími a Bohem. A když jeden z nich zastíraje se jakýmsi pláštíkem obrany nepoddával se kázni, muž svatý vida to v duchu, zavolal jednoho z bratří a dí jemu: „Viděl jsem, bratře, ďábla na hřbetě onoho bratra neposlušného, jenž drže ho na oprátce škrtil ho, a bratr náš, jenž jhem poslušnosti zhrdl, pod mocí takého jezdce poddajně kráčel, jak on potrhoval otěží. A když jsem prosil Boha za bratra, náhle zlý duch zahanben zmizel. Jdi tedy a pověz bratru, ať nemeškaje skloní šíji pod jeho svaté posluš-

nosti.“ Bratr přijav vzkázané napomenutí a ihned obrátiv se k Bohu, pokorně padl vikáři k nohám.

Jindy také přihodilo se, že dva bratří z daleka přišli na pustinu grecijskou, aby užřeli muže Božího a odnesli si požehnání, jehož už dlouhý čas si byli žádali. Ale přišedše a nenalezše ho, poněvadž už z venku byl se vrátil do poustevny, sklíčení odcházeli, ačkoli podle lidského smyslu nemohl míti ani tušení o jejich příchodu neb odchodu, krom obyčeje svého vyšel z poustevny a zavolal po nich, a jak si byli přáli, znamením kříže ve jménu Kristovu jim požehnal.

Dva bratří přišli kdysi z Neapolska*) z nichž starší několikrát pohoršil mladšího. A když došli k otci, on tázal se mladšího, kterak se měl k němu bratr společník cestou. A když on odvětil, že dosti dobře, dodal: „Střez se, bratře, abys pod rouškou pokory nelhal; vímt věru, vím, ale sečkej maličko a uvidíš.“ Podivil se převelice bratr, kterak duchem poznal věci tak vzdálené. A po nemnoha dnech zhrdnuv řádem vyšel do světa ten, jenž pohoršil byl bratra a od otce nebyl žádal odpuštění aniž přijal náležitou kázeň k nápravě. A zároveň dvojí ukázalo se jest v jednom pádu jeho, totiž rovnost Boží spravedlnosti a prohlédavost ducha prorockého. A kterak vzdáleným tělesně se ukázal působením moci Boží, známo již z přednějších stránek, uvede-li se na paměť, kterak vzdálen jsa ukázal se na voze ohnivém bratřím proměněn a kterak na arelatské kapitule zjevil se v podobě kříže. A věřiti jest, že se to stalo řízením Božím, aby z podivného zjevení tělesné jeho blízkosti jasně se poznalo, kterak blízek a průsviten jest duch jeho světlu Moudrosti věčné, kteráž všech věcí pohyblivých jest pohyblivější a všude dosahajíc pro svou čistotu, po národech v duše svaté se vlévá a Boží přátely a proroky utváří. Prostým a maličkým Mistr nejvyšší zjevuje svá tajemství, jakož dříve byl ukázal na Davidovi nejznamenitějším z prorokův a potom na apoštolském knížeti Petrovi a posléze na chudáčku Kristovu Františkovi. Neb oni ač byli

*) Terra Laboris — dnešní Neapolsko.

písem neznalostí sprostni, učinění jsou Ducha Svatého vzděláním slovutnými: onen pastýřem, aby pásł stádo Synagogy z Egypta vyvedené; ten rybářem, aby naplnil síť Církve rozličností věřících; tento pak kupcem, aby perlu koupil života evangelického, prodada a rozdada všechno pro Krista.

HLAVA DVANÁCTÁ / O MOCNOSTI KÁZÁNÍ A O MILOSTI UZDRAVOVÁNÍ

VĚRNÝ v pravdě čeledín a služebník Kristův František, aby všechno věrně a dokonale vykonal, v těch nejvíce ctnostech se cvičil, o nichž naučením Ducha Svatého byl poznal, že Bohu jeho zvláště se líbí. I přihodilo se, že upadl u veliký zápas jakési pochybnosti, kterouž mnoho dní od modlitby se vrací, předkládal bratřím sobě nejbližším k rozřešení. „Co radíte bratří?“ ptal se. „Co chválíte? Abych modlitbě se věnoval či abych chodil a kázal, přijal-li jsem totiž já maličký, prostáček a v řeči neučený větší milost k modlení než k mluvení? Jest i viděti v modlitbě zisk a hromadění milostí, v kázání jakési rozdávaní darů s nebe přijatých; v modlitbě též očišťování vnitřních žádostí a sjednocování k jedinému pravému a svrchovanému dobru s utužováním síly, v kázání zaprášení duchovních noh, rozptýlení po mnoha věcech a uvolnění kázně; posléze v modlitbě k Bohu mluvíme a slyšíme ho a jako bychom andělský život žili, mezi anděly přebýváme, v kázání mnohé jest třeba shovívavosti k lidem a lidsky mezi nimi žijíc lidské věci mysliti, mluvíti i slyšeti. Ale jedno stojí proti tomu, co se zdá převažovati to vše před Bohem, že totiž jednorozený Syn Boží, jenž jest Moudrost svrchovaná, pro spasení duší z lůna Otcova sestoupil, aby svým příkladem svět nauče, slovo spasení lidem mluvil, kteréž svaté krve své cenou chtěl vykoupiti i lázní očistiti i nápojem živiti, nic sobě

vůbec nezůstává, co by k našemu spasení obětavě nevydal. A poněvadž povinni jsme všechno činiti dle toho, co vidíme na něm jakožto na vysoké hoře, zdá se Bohu libějším, abych přetrhl klid a vyšel ven do práce.“ A ač mnoho dní myšlenky tyto přetřásal s bratřími, jistotně nemohl poznati, co by mu zvoliti bylo jakožto Kristu milejší. Neb ač divné věci znal duchem prorockým, této otázky nemohl sám jasně rozřešiti, an Bůh lépe byl opatřil, by záslužnost kázání odpovědi s hůry byla zjevena a pokora sluhy Kristova byla zachována. Nestyděl se u menších malých věcí hledati pravý Menší, kterýž velikým věcem se byl naučil od Mistra svrchovaného. Neb s neobyčejnou snažností zpytoval, jakou cestou a kterakým způsobem mohl by Bohu dle jeho zalíbení dokonaleji sloužiti. Toť nejvyšší jeho filosofií bylo, to nejvyšší jeho žádostí, dokavad živ byl, aby hledal od moudrých i prostých, dokonalých i nedokonalých, maličkých i staříčkých, kterak by mohl ctnostněji a účinněji vrcholu dokonalosti dospěti.

Pojav tedy dva z bratří, poslal je k bratru Silvestrovi, jenž byl viděl kříž vycházející z úst jeho a tehdy na kopci nad Assisim stále modlitbě se oddával, aby o pochybnosti té zvěděl Boží odpověď a od Pána mu ji vzkázal. Totéž vzkázal svaté panně Kláře, aby skrze některou čistší a prostější z panen, pod její kázní přebývajících, i sama s jinými sestrami modlíc se zvěděla o tom vůli Páně. A ku podivu shodli jsou se v tom, zjevením Ducha božského, ctný kněz i panna Bohu zasnoubená, že totiž zalíbením Božím jest, by hlasatel Kristův vyšel a kázal. Když tedy bratří se vrátili a ohlásili, jak byli přijali, vůli Boží, on ihned vstal, opásal se a ni chvíli neprodlévaje vydal se na cestu. A šel s takovou horlivostí, aby vykonal Boží přikázání, a tak rychle běžel, jakoby novou byl se oděl s nebe mocí, ana ruka Boží na něm spočinula.

Když tedy přibližoval se k Bevagnu, přišel jest k místu, kamž rozličného ptactva převeliké množství se bylo sletělo. Svatý Boží uzřev je čile běžel k tomu místu a jako by rozumu požívali, pozdravil jich. A všickni čekali a obraceli se po

něm, a kteří byli v křoví, nakláněli hlaviček, když se přibližoval k nim, a nezvyklým způsobem se vzpínali k němu, až k nim přistoupil a všech bedlivě napomenul, by poslouchali slova Božího, řka: „Bratří moji ptáčkové, velmi vám náleží chváliti Stvořitele vašeho, jenž peřím vás oděl a křídla vám dal k létání, čistého vzduchu dopřál a bez vašeho pečování vás spravuje.“ A zatím co takto a podobně jim mluvil, ptáčkové podivným způsobem se tváříce, jali se natahovat krčky, rozpínati křídla, otvírati zobáčky a pozorně naň hleděli. A on s divnou horoucností ducha procházel mezi nimi a suknicí se jich dotýkal, aniž který hnul se z místa. Teprve když učinil nad nimi znamení kříže a vzali odpuštění s požehnáním muže Božího, všickni rázem se rozletěli. To všecko viděli jsou druhové, čekající ho na cestě. A vrátiv se k nim, muž prostý a čistý jal se viniti sebe z nedbalosti, že až dosavad ptákům nekázal.

Odtud kázaje po místech okolních přišel do městečka řečeného Alviano. A když lid se shromáždil a uloženo bylo již mlčení, vlaštovky na místě tom hnízdící tak hlučně štěbetaly, že stěží bylo slyšet hlasu. Tu muž Boží přede všemi posluchači takto k nim promluvil: „Sestřičky vlaštovky, již jest čas, abych promluvil i já, neboť vy už jste dosti napovídaly. Slyšte slovo Boží, zachovávající mlčení, dokavad řeč Boží nebude dokonána.“ A ony jako rozumné ihned umlkly a nepohnuly se s místa, dokavad nebylo všecko kázání skončeno. Protož všickni, kteří to viděli, úžasem naplnění oslavovali Boha. Pověst o tom zázraku daleko široko se roznesla a mnohé k úctě svatého a k nábožné víře roznítily.

V městě Paříži jeden žák dobrých vloh s jinými druhy zabrán byl do pilného studia, a jakási vlaštovka rušila je protivně dotěrným štěbetem, i řekl druhům: „Toť jedna z těch vlaštovek, jež kdysi obtěžovaly muže Božího Františka na kázání, až je umlčel,“ a obrátiv se na vlaštovku směle dí: „Ve jmenu sluhy Božího Františka přikazuji tobě, přilet sem a již ani nepískni.“ A ona zaslechši jmeno Františkovo,

jakoby kázní muže Božího jsouc vyučena, ihned přestala a v jeho ruce jako v bezpečnou ochranu se svěžila. Žák užasnuv pustil ji na svobodu a vícekrát již jejího štěbetu neuslyšel.

Jindy zase, když sluha Boží kázal v Gajetě na břehu mořském, a zástupové z nábožnosti se tlačili, aby se dostali mu na blízko, sluha Kristův hroze se chvály tolika lidstva, vskočil sám na lodičku uvázanou u břehu. A loďka jako by rozumna byla vnitřním řidičem byla pohnána, bez veslaře odplula daleko od země, ani se všickni tomu dívali a divili. A když chvílku byla plula na širé moře, stála mezi vlnami nehybna, dokavad muž svatý zástupům na břehu čekajícím kázal, a když množství vyslechši řeč a uzřevši zázrak a přijavši požehnání rozcházelo se, aby ho již neobtěžovali, loďka vlastním pudem vrátila se k zemi. Kdož tedy byl by mysli tak zatvrzelé a bezbožné, aby kázáním Františkovým pohrdal, jehožto podivnou mocí se dalo, že nejen Stvoření nerozumné přijímalo jeho kázeň, ale neživá tělesa jako živá kázícímu sloužila?

Provázelt sluhu svého Františka, ať k čemukoliv šel, ten, jenž ho byl pomazal a poslal, Duch Páně, a sama Boží moc a moudrost Kristus, aby zdravého učení slovy oplýval a veliké moci zázraky svítil. Bylť slovo jeho jako oheň žhoucí, pronikající útroby srdce, a všech mysli naplňovalo podivem, anť se nehonosilo okázalostí lidských nálezků, ale nádechem Božího zjevení zavánělo. Neb když jednou kázati maje před papežem a kardinály, na ponuknutí pána kardinála ostijského řeči pečlivě připravené nazpaměť se naučil a vystoupil potom, aby slova naučná přednášel, tak všecko zapomněl, že vůbec nevěděl, co povědět. Ale když to s pravdomluvnou pokorou vyložil, utíkaje se k Duchu Svatému o milost, náhle tak mocnými slovy začal oplývati a takou zvláštní silou mysli těch mužů vznešených obměkčoval k zkroušenosti, že zjevně se ukazovalo, že ne on, ale Duch Páně mluvil. A poněvadž nejdříve sobě vštěpoval činěním, co ji-

ným vštěpoval slovy, neobávaje se výčitky, nejsměleji hlásal pravdu. Neuměl neřestí některých hladiti, ale bodati do nich, ani životu hříšníků přitakávati, ale tvrdým láním tepati. S jednakou myslí stálostí mluvil velikým i malým a s jednakou ducha líbezností kázal několika i mnohým. Mužové i ženy všeho věku chváтали, aby muže nového s nebes světa daného viděli a slyšeli. A on chodě rozličnými krajinami kázal horoucně, a Pán napomáhal a potvrzoval řeč následujícími znameními. Mocí jména jeho pravdy hlasatel František vymítal ďábly, uzdravoval nemocné a což větší jest, účinností svého kázání obměkčoval srdce zatvrzelé k pokání a spolu zdraví udílel tělesné i duševní, jak dosvědčují některé ze skutků jeho, na ukázkou zde níže poznamenané.

Ve městě Toskanelle přijat byv nábožně na hospodu jedním rytířem, jeho jediného syna, od narození skrouceného, na mnohé jeho prosby rukou pozdvihnuv tak náhle proměnil, že před zraky všech všecky údy jeho se srovnaly a hoch zdrav a silen ihned vstal a chodil a skákal a chválil Boha.

V městě narnském člověka ochrnuého, jemuž všecky údy vypověděly službu, znamením kříže od hlavy až k nohám na naléhání biskupovo požehnav, dokonale jej uzdravil.

V biskupství reatském hošík jeden od čtvrtého roku tak naduřelý, že nikterak si ani nohou neviděl, přiveden byl plačící matkou k němu, a jedva muž svatý dotekl se ho svatým rukama, byl úplně zdrav.

Ve městě Ortenském hoch jeden tak byl skroucen, že hlavu nosil u nohou a některé kosti měl zlámány. Na slzavé prosby rodičův byv od něho pokřižován, ihned se narovnal a byl vysvobozen.

Žena jedna z města Eugubia, obě ruce mající skrouceny a uschly, že jimi nic nemohla dělati, znamením kříže, kteréž jí ve jménu Páně učinil, tak dokonalého zdraví nabyla, že ihned vrátivši se domů, k obsluze jeho i chudých jako druhá tchyně Šimonova pokrmy vlastníma rukama připravovala.

Dívce jedné v městečku Bevagnu, pozbyvší světla očí, ve jmenu Svaté Trojice slinou svou namazal třikrát oči, a ihned navraceno jí želané světlo.

Žena jedna v městě Narni stížená slepotou přijavši od něho znamení kříže, nabyla žádoucího světla.

V Bologni chlapec jeden, jemuž jedno oko tak se zatáhlo jakousi skvrnou, že úplně nic neviděl a nebylo mu pomoci, po znamení kříže, kteréž mu sluha Boží od hlavy k nohám učinil, tak jasného zraku nabyl, že později vstoupiv do řádu bratří menších, říkal, že mnohem jasněji vidí okem dříve chorým, nežli okem, které vždy bylo neporušeno.

V městýse San Geminiano sluha Boží přijat byv hospodou od jednoho nábožného muže, jehož manželka trápena byla zlým duchem, pomodliv se, mocí poslušnosti přikázal zlému duchu, aby vyšel, a silou božskou tak ho náhle zahnal, že jasně se poznávalo, že moci svaté poslušnosti zarputilost zlých duchův neodolá.

Ve městě de Castello žena jedna posednuta byla zuřivým a ohavným duchem. Když muž svatý obořil se naň příkazem poslušnosti, se vztekem vyšel, a žena dříve posedlá zůstala osvobozena na mysli i na těle.

Bratr jeden sužován byl tak hroznou nemocí, že mnozí spíše mněli to trápením ďábelským než nemocí přirozenou. Neb často bil sebou a svíjel se, údy těla brzy smršťuje, brzy natahuje, brzy splétaje, brzy skrucuje, brzy všecek ztuhlý a ztvrdlý, někdy jako struna natažen a zdřevěnělý s nohama srovnanýma s hlavou pozdvíhován byl vzhůru, hrozně zase padaje. Tohoto tak nešťastně a nezhojitelně nemocného sluha Kristův pln útrpnosti želeje poslal mu skyvku chleba, jež jedl. A jedva nemocný požil chleba, taková moc ho pronikla, že už pražádného trápení nezakoušel.

V hrabství Arezzo žena jedna mnoho dní pracovala k porodu a již chýlila se k smrti, a nebylo naděje na záchranu z toho zoufalého stavu leč od Boha. Přihodilo se však, že tím krajem konal cestu sluha Kristův, a pro mdlobu tělesnou

sedě na koni, jel vsí, v níž ona žena se trápila. Lidé tamější uzřevše muže svatého, stáhli uzdu s koně, na němž jel, a položili ji pod ženu. A na podivuhodné její dotknutí všecko nebezpečí minulo a žena ihned bez bolesti porodila.

Muž jeden z Castra Plebis nábožný a bohabojný choval u sebe kordu, kterou svatý otec se byl opasoval; a když v městě tom množství mužův i žen rozličnými nemocemi strádalo, chodil po domech jejich a namáčeje kordu ve vodě, dával té vody píti trpícím, a takto přemnoží se uzdravovali. Též když chlebů, jichž muž Boží se dotekl, požili nemocní, působením moci Boží rychle nabývali zdraví.

Poněvadž tedy těmito a mnoha jinými divy a zázraky hlasatel Kristův kázaje zářil, poslouchalo se toho, co pravil, jako by anděl Páně mluvil. Znameníť skvělost jeho ctností, duch prorocký, moc zázraků, vyřčení o kázání s nebe dané, poslušnost tvorstva rozumu nemajícího, mohutná proměna srdcí na uslyšení jeho slov, vyučení jeho od Ducha Svatého bez učení lidského, plná moc ke kázání od nejvyššího velekněze ne bez zjevení udělená, nad to i řehole, v níž pravidlo kázání vyloženo, od téhož náměstka Kristova potvrzená, a též svrchovaného Krále znaky na způsob pečeti v tělo jeho vtisknuté, jakožto desatero svědectví všemu věku nepochybně potvrzují, že hlasatel Kristův František i posláním svým byl úctyhodný i učením pravověrný i svatostí podivný a že tudíž jakožto pravý posel Boží Evangelium Kristovo kázal.

OBYČEJEM bylo andělského muže Františka, že nikdy nelenil v dobrém, ale raději na způsob nebeských duchův po žebříku Jakobově buď vystupoval k Bohu nebo sestupoval k bližnímu. Čas, který mu k zásluze byl půjčen, tak opatrně naučil se rozdělavati, že část obětoval práci prozisk bližních, část věnoval klidným úchvatům

kontemplace. Proto když dle potřeby míst a časů byl vyhověl péči o spasení jiných, vzdaluje se nepokoje zástupů vyhledával skrytostí pustiny a místa klidu, aby volněji Bohu se oddávaje setřel, ulpělo-li na něm něco prachu z obcování lidského. Tak dvě léta před tím než ducha nebi odevzdal, vedením božské prozřetelnosti po mnoha pracích zaveden jest na místo vysoké v soukromí, jež sluje hora Alvernská. A když dle obyčeje začal tam konati čtyřicetidenní půst ke cti svatého archanděla Michaele, sladkostí svrchovné kontemplace nad obyčej hojněji byv oblit a horoucnějším plamenem nebeských žádostí zažžen, začal překypně pocítovati dary božských výlevů. Bylť povznášen vzhůru, ne aby jako zvědavý zpytatel velebnosti utlačen byl slávou, ale jakožto sluha věrný a opatrný, hledající zalíbení Božího, jemužto úplně se přizpůsobiti svrchovaným zápalem si přál. Vštípeno mu tedy bylo v mysl božským vyřčením, že při otevření knihy Evangelii zjeveno mu bude Kristem, co Bohu na něm a od něho bude nejmilejší. Vykonav tedy dříve vroucí modlitbu,

vzal s oltáře svatou knihu Evangelii a ve jmenu svaté Trojice kázal tovariši svému, muži zajisté Bohu oddanému a svatému, otevřítí. A když při trojím otevření knihy nahodilo se pokaždé umučení Páně, seznal muž Boha plný, že jako Krista následoval v činech života, tak má se s ním spodobiti v citech a bolestech umučení, dříve než sejde s tohoto světa. A jakkoliv pro mnoho strohostí dřívějšího života a ustavičné nesení kříže Páně tělo jeho bylo již mdlo, nikterak se neza-lekl, ale k přijetí muk bujaře se vzmužil. Bylť se v něm rozhořel nepřemožitelný žár lásky k dobrému Ježíši v pochodně ohně a plamenů, že vody mnohé nemohly uhasiti lásky jeho tak silné.

Když tedy serafskými žáry žádostí vzhůru puzen byl v Boha a soustrastnou něžností v něj se proměňoval, kterýž z přílišné lásky dal se ukřižovati, jednou z rána kolem svátku Povýšení svatého Kříže modle se na úbočí hory, uzřel Serafa, majícího šestero křídel ohnivých i stkvoucích, s výsosti nebes sestupujícího, a když přehbitým letem snesl se na blízko muži Božímu, ukázala se mezi křídly podoba člověka ukřižovaného, ve tvaru kříže ruce i nohy rozpiaty majícího a na kříž přibity, dvě křídel vyzdviženo bylo nad jeho hlavu, dvě rozpiato bylo k letu, a dvě zahalovalo celé tělo. To vida náramně užasl a srdce jeho pronikla radost smíšená s bolestí. Veselilť se z milostného pohledu, užrev se Kristem v podobě Serafově spatřen, ale přibití na kříž zbodávalo duši jeho mečem soustrastné bolesti. Divil se převelice nevyzpytatelnému tomu vidění věda, že neduživost utrpení nikterak se nesrovnává s nesmrtelností ducha serafského. Posléze srozuměl, přijav o tom zjevení od Pána, že proto takové vidění takto Boží prozřetelností bylo zrakům jeho ukázáno, aby přítel Kristův předem poznal, že ne umučením těla, ale zažžením mysli všecek přetvořiti se má v podobenství Krista ukřižovaného.

Vidění zacházejíc zůstavilo v srdci jeho podivný žár, ale též na tělo neméně obrazy podivných znaků vtisklo. Ihned

totiž na rukou i na nohou začala se ukazovati znamení hřebův, jakož o něco dříve byl spatřil na onom obraze muže ukřižovaného. Ruce i nohy jeho uprostřed byly zřejmě proklány hřeby, a hlavy hřebů viděti bylo na dlaních a na nártach, ostří pak na druhé straně. A byly hlavy hřebů na rukou i na nohou okrouhlé a černé, ostří pak podlouhlá, zakřivená a jakoby rozbita, a vystupující z těla přečnívaly ostatní maso. Pravý bok též jakoby kopím byl zboden, rudou jizvou byl povlečen a často vylévala se z něho svatá krev, smáčejíc suknicí i spodky.

Vida pak sluha Kristův, že jizev v tělo tak zjevně vtisknutých nebude možno skryti důvěrných druhů, ale přece boje se vyjeviti tajemství Páně, u velikém byl zápase pochybování, má-li totiž pověděti, co byl viděl, či mlčeti. I zavolal některých bratří a povšechnými slovy mluvě, otázku jim předložil a žádal rady. A jeden z bratří, milostí Osvícený i jmenem, rozuměje, že nějaké věci podivné viděl, protož zdál se velmi polekán, řekl jest muži svatému: „Věz, bratře, že ne pro tebe, ale též pro jiné někdy bývají ti ukazovány božské taje. Protož asi právem jest se obávati, abys, zatajuje, co k užitku mnohých ti bylo dáno, za skrývání hřivný nebyl pokárán soudcem.“ Jeho slovem pohnut svatý muž, jakkoli jindy říkával: *Tajemství moje mně*, tehdy přece s velikou bázní vyložil pořad onoho vidění, dodávaje, že ten, jenž se mu byl zjevil, pověděl mu některé věci, kterýchž nikdy, co živ bude, nikomu z lidí nevyjeví. Věřiti jest zajisté, že tak tajny řeči byly onoho svatého Serafa na kříži podivně se zjevivšího, že snad nebylo dovoleno lidem je povídati.

Když tedy pravá Kristova láska v týž obraz přetvořila milujícího, dovršiv počet čtyřiceti dní, jak si byl ustanovil, na pouti, na slavnost archanděla Michaela sestoupil andělský muž František s hory, nesa s sebou obraz Ukřižovaného, ne na deskách kamenných neb dřevěných rukou řemeslnou vytesaný, ale na údech tělesných prstem Boha živého vepsaný. A poněvadž *tajemství královo skrýváti dobro jest*, muž svědo-

mitý ony svaté znaky královského tajemství vši mocí skrýval. Ale poněvadž k slávě Boží jest, zjevovati veliké skutky jeho, jež činí, Pán sám, jenž pečeti ony tajně mu vtiskl, zázraky některé zjevně skrze ně ukázal, aby ztajená a divná moc jizev zřejmou se stala zjevností divů.

V kraji rietském velmi se rozmohl dobytčí mor, jenž ovce i voly všecky tak ukrutně hubil, že nebylo žádné pomoci. Ale muž jeden bojící se Boha byl v noci napomenut viděním, aby spěšně šel k poustevnám bratrským, vyprosil si pomýjků s rukou i noh sluhy Božího Františka, jenž tehdy tam prodléval, a pokropil jimi všecek dobytek. On ráno vstav chvátal tam a skrze druhý svatého muže tajně vyprosiv sobě těch splášků, pokropil jimi ovce i krávy neduživé. A nastojte! Jedva některá krůpěje dotkla se dobytčat chorých a na zemi ležících, ihned vstávala s bývalou jarostí a jakoby ničeho zlého nebyla pocítila, spěchala na pastvu. Tak se stalo, že divotvornou mocí oné vody, jež svatých ran se dotkla, všechna ona rána ustala a morová nákaza od stád byla zahánána.

Dříve než muž svatý prodléval na hoře Alvernu, vystupoval z hory té mrak, z něhož strhovalo se bouřlivé krupobití, jež obyčejně zpustošilo okolní úrodu, ale po onom šťastném zjevení ne bez podivu obyvatel kroupy ustaly, aby stkvělost toho nebeského vidění a moc stigmat tam vtisknutých i tvář nebe svou mimořádnou jasností dosvědčila.

Příhodilo se také, že zimního času pro mdlobu těla a drsné cesty jedá na oslíku jakéhosi chudého člověka, zůstal na noc lež pod vyčnílým břehem vysokého skaliska, aby jakžtakž ukryl se sněhu a nepohody v noci, pro kteréž nemohl dostihnouti hospody. Když však muž svatý pozoroval, že člověk ten žalostivým úpěním poreptáváje zmítá se s boku na bok, pod tenkou příkrývkou v tuhém tom mrazu nemoha odpočinouti, božské lásky žárem zanícen vztáhl ruku a položil naň. A věru divná věc! Na dotek oné svaté ruky, v níž skrýval se žár serafským kaménkem zažžený, náhle muže toho přestalo mraziti a takové teplo zevně i uvnitř ho navštívilo, jako by

nějaká plamenná síla sopouchem peci naň vyrazila. Neb ihned na mysli i na těle se rozehrav, líbezněji spal v kamení a sněhu až do rána, nežli kdy si pohověl na svém lůžku, jak potom sám dosvědčoval. Z jistých tedy důkazů jest jasno, že svaté ty pečeti vtisknuty mu byly mocí toho, jenž působením serafským očišťuje, osvěcuje a rozohňuje, když i vně očišťující od nákazy, udílely tělům zdraví, jasnosti a tepla podivuhodnou účinností, jakož i po smrti ještě zjevnějšími ukázalo se zázraky, o nichž zmíníme se později na příslušném místě.

Ačkoli pak on sám s velikou opatrností skrýval poklad na poli nalezený, přece nemohl utajiti, aby někteří neuzřeli jizev rukou i nohou, třebas téměř vždy nosil ruce zakryty a chodil od té doby obut. Viděli je za jeho života bratří přemnozí, a ač pro vynikající svatost byli muži plně hodnými víry, přece na vyloučení všech pochybností přísahou na svaté knihy potvrdili, že takovy byly a že je viděli. Viděli je též z důvěrné známosti, v níž se svatým mužem žili, někteří kardinálové, vloživší pravdomluvně chvály svatých jizev do próz i hymnův i antifon, kteréž k jeho cti vydali, a písemně vydali svědectví pravdě. Též nejvyšší velekněz pán Alexander kázaje před mnoha bratřími i přede mnou, dotvrdil, že na své oči spatřil svaté ty jizvy, dokud byl na živu. Při smrti vidělo je přes padesát bratří i panna Bohu nejoddanější Klára s ostatními sestrami svými a světských lidí bez počtu, z nichž, jakož na svém místě bude pověděno, mnozí je i líbali z vroucí zbožnosti a rukama se jich dotýkali na potvrzení svědectví.

Ránu boční však tak pečlivě skrýval, že nikdo ji nemohl za jeho živobytí zahlédnouti, leč úkradkou. Jeden bratr, jenž mu trvale sloužil, zbožnou chytrostí ho přiměl k svlečení suknice, aby mu ji vytrásl, a pozorně se dívaje zahlédl ránu a rychlým pohybem přiloživ k ní také tři prsty, zrakem i hmatem ohledal velikost rány. Podobnou chytrostí uviděl ji též bratr, který byl tehdaž jeho vikářem. Bratr pak tovariš podivně sprostný za jeho onemocnění ohledávaje rukama choré lopatky, prostrčil ruku kuklou a náhodou vrazil na

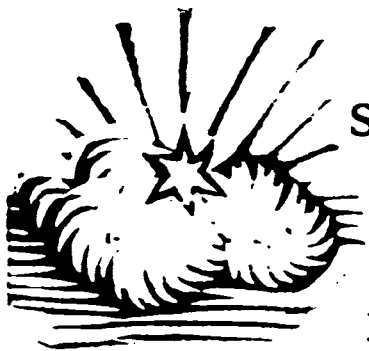
svatou ránu, velikou bolest mu způsobil. Proto nosil od té doby spodky tak ušité, že až pod paže mu sahaly, zakrývající boční ránu. Též bratří, kteří je prali nebo vytrásali časem suknici, nacházejíce je zbarveny krví, dle zjevného toho znamení dospěli nepochybné jistoty o svaté ráně, kterouž později při smrti i s mnoha jinými očitě spatřili a uctívali.

Ejhle tedy, přestatečný rytíři Kristův, nes zbroj nejnepřemoženějšího vojvody, kterouž oděn jsa a vystrojen, všecky protivníky přemůžeš, nes korouhev Krále nejvyššího, jejímž spatřením všickni bojovníci Božího vojska se vzmuží, nes též pečet svrchovaného velekněze Krista, pro kterouž slova tvá i činy tvé jakožto bezúhonný a pravověrný právem ode všech by byly přijímány. Neb již pro jizvy pána Ježíše, jež na těle svém nosíš, nikdo nebudiž tobě obtížným, ba naopak každý služebník Kristův vroucí oddaností k tobě lniž. Již skrze tato nejjistější znamení, ne dvěma neb třemi svědky k dostatečnosti, ale přemnohými k nadbytečnosti potvrzená svědectví Boží na tobě a skrze tebe věrohodnými učiněná příliš, všecku odjímají nevěřícím zástěru výmluvy, věřící pak u víře upevňují, důvěřivou nadějí vzhůru vedou a ohněm lásky rozněcují. Již právě naplněno jest prvé vidění, kteréž jsi viděl, že totiž vůdcem v rytířstvu Kristově maje býti, zbrojí nebeskou a znamením kříže okrášlenou máš býti ozdoben. Již nepochybně pravdivým se ukazuje vidění z počátku tvého obrácení, vidění Ukřižovaného, mečem soustrastné bolesti mysl tvou zbodnuvší, jakož i slyšení hlasu s kříže jakožto se vznešeného trůnu Kristova a s tajné slítovnice přicházejícího, jak jsi svou svatou řečí tvrdil. Již také pravdivě se věří a potvrzuje se, že ne přelud, ale zjevení nebeské bylo spatřeno, když v postupu tvého obrácení bratr Silvester uzřel kříž, z úst tvých podivně vycházející, a meče v podobě kříže útroby tvé pronikající, kteréž viděl svatý Pacifik, a tebe ve tvaru kříže vzhůru pozdviženého viděl andělský muž Monaldus, když o nápisu kříže kázal Antonín. Již posléze i ono, jež na konec tobě se ukazuje, vznešené podobenství Serafa a pokorný zjev Ukři-

žovaného uvnitř tebe rozohňující a zevně tě znamenající jakožto druhého anděla, vystupujícího od východu slunce, majícího na sobě znamení Boha živého, jednak předešlým dodává pevnosti víry, jednak od nich přijímá svědectví pravdy. Ejhle, již sedmi zjeveními kříže Kristova, na tobě a ve spojení s tebou dle pořadí časů podivně danými a ukázanými jako po šesti stupních dostoupil jsi tohoto sedmého, na němž posléze spočíváš. Neb kříž Kristův na počátku tvého obrácení tobě předložený i přijatý a odtud v postupu obcování nejosvědčenějším životem nesený, v tobě samém napořád i jiným na příklad ukazovaný, takovou jasnou jistotou ukazuje, že dospěl jsi posléze vrcholu evangelické dokonalosti, že tohoto důkazu křesťanské moudrosti, v prachu těla tvého napsaného, nikdo právě zbožný neodmítá, nikdo právě věrný nepotírá, nikdo právě pokorný nezlehčuje, poněvadž jest právě božsky vyjádřen a všeho přijetí hoden.

HLAVA ČTRNÁCTÁ / O TRPĚLIVOSTI JEHO A ŽIVOTA SKONÁNÍ

S KRISTEM již přibit jsa na kříž, František jak na těle, tak na duchu netoliko serafskou láskou hořel k Bohu, ale také žíznil s Kristem ukřižovaným po všech k spasení povolanych. A poněvadž pro hřeby v nohou vyrostlé nemohl choditi, dával tělo své odumřelé voziti po městech a tvrzích, aby k nesení kříže Kristova povzbudil ostatních. A říkal bratřím: „Začněme, bratři, sloužiti Pánu Bohu našemu, neboť až dosavad málo jsme prospěli.“ Plál též velikou touhou vrátiti se k začátkům pokory, aby malomocným sloužil, jako na počátku, a tělo námahou již opadlé přiměl k prvotní služebnosti. Umiňoval si vedením Kristovým konati věci nesmírné, a zatím co údy povadaly, statečný a horoucí novým doufal zápasem nad nepřítelem zvítěziti. Nemát místa mdloba ni zahálka, kde lásky osten vždy k větším věcem pobádá. A taková v něm byla svornost těla s duchem, taková ochota poslušnosti, že když duch vzpínal se k dosažení všeliké svatosti, tělo netoliko neodporovalo, ale snažilo se předběhnouti jej.

Aby pak muži Božímu nahrnulo se až do vrchovata zásluh, kteréžto všechny právě v trpělivosti se dovršují, roznemohl se přerozličnými nemocemi tak těžce, že nebylo téměř údu, který by ušetřen byl bolesti nesmírné strážně. Posléze rozličnými a dlouhými a neustávajícími chorobami dospěl až tam, že všecko maso jeho bylo již ztráveno a takřka pouhá kůže obalovala kosti. A krutými sužován jsa bolestmi tělesnými, ne-

nazýval úzkostí těch trýzněmi, ale sestrami. A když jednou nad obyčej krutě svírán byl ostny bolestí, jeden bratr prostný řekl jemu: „Bratře, pros Pána, ať s tebou mírněji činí; neb zdá se, že tíže než náleží doléhá na tě jeho ruka.“ To slyše muž svatý zaúpěl a zvolal řka: „Kdybych neznal tvé upřímné prostoty, od té chvíle hrozil bych se tvého tovaříšství, jenž jsi se opovážil Boží nade mnou soudy káravě posuzovati.“ A jakkoliv byl zkrušen dlouhým těžkým neduhem, vrhnuv se na zemi, slabé kosti tvrdým pádem si obrazil, a celuje zemi dí: „Děkuji tobě, Pane Bože, ze všech těchto mých bolestí, a tebe, Pane můj, prosím, abys stokrát, líbí-li se ti, přidal, neboť to bude mi nejmilejší, abys stíhaje mě bolestí neodpouštěl, poněvadž naplnění tvé svaté vůle jest mi útěchou přeplnou.“ I zdálo se bratřím, jako by druhého Joba viděli, v němž když neduživost tělesná se vzmáhala, vzrůstala též i jarost mysli.

Skonání svoje dávno již napřed zvěděl, a když se blížil ten den, řekl bratřím, že co nevidět složití bude mu stánek těla, jakož mu zjeveno bylo od Krista. A když tedy dvě léta od vtisknutí svatých jizev, totiž dvacátého léta od svého obrácení, mnoha sužujících jej nemocí zkušebnými údery byl vyhraněn, jakožto kámen chystaný k položení na stavbě nebeského Jerusáléma a jakožto tepané dílo pod kladivem mnohonásobného trápení k dokonalosti přiveden, žádal, by jej přenesli k Svaté Marii v Porciunkuli, by tam, kde byl přijal ducha milosti, odevzdal ducha života. A když ho tam dovezli, tu aby příkladem pravdy ukázal, že nic neměl společného se světem, v oné tak kruté nemoci, kteráž všecku neduživost dokonala, na holou zemi všecek holý v horkosti ducha se položil, aby v poslední tu hodinu, v kterou mohl ještě nepřítel naň sočiti, nahý zápasil s nahým. Takto leže na zemi a žíněné roucho odloživ, pozdvihl dle obyčeje tváří k nebi a všecek upřen v onu slávu, levou rukou přikryl sobě ránu pravého boku, aby jí nebylo viděti, a řekl k bratřím: „Já, což na mně jest, učinil jsem; co na vás jest, Kristus vás naučiz.“

Tovariši svatého, divným kopím útrpnosti byvše raněni rozplakali se, a jeden z nich, kteréhož muž Boží quardianem čili strážným svým nazývával, přání jeho Božím vnuknutím poznávaje, spěšně vstal a vzav suknici se skordou a spodky, chudáčku Kristovu je podal řka: „Toho tobě jakožto chudému půjčím, a ty přijmi to přikázáním svaté poslušnosti.“ Raduje se z toho muž svatý a plesá veselím srdce, vida, že zachoval věrnost paní chudobě až do konce, a pozdvihnuv dlaní k nebi, Krista svého velebí za to, že zbaven vší přítěže svoboden běře se k němu. Činilt to všecko z horlivosti chudoby, že ani roucha nechtěl míti leč od jiného půjčené. Chtěl zajisté ve všem Kristu ukřižovanému podoben býti, kterýž chud a bolestiv a nah na kříži pněl. Protož i na počátku svého obrácení nah ostal před biskupem, a při dovršení života nah chtěl ze světa vyjíti, a bratřím kol něho stojícím v poslušnosti lásky uložil, aby, až ho již uvidí umrlého, takovou chvíli nechali ho na zemi nahého, co by člověk pohodlně ušel míli cesty. Ó v pravdě nejkřesťanštějšího muže, kterýž i živ jsa Kristu živému i umíraje umírajícímu i mrtv mrtvému dokonálým následováním snažil se býti podoben a vyznačeným podobenstvím zasloužil si býti ozdoben!

Když posléze přibližovala se hodina jeho skonání, kázal všecky bratří, kteří tam byli, k sobě zavolati, a potěšujícími slovy pro svou smrt je konejše, otcovskou vřelostí k božské lásce je rozněcoval. A dále ještě mluvil o zachování trpělivosti a chudoby a víry svaté Církve římské, nad všechna ostatní naučení stavě svaté Evangelium. Po té nad všecky bratří, kolem něho sedící, vztáhl ruce, v podobě kříže je drže přes sebe, protože to znamení vždycky miloval, a všem bratřím, přítomným i vzdáleným, mocí i jménem Ukřižovaného požehnal. A dodal ještě: „Mějte se dobře, synáčkové všickni, setrvejte vždycky v bázni Páně, a poněvadž nastává pokušení a soužení, šťastni, kteří vytrvají v tom, co začali. Já pak spěchám k Bohu, jehož milosti vás všech poroučím.“ Také líbezné napomenutí dokonav, kázal muž Bohu nejmilejší

přinést sobě knihu Evangelii a žádal, by mu četli Evangelium svatého Jana od toho místa: *Přede dnem svátečním velikonočním* atd. A sám, seč byl, hlasitě začal žalm: *Hlasem svým k Hospodinu volal jsem, hlasem svým Hospodinu modlil jsem se*, a až do konce jej doříkal. *Mě, vece, očekávají spravedliví, dokavad neodplatíš mně*. Posléze když všecka tajemství se vyplnila, duše ona přesvatá vyprostila se z těla a do propasti jasnosti Boží pohřížila, a muž blažený usnul v Pánu.

Jeden pak z bratří a učeníkův jeho viděl duši jeho blaženou v podobě hvězdy přestkvoucí, jež na bělostném obláčku nad vodami mnohými přímou cestou vznášela se vzhůru, jakožto bělostí vznešené svatosti se lesknoucí a nebeské moudrosti spolu i milosti hojností naplněnou, pro kteréž muž svatý zasloužil sobě vejíti v místo světla i pokoje, kdež s Kristem bez konce odpočinul. Tehdejší minister bratří v Neapolsku, bratr Augustin, muž právě svatý a spravedlivý, ležel v poslední hodině, a když už byl dávno pozbyl řeči, náhle zvolal, jakož slyšeli všickni u něho stojící, a řekl: „Počkej mne, otče, počkej, hle, již jdu s tebou.“ A když bratří se ptali a velmi divili, na koho takto mluví, směle odvětil: „Nevidíte-liž otce našeho Františka, ubírajícího se k nebi?“ A ihned svatá duše opouštějíc tělo, následovala jest přesvatého otce.

Biskup assiský tehdy byl na pouti v kapli svatého Michaela na hoře Garganské, a blažený otec František ukázav se mu v noci svého skonání řekl: „Hle, opouštím svět a jdu do nebes.“ Ráno tedy biskup vstav vyprávěl společníkům, co byl viděl, a vrátiv se do Assisi bedlivě se vyptával a na jisto zvěděl, že té hodiny, v kterou mu u vidění se ukázal, blažený otec z tohoto světa sešel. Skřivánci, ptáčkové světla milovní a tmavých soumraků se bojící, v hodinu skonání svatého muže u velikém množství přiletěli nad střechu domu a dlouho s nezvyklým jakýmsi jásáním kroužíce svědectví líbezná i zjevná vzdávali slávě svatého, jenž k chválení Boha je zval.

HLAVA PATNÁCTÁ/O KANONISACI A PŘENESENÍ SVATÉHO TĚLA

FRANTIŠEK tedy, sluha a přítel Nejvyššího, řádu bratří menších ustavitel a vůdce, chudoby ctitel, pokání vzor, pravdy hlasatel, svatosti zrcadlo a vši evangelické dokonalosti příklad, nebeskou obdařen jsa milostí, řádným postupem od nejnižšího dospěl nejvyšší výsosti. Tohoto muže podivného, jakožto chudobou přebohatého, pokorou vznešeného, umrtvováním živého, sprostností moudrého a všech mravů čestností vynikajícího, jehož za života jeho Pán podivně učinil slavným, po smrti nepodobně slavnějším učinil. Neb když muž blažený odebral se ze světa, duch jeho svatý v dům věčnosti vstoupiv a ze studnice života plně ukojiv svou žízeň, tak byl zveleben, že i na těle zůstavil některé známky budoucího oslavení, aby tělo ono přesvaté, jež ukřižováno byvši s hříchy, v nové již stvoření bylo proměněno a zvláštním vyznamenáním obraz umučení Kristova na sobě neslo, též novým zázrakem podobenství zmrtvýchvstání ukázalo.

Bylot zříti na oněch údech šťastných hřeby, z masa jeho mocí božskou podivně ukované a tak v maso jeho vrostlé, že ať s té neb oné strany se na ně přitisklo, ihned jako tuhé a tvrdé žíly na druhé straně vyčnívaly. Nalezena byla též zjevně na jeho těle ne lidským bodením ani umělým způsobem učiněná rána boční, na způsob raněného boku Spasitelova, kteráž na Vykupiteli našem vyhlásila jest tajemství lidského

vykoupení a obrození. Byla pak barva hřebů černá jako železo, rána boční však červená a jakýmsi stažením masa zakrouhlená a podobající se překrásné růži. Ostatní pak tělo jeho, jehož plet dříve jednak nemocí, jednak od přirozenosti nabíhala do sněda, bělostí neobyčejnou se stkvějíc, jevílo krásu oné druhé řízy. Údy jeho byly tak měkky a tak vlácné a poddajny, že se zdály proměněny v útlost dítěcí, a zjevnými některými známkami nevinnosti jevíly se ozdobeny. Když tedy na přebělostném těle hřeby se černaly, rána boční pak jako rozpukávající se poupě růžové se rděla, není divu, jestliže tak spanilá a tak zázračná barvitost libost i podiv působila v těch, kteří na ně patřili.

Plakali jsou synové pro ztrátu tak milého otce, ale též v nemalé tonuli radosti, celující na něm pečeti svrchovaného Krále. Novina zázraku obracela pláč v plesání a rozumu zpytavost uchvacovala v úžas. Bylť věru nezvyklým a tak znamenitým divadlem všem patřícím a potvrzením víry a zažžením lásky, slyšícím pak příčinou k divení a vznícením žádosti vidění. Jakmile se totiž uslyšelo o smrti otcově a roznesla se zvěst o zázraku, lid spěšně sbíhal se na to místo, aby na své oči spatřil, co by od rozumu zapudilo všecku pochybnost a srdci radost dovršilo.

Připuštěno jest tedy měšťanův assisských přemnoho, by jizvy ty svaté očima spatřili a rty je pocelovali. Jeden pak z nich rytíř učený a moudrý, jmenem Jeronym, muž slovutný a vážený, pokoušen jsa pochybováním o těch svatých známkách a jsa nevěřící jako Tomáš, horlivěji a směleji před bratřími i jinými občany pohyboval hřeby a ruce světcovy, a nohy i bok rukama svýma omakával, aby ran Kristových pravá ta znamení hmatem ohledaje, odjal všecku ránu pochybování ze srdce svého i všech. Protož též on mezi jinými této pravdy tak jistotně poznané vytrvalým svědkem potom se stal a přísahou na svaté knihy ji potvrdil. Bratří pak a synové, kteří svoláni byli ke skonání otcovu, se vším množstvím lidstva noc onu, v níž velebný Kristův vyznavač ze-

snul, tak Božím chválám posvětili, že se to nezdálo službou zemřelých, ale nočním plesem andělským.

Když pak se rozednilo, zástupové, kteří se byli sešli, vzavše ratolesti stromové a svíce přehojně, s hymny a písněmi doprovodili svaté tělo do města Assisi. A jdouce mimo kostel svatého Damiana, v němž panna ona ušlechtilá Klára, nyní v nebesích slavná, tehdy s pannami uzavřena přebývala, zastavili se tam na chvíli a dali svaté tělo, perlami nebeskými ozdobené, oněm svatým pannám spatřiti a pocelovati. Posléze s plesáním přišedše do města, drahocenný ten poklad, jež nesli, pochovali se vší důstojností v kostele sv. Jiří. Na tom místě totiž pacholíček učil se písmu, tam též později po-nejprv kázal, a tamtéž posléze prvního místa odpočinku došel. Odešel pak ctný otec ze ztroskotání tohoto světa Léta Vtělení Páně tisícího dvoustého dvacátého šestého, dne čtvrtého října, v sobotu večer, a pochován byl v neděli.

A jedva muž blažený ozářen byl trvalým patřením na tvář Boží, vypustil bleskot velikých a mnohých zázraků, aby vznešená svatost jeho, kteráž za jeho živobytí v těle k nápravě mravů skrze příklady dokonalé spravedlnosti rozhlásila se světu, za jeho již kralování s Kristem k všemu utvrzení víry zázraky Boží moci dosvědčena byla s nebe. Slavné jeho zázraky a štědrá dobrodiní skrze něj obdržená v rozličných končinách světa přemnohé rozněcovala k lásce Kristově, a veliké divy, jež skrze sluhu svého Františka Bůh konal, hlásány jsouce jazyky řečí i skutků, dostihly sluchu nejvyššího velekněze pána Řehoře Devátého. Tento pastýř Církve nejen ze zázraků po smrti vyhlašovaných, ale též ze znamení, kteráž za jeho života sám byl viděl a rukama omakal, plnou věrou jsa ujištěn poznával podivuhodnou jeho svatost a nepochyboval tudíž nikterak, že by v nebi od Pána nebyl oslaven, pročez aby svorně činil s Kristem, jehož byl zástupcem, svatým uvážením ustanovil se, učiniti jeho, jakožto vší úcty nejzasloužilejšího i na zemi, slavným. A na ujištění všeho okrsku o oslavení muže přesvatého zázraky shledané a zapsané

a způsobilými svědky potvrzené zkoumati dal těm kardinálům, kteří méně příznivými se zdáli té věci. A když byly pilně zpřemítány a ode všech schváleny, se svornou radou a souhlasem bratří svých a všech prelátův, kteříž tehdy byli na dvoře papežském, ustanovil ho kanonisovati, a vypraviv se osobně do města Assisi, léta Vtělení Páně tisícího dvoustého dvacátého osmého, dne šestnáctého července v neděli s největšími, jež dlouho by trvalo vyličovati, slavnostmi připsal blaženého otce do seznamu svatých.

Léta Páně pak tisícího dvoustého třicátého, když bratří se byli sešli na kapitulu generální v Assisi, přeneseno bylo tělo to Pánu posvěcené, do basiliky k jeho cti vystavěné, dne dvacátého pátého května. A když svatý ten poklad, bullou Krále nejvyššího zapečetěný, přenášeli, přemnohé zázraky učiniti ráčil ten, jehož podobenství na sobě neslo, aby blahodějnou vůní jeho duše věřících zvábeny byly, by běželi za Kristem. A bylo v pravdě důstojno, aby toho, jehož Bůh za živa sobě líbezným a milým byl učinil a do Ráje milostí kontemplace jako Henocha přenesl a do nebe na ohnivém voze horlivostí lásky vtrhl jako Eliáše, toho, pravím, stkvějícího se již mezi oněmi květy nebeskými štípení věčného šťastné kosti z místa svého pučením divotvorným vůní vydávaly. A jak muž ten blažený podivuhodnou mocí zázraků byl slynul, tak i ode dne smrti jeho až do nynějška v rozličných světa končinách přestkvělými zázraky moc Boží ho oslavuje. Neb slepým i hluchým, němým i chromým, vodnatelným i ochrnutlým, posedlým i malomocným, ztroskotaným i zajatým pro jeho zásluhy dostává se uzdravení a záchrany, a ve všech nemocích, potřebách a nebezpečenstvích přispění. Ale též mnohých mrtvých zázračným na jeho přímluvu vzkříšením zjevuje se věřícím svatého svého oslavující Velebnost mocí Nejvyššího, jemuž čest a sláva po neskončené věky věkův. Amen.

NĚKTERÉ ZÁZRAKY SV. FRANTIŠKA PO JEHO SMRTI SE UKÁZAVŠÍ

I. O MOCI SVATÝCH STIGMAT

VŠEMOHOUCÍHO Bohactví a slávě připomenouti se chystaje některé zázraky blaženého otce Františka po jeho oslavení v nebesích se ukázavší a písemně zaručené, nejvhodnějším usoudil jsem začítí tím, v němžto kříže Ježíšova moc se zjevuje a sláva obnovuje. Nový tedy člověk František novým a úžasným zázrakem proslul, zvláštním vyznamenáním poctěn se ukázav, dřívějším věkům neuděleným, svatými totiž jizvami ozdoben a připodobněn v těle smrti této tělu Ukřižovaného. O němžto byt cokoliv jazykem lidským bylo povědíno, vše menší bude chvály důstojné. Všecko totiž snažení muže Božího veřejné i soukromé obracelo se ke kříži Páně, a aby znakem kříže, v srdce jeho od počátku obrácení vtištěným, tělo poznačil zevně, ve kříži se uzavíraje v roucho kající se oděl, nesoucí na sobě obraz kříže, aby jako mysl jeho uvnitř Pánem ukřižovaným se oděla, tak i tělo jeho odělo se oděním kříže, a aby v tomže znamení, v němž Bůh byl přemohl mocnosti povětrné, i jeho vojsko Pánu bojovalo. Ale též od počátku času toho, co Ukřižovanému bojovali počal, rozličná na něm tajemství kříže blýskala, jakož tomu, jenž pozoruje chod jeho života, jasněji se ukáže, kte-

rak sedmerým zjevením kříže Páně v myšlení i v zanícení všecek přetvořen byl v podobenství Ukřižovaného, skrze jeho ekstatickou lásku. Hodně tedy svrchovaného Krále milostivosti, k milovníkům svým nade vše pomýšlení lidské se sklánějící, korouhev kříže svého dala mu nésti v tělo mu ji vtisknuvši, aby ten, jenž divoucím byl kříže milováním vybaven, divoucí též kříže ctí byl zdivotvořen. K úžasného toho zázraku nezlomnému potvrzení nejen svědectví viděvších a makavších, veskrze věrohodná, ale též zjevení podivná a divy po jeho smrti blýskající, k zahnání všeho mraku s myslí přispívají.

Blažené totiž památky pán Řehoř papež Devátý, o kterémž muž svatý prorocky byl předpověděl, že v důstojenství apoštolské bude povýšen, dříve než kříže korouhevnicka v seznam svatých připsal, měl v srdci jakýsi vrtoch pochybnosti o ráně boční. Jedné noci však, jak sám šťastný biskup se slzami vyprávěl, ukázal se mu ve snách blažený František, s jakousi nastrojenou tvrdostí ve tváři, a rozpačitost srdce jeho káraje, pozdvihl pravou ruku, odhalil ránu a požádal ho o baňku, aby zachytil krev z boku se prýstící. Nejvyšší velekněz podal mu u vidění žádanou baňku, a viděl, jak baňka krví z boku vytékající až do vrchu se naplňovala. Od té chvíle pronikla ho taková úcta k tomu svatému divu a žárlivost ho rozohnila, že nikterak nestrpěl, by někdo pyšným popíráním opovážil se zatemňovati přestkvělá ona svatá znamení, a každého takového přísným pokáráním potepal.

Bratr jeden, řádem menší, úřadem kazatel, ctností i pověstí znamenitou vynikající, pevně přesvědčen byl o jizvách světcových, ale když lidským rozumem jal se zpytovati zázrak, začaly ho polehtávati vrtochy pochybnosti. A když už mnoho dní trpěl tím zápasem a smyslovost nabývala vrchu, v noci zjevil se mu spícímu svatý František, s nohama zablácenýma, pokorně tvrdý a trpělivě rozhněvaný. A ptal se ho řka: „Jaké jsou to v tobě spory a boje? Jaký nešvar pochybování? Viz ruce mé i nohy mé.“ A ač on viděl ruce probodené, na

zablácených nohou jizev neviděl. „Očist“, vece, „bláto s nohou mých a poznej místo hřebů.“ A když on zbožně je uchopil, zdálo se mu, že stírá bláto a rukama dotýká se míst hřebů. A jakmile procitl, rozplakal se a dřívější své city jako blátivé proudem slz i veřejným vyznáním setřel.

Ve městě Římě paní jedna, ušlechtilostí mravů i slavnými předky vznešená, zvolila sobě svatého Františka přímluvčím, a měla malovaný obraz jeho v tajném pokojíku, kdež otci ve skrytě se modlila. Jednoho dne, když byla na modlitbě, dívajíc se na obraz svatého, všimla si, že nemá oněch svatých jizev, čehož nemálo se jí zželelo, ale není divu, nebylo-li na obraze, čeho malíř nenamaloval. A když mnoho dní na myslí starostlivě přemítala, co by bylo příčinou toho nedostatku, ejhle, jednoho dne ukázala se na malbě náhle ona divotvorná znamení, jako malována bývají na jiných obrazech toho svatého. Ona se ulekla, i zavolala svou dceru Bohu oddanou, ptajíc se, byl-li obraz až dosavad bez jizev. Dcera tvrdí a přísahá, že vždycky byl bez jizev a nyní že viděti na něm jizvy. Ale poněvadž mysl lidská často sama sebe popouzí, aby padala a v pochybnost brala pravdu, vzplízuje se v nitro srdce ženina nedobrá pochybnost, nebyl-li snad přece obraz již od začátku jizvami znamenán. Leč moc Boží, aby prvním nezhrdala zázrakem, přidala ještě druhý. Ihned totiž zmizela ona znamení a obraz zůstal zbaven vyznamenání, aby divem následným dosvědčen byl předcházející.

V Kataloňsku v Ilerdě se přihodilo, že muž jeden, jmenem Jan, oddaný blaženému Františku, kdysi pozdě večer ubíral se cestou, na níž číhali nepřátelé přistrojeni, aby vraždu spáchali, ne sice na něm, kterýž nepřátelství neměl, ale na komsí jiném, jenž se mu velmi podobal a tehdy ho provázel. I vstal jeden z úkrytu, pokládaje jeho za nepřítel a tak smrtelně ho pobodal a posekal mečem, že neměl ani kraptu naděje na uzdravení a první rána urazila mu téměř zcela ruku u samého ramene, a jiné seknutí zůstavilo tak velikou díru pod prsem, že dech z ní proudící zhasil as šest svící spojených.

A když dle úsudků lékařů vyhojení jeho bylo nemožností, a rány hnily a z nich tak nesnesitelný smrad vycházel, že i manželka jeho velmi si ho ošklivila a nijaké lidské pomoci mu nekynulo, obrátil se s největší vroucností na svatého otce Františka, kteréhož byl již při onom útoku spolu s blaženou Pannou předůvěrně vzýval, aby mu svou mocí přispěl. A aj, když ubožák ležel samotén na lůžku pohromy a bděje a kvíleje znovu a znovu volal jméno Františkovo, přistoupil k němu kdosi v rouše bratra menšího, vstoupivší, jak se mu zdálo, oknem, a volaje ho jmenem, řekl: „Že jsi měl důvěru ve mne, ejhle, Pán tebe vysvobodí.“ A když chorý se ho tá-
zal, kdo by byl, odvětil, že František. A skloniv se k němu, rozvázal mu obvazy ran a na všech pomazal ho, jak se zdálo, mastí. A jedva ucítil lahodný dotek oněch svatých rukou, mocí jizev Spasitelových, majících moc uzdravovací, hnis mizel, maso se obnovovalo a rány zacelovaly, a tak nemocný nabyl úplně dřívějšího svého zdraví. A blažený otec ihned zase odešel. On však citě se uzdraven, rozjásal se a pěl chvály Bohu a blaženému Františkovi a volal ženu. Ona rychle přiběhši a vidouc stojícího, jemuž nazejtří pohřeb strojila, náramným úžasem zděšena jala se křičeti po všem sousedstvu. A přiběhše příbuzní, usilovali ho jakožto třešticího uložiti na lůžko, on však zpěčuje se naopak tvrdil a ukazoval, že jest uzdraven, i byli takovým úžasem ohromeni, že jako bez rozumu jsouce všickni, myslili, že se zbláznil, vidouce, že ten, jehož před chvílkou byli zřeli ranami nejhroznějšími rozdrásaného a všechna již zvadlého, z úplného zdraví se veselí. K nimžto dí uzdravený: „Nebojte se, nemněte lichým, co vidíte, neboť svatý František zrovna odsud odešedší, dotekem oněch svých svatých rukou uzdravil mne úplně ze všech mých ran. A když se roznesla zvěst o tom zázraku, spěchal tam všecek lid, a vidouce na tak zjevném divu moc stigmat blaženého Františka, podivu i radosti byli plni, a korouhevníka Kristova velikými chvalami oslavovali. Důstojně zajisté blažený otec, tělem již zemřelý a živý s Kristem,

podivným sebe ukázáním a svatých rukou lahodným dotýkáním smrtelně raněnému muži udělil zdraví, an též onoho nesl na sobě jizvy, jenž milosrdně zemřev a podivně z mrtvých vstav, raněné pokolení lidské a od polou živo zanechané mocí ran svých uzdravil.

V Potenze, apulském městě, byl klerik jmenem Roger, muž ctný a hlavního chrámu kanovník. Ten nemocí jsa trápen, jednoho dne šel se modlit do kostela, v němž byl malovaný obraz blaženého Františka, vyznačující jeho slavná stigmata, i jal se o vznešeném tom zázraku jakožto o věci vůbec nevídané a nemožné pochybovati. A náhle, když na mysli jsa raněn v nitru přemýšlel věci marné, pocítil se na dlani levé ruky pod rukavicí těžce boden a slyšel zvuk bodající střely jako když šíp vyletí z luku. Jednak tedy ranou jsa zboden, jednak zvukem vyděšen, svlekl rukavici, aby zrakem ohledal, co hmatem i sluchem byl zjistil. A ač dříve neměl na dlani žádného poranění, spatřil vprostřed ruky ránu jakoby šípem vbodenou, z níž takový žár vycházel, že až jím omdléval. Podivná věc! Na rukavici ani stopy nebylo viděti, aby tajné ráně srdce trest tajného zranění odpovídal. Křičí tudíž dva dni a řve přeukrutnou bolestí a roušku nevěřícího srdce odhaluje všem. Vyznává a přísahá, že pravdivě věří, že svaté jizvy měl svatý František, dokládaje se, že mamidla všeho pochybování zapudil. Prosí pokorně svatého Božího, by svými svatými jizvami mu pomohl a hojné prosby srdce ztučňuje hojným přílivem slz. Podivno zajisté! Jedva nedůvěra odvržena a mysl jest zdráva, ihned následuje též uzdravení tělesné. Všecka bolest utuchá, chladne palčivost, nezůstává ani stopy bodení, a tak se stalo, že skrytá mysli nemoc zjevným znamením, milostí Prozřetelnosti nebeské vypáleným, jest vyhojena, a s uzdravením mysli též tělo uzdraveno. Odtud člověk ten ponížen jest k Bohu, oddán svatému a řádu bratří trvalou příchýlností podroben. A slavný ten zázrak přísahami byl dosvědčen a z listů biskupskou pečeti potvrzenými vešel v naši známost. O svatých tedy jizvách nebudiž dáno

místa pochybovačnosti, ničí oko nebudiž nešlechetno, že Bůh dobrý jest, jako by takého daru uštědření nepříslušelo věčné dobrotě. Kdyby totiž onou láskou serafskou mnozí údové s hlavou Kristem pevně byli spíati, by i v boji podobného vyzbrojení shledání byli hodnými i v království sobě povýšení v podobnou slávu zasluhovali, žádný člověk zdravého rozumu nepřičítal by toho leč jediné slávě Kristově.

II. O KŘÍŠENÍ MRTVÝCH

V MĚSTĚ Monte Marano u Beneventa žena jedna, zvláštní úctou svatému Františkovi oddaná, vstoupila na cestu všelikého těla. A když sešli se klerikové, aby konali službuzádušní a bdění a žalmy pěli, náhle před zraky všech žena se vzpřímila na lůžku a zavolala jednoho z přítomných kněze, kmotra svého, řkouc: „Otče, chci se zpovídati. Zemřevši totiž odsouzena jsem byla do tuhého

žaláře, že jsem se ještě nezpovídala z hříchu, který ti vyjevím. Ale orodoval za mne svatý František, jemuž jsem za živa zbožnou myslí sloužila, i dovoleno mi bylo vrátiti se nyní v tělo, abych pověděla ten hřích a věčného zasloužila si života. A hle, jak uvidíte, jakmile jej odhalím, pospíším do slíbeného odpočinutí.“ A třesouc se zpovídala se třesoucím se knězi a vzavši rozhřešení, klidně se položila a v Pánu šťastně zesnula.

Na tvrzi Pamarco v horách apulských manželé měli jedinou dcerušku útlého věku, kterou něžně milovali. A když těžkou nemocí byla usmrcena, rodiče nečekajíce jiného potomstva, viděli se v ní sami též zemřelými. Sešli se tedy příbuzní a přátelé k přežalostnému pohřbu, a matka nešťastná ležela nevýslovnými sklíčena bolestmi a pohřížena jsouc v nejhlubší smutek, ničeho nevěděla o tom, co se dalo.

Zatím svatý František, jedním toliko tovaříšem provázen se zjeviv, zdrcenou ženu ráčil navštívit, kterouž byl znal jakožto svou ctitelku, a laskavými slovy k ní promluvil: „Neplač“, dí, „neboť světlo svíce tvé, kteréhož jako zhaslého oplakáváš, na mou přímluvu bude ti vráceno.“ I vstala ihned žena a ohlašujíc všem, co jí Svatý pověděl, nedopustila mrtvého těla vynésti, ale s velikou věrou vzývajíc jméno svatého Františka a mrtvou dceru uchopivši, živou a zdravou přede všemi dívajícími se a divícími pozdvihla.

Když bratří z Nocery prosili jednoho muže, jmenem Petra, o vůz, jehož na chvílku potřebovali, on bláznivě jim odpověděl, místo žádané pomoci naděluje jim nadávek a místo almužny ke cti svatého Františka žádané na jeho jméno rouhání metaje. Ihned však litoval člověk své nemoudrosti a padl naň božský strach, aby snad pomsta Páně nepřišla v zápětí, jakož se i brzy stalo. Roznemohlť se ihned prvorozený syn jeho a za nedlouho vypustil ducha. Svíjel se po zemi nešťastný otec a svatého Božího Františka vzývati neustáváje, se slzami volal: „Já jsem, kterýž jsem zhřešil, já, jenž neprávě jsem promluvil, mne ve vlastní osobě měl jsi bičem udeřiti. Vrať, svatý, již kajícimu, co jsi odňal bezbožně se rouhajícimu. Tobě se dávám, ve tvé služby na vždy se vzdávám; neb i nábožnou obět chvály ke cti jména tvého vždy obětovati budu Kristu.“ Divné řízení! Na tato slova vstal jest chlapec a utiňuje nárek vyznával, že umíraje vyveden byv z těla, veden byl blaženým Františkem a zpět přiveden.

Chlapec jednoho písaře římského sotva sedmiletý chtěl jíti s matkou dle obyčeje dětského do chrámu svatého Marka, a když mu nedala, vyskočil oknem paláce a roztříštiv se na dlažbě ihned byl mrtev. Matka, jež nebyla ještě daleko zašla, uslyševši náraz padajícího a tušíc zkázu svého svěřence, rychle běžela, a nalezši synka tak žalostným pádem náhle zhynulého, ihned na sebe obrátila ruce mstící a bolestnými křiky roznítla vše sousedstvo k bédování. Tu jeden bratr,

jmenem Raho, z řádu menších, přicházející tam kázat, přispěchal k chlapci a víry pln řekl jest otci jeho: „Věříš-li, že svatý Boží František může syna tvého z mrtvých vzkřísiti pro lásku, kterou vždy měl ke Kristu, za vrácení života lidem ukřižovanému?“ A když on odpověděl, že pevně věří a věrně vyznává, a že na vždy bude sluhou svatého, toliko uštědří-li mu Bůh pro jeho zásluhy toho daru, bratr onen s bratrem a tovaříšem padl na tvář a modlil se, ostatních přítomných též pobádaje k modlitbě. A za chvíli chlapec začal slabě zívati a otevřev oči a pozdvihnuv rukou vzpřímil se a ihned přede všemi vykročil a šel čile, divnou mocí svatého obdržev život i zdraví.

Ve městě Kapui chlapec jeden hrál si s jinými dětmi na břehu řeky Volturnu a z neopatrnosti spadl do řeky, a proud rychle se valící pohřbil ho mrtvého v písku. Děti daly se do křiku a seběhlo se množství lidu. I jali se všickni úpěnlivě a vroucně vzývati blaženého Františka a prositi ho, by shlédl na víru jeho rodičů, kteří ho zbožně ctili, a svými zásluhami vytrhnouti ráčil jejich dítě z nebezpečí smrti. Tu plavec jeden, opodál stojící, uslyšev volání, přiběhl tam a jal se ho hledati a po dlouhém marném pátrání na konec zaúpěv k blaženému Františku o přispění, našel místo, kdež hlína v podobě hrobu zahrnula mrtvé tělo; i vyhrabal je a vynes na břeh, s lítostí zřel, že jest bez ducha. Lid okolostojící však ač viděl, že jinoch jest mrtev, přece pláče a kvíleje volal: „Svatý Františku, vrať chlapce otci jeho.“ Ale i Židé, kteří se tam nahodili, přirozenou útrpností jati volali: „Svatý Františku, vrať chlapce otci jeho.“ Náhle chlapec za radosti a podivu všech vstal zdráv a prosil, by ho dovedli do kostela blaženého Františka, aby mu nábožné díky vzdal, věda, že jeho mocí zázračně jest vzkříšen.

Ve městě Suesse v ulici, jež sluje Sloupová, znenadání shroutil se dům a zasypal mládence a náhle usmrtil. Mužové i ženy rachotem padajícího stavení vzrušení, přiběhli se všech stran a odházevše dříví a kamení, odevzdali nešťastné matce

mrtvého syna. Ona zalkávajíc se nejhořčím pláčem, co nejvíce mohla, bolestně volala: „Svatý Františku, Svatý Františku, vrať mi syna mého.“ A nejen ona, ale i všickni, kdož tam byli, dovolávali se přispění blaženého otce. Když však tělo ani hlasem ani citem nedávalo známky života, položili je na lůžko a nazejtří chystali se je pohřbíti. Leč matka důvěru majíc v Pána, pro zásluhy svatého jeho učinila slib, že novým prostěradlem pokryje oltář blaženého Františka, povolá-li syna jejího znovu k životu. A aj, asi o půl noci chlapec začal zívati, údy jeho se rozehřívaly a posléze vstav živ a zdráv, jal se chváliti Boha. A vyzval též kněží, kteří se byli sešli, i lid všecek, aby s radostnou myslí chvály a díky Bohu a blaženému Františku vzdávali.

Mladík jeden, jmenem Gerlandin, původem z Ragusy, vyšel v čas vinobraní na vinici a když se schýlil do kádě pod lisem, aby nabral do měchů, náhle pohnuly se preveliké kameny a strhly nakladená břevna, jež ho smrtelně potloukla na hlavě. Otec honem běžel k synovi a zoufaje, že už jest rozdrčen, ani mu nepomáhal, ale tak ho nechal pod ssutí, jak padla. Přichvátali však i vinaři, uslyševše veliký křik a žalostný nářek, a srdečnou lítostí k otci dojati, vytáhli chlapce již mrtvého ze ssutí. Otec padl k nohám Ježíšovým a úpěnlivě ho prosil, by mu ráčil vrátiti syna jeho jediného pro zásluhy svatého Františka, jehož svátek tehdy se blížil. Znovu a znovu prosil, sliboval skutky nábožnosti a že navštíví i se synem, vzkřísí-li ho, tělo svatého. A podivný účinek! Náhle chlapec, jenž na celém těle byl rozmačkán, vrátil se k životu a raduje se úplnému zdraví, přede všemi vstal káraje plačící a tvrdě, že přímluvou svatého Františka navrácen mu jest život.

Jiného mrtvého vzkřísil v Německu, o čemž pán papež Řehoř v čas přenesení svatého, apoštolským listem radostnou dal zprávu. Průběhu tohoto zázraku jsem nepsal, poněvadž mně nebyl znám, soudě, že Svědectví papežské předčí nad všeliké jiné tvrzení.

III. VYSVOBOZENÍ ZE SMRTELNÝCH NEBEZPEČÍ

V ÚZEMÍ římském muž jeden urozený jmenem Rudolf se svou nábožnou manželkou přijal pohostinu bratří menší, jednak z pohostinnosti, jednak z úcty a lásky k blaženému Františkovi. Té noci strážce hradní spal na věži, leže na hranici dříví narovnané na samé zdi, dříví však povolilo a on sřítíl se na střechu paláce a odtud padl na zem. Všecka rodina zbudila se rachotem a když se poznalo, že strážce spadl s věže, pán hradu i paní s bratřími přiběhli. Ten však, jenž padl, pohřížen byl v tak tvrdý spánek, že ani dvojnásobným pádem ani hlukem a pokřikem přiběhší rodiny se nezbudil. Teprve když ho táhli a štouchali ho, procítl a jal se naříkati, že z tak sladkého odpočinku ho zbudili, řka, že líbezně spal v náručí svatého Františka. Když však ho poučovali jiní, že padl, a uviděl se dole na zemi, ač byl ležel vysoko na věži, žasná, že se stalo, o čem neměl ni tušení, přede všemi slíbil, že z úcty k Bohu a k blaženému Františku bude činiti pokání.

Ve městě Pofi v Kampanii kněz jeden, jmenem Tomáš šel, aby dohlédl na správu kostelního mlýna. A kráčeje neopatrně po samém kraji stoky, kterou v mohutných vírech valil se hluboký proud, náhle sklouzl a zapletl se do mlýnského kola. Když tedy takto ležel vpleten do dřeva a po ústech, poněvadž ležel na znak, hnala se mu voda, aspoň srdcem, jazykem nemoha, žalostně vzýval svatého Františka. Teprve za dlouhou chvíli druhové jeho, vzdavší se již naděje

na jeho život, převrátili ho násilím na druhou stranu, a tak vytržen jsa, kněz tetelil se a zmítal v proudu vodním. A aj, tu jakýs bratr menší oděný v suknici bělostnou a provazem opásán, s neobyčejnou líbezností uchopil ho pod paží a vyvedl z řeky řka: „Já jsem František, jehož jsi vzýval.“ A kněz takto vysvobozený náramně užasl a chtěje líbati šlépěje jeho, pobíhal úzkostlivě sem a tam, ptaje se druhův: „Kde jest? Kam odešel svatý? Kudy se vrátil?“ Mužové pak oni polekáni padli na tváře, velebíce slavné skutky vznešeného Boha i mocné zásluhy pokorného sluhy jeho.

Jinoši, kteří si z Burgu Celano šli trhat byliny kamsi na luka, kdež skrývala se stará studně, na samém okraji zarostlá bujným zeleniskem, a v ní bylo na čtyři lokte vody. Když chlapci rozběhli se po louce, jeden z nich znenadání padl do studně. A jak hluboká jáma pohlcovala jeho tělo, duch utíkal se vzhůru k blaženému Františkovi o přispění, a padaje volal s důvěrou: „Svatý Františku, zachraň mě.“ Ostatní, nevidouce jednoho chlapce, ohlíželi se na vše strany, volali, obcházelí a s pláčem ho hledali. Posléze shledavše, že spadl do studně, spěšně a s nářkem šli do Burgu, ohlašující, co se stalo, a žádající pomoci. Když se vrátili s velikým zástupem lidí, jeden spustil se po provaze do studně a užel hochu sedícího na hladině vodní, žádného úrazu neutrpěvšího. Vytažen pak byv ze studně, hoch vyprávěl všem přítomným: „Když jsem náhle padl, vzýval jsem blaženého Františka o pomoc, a on mně padajícímu ihned osobně přispěl a podav mi ruky, lehce mne uchopil a již mne nepustil, až mne zároveň s vámi vyvedl ze studně.“

V kostele blaženého Františka v Assisi jednou kázal pán biskup ostijský, potomní papež Alexander, před Dvorem římským, a tu s vysoké kamenné kazatelny spadl velikánský těžký kámen neopatrně tam zůstavený jedné ženě na hlavu. Okolostojící soudili, že jest úplně mrtva, i přikryli hlavu, zcela rozdrcenou pláštěm, jímž byla oděna, aby po kázání vyvedli smutný pohřeb za kostel. Ona však poručila se věrně

blaženému Františku, před jehož oltářem ležela. A aj, po kázání žena přede všemi vstala tak zdráva, že ani stopy úrazu nebylo na ní viděti. Ba také, čemuž ještě více jest se diviti, ač dlouhá léta až do chvíle trpěla téměř nepřetržitým bolem hlavy, od té chvíle byla vši těžkosti zbavena, jakož sama potom dosvědčovala.

V Kornetu sešli se muži zbožní k příbytku bratří k lití zvonu, a jakýs osmiletý hošík, jmenem Bartoloměj, přinesl pracujícím bratřím dárek. A aj, tu vítr prudkým nárazem obořil se na dům a veliká těžká vrata vyvrátil a svrhl tak silným nárazem na onoho hochu, že se myslelo, že jistě pod ohromnou tíží jest na smrt rozmačkán. Neb tak úplně ležel pohřben pod břemenem, že ho ani viděti nebylo. Přiběhli všickni, co jich tam bylo, vzývajíce mocnou pravici blaženého Františka. Též otec jeho, jemuž ztrnuly údy a bolestí nemohl sebou hnouti, úmyslem i hlasem obětoval syna svatému Františkovi. Posléze pohrobní břímě zdviženo bylo s hochu. A hle, ten, jehož mněli mrtvým, jako zbuzen ze spánku veselý se ukázal, nijakého na sobě nejevě úrazu. A maje věku čtrnácte let, stal se bratrem menším, a byl později mužem učeným a slovutným v řádě kazatelem.

V Lentinu lidé utrhlí se skály převeliký balvan, jež položiti bylo na oltář jakéhosi kostela blaženého Františka, jenž v brzce měl býti posvěcen. Když však asi čtyřicet lidí znovu a znovu napínalo síly, aby kámen ten naložili na vůz, kámen padl na jednoho z nich a na způsob hrobu ho přikryl. Lidé na myslí zmatení nevěděli, co počíti, a většinou s beznadějí odešli. Deset mužů však, kteříž zůstali, plačtivým hlasem vzývalo svatého Františka, aby nedopustil, by v jeho službě člověk tak hrozně zemřel, a vzchopivše se posléze, tak snadňounko kámen odvalili, že nikdo nepochyboval, že by jim nebyla přispěla moc Františkova. Člověk vstal na všech údech bez úrazu a nad to získal ještě jasného zraku, ač dříve měl zrak zakalen, z čehož bratřím dáno na rozum, jak účinné moci jsou zásluhy blaženého Františka v beznadějí.

Podobného něco přihodilo se ve Svatém Severinu v hrabství ankonském. Z Cařihradu převezen tam byl velikánský kámen a mnoho mužů táhlo jej do basiliky blaženého Františka, při čemž náhle kámen se převálil a padl na jednoho z táhnoucích. A ač mysli, že netoliko jest mrtev, ale též úplně rozdrcen, přispěl mu blažený František a kámen pozdvihl, a když břímě odvalili, člověk beze všeho ublížení zdrav a čilý vyskočil z pod něho.

Bartoloměj, občan gajetský, s nemalou námahou pracoval o stavbě jakéhosi kostela sv. Františka, a trám vratce položený spadl mu na šíji a těžce ho pohmoždil. On cítě, že mu hrozí smrt, a jsa mužem věřícím a zbožným, žádal jednoho bratra, by mu přinesl svátostnou posilu. Bratr na rychlo přinéstí jí nemoha, poněvadž se myslelo, že náhle umře, připomenul mu slovo blaženého Augustina řka: „Věř a jedl jsi.“ Následující noci pak ukázal se mu blažený František s jedenácti bratřími a na prsou nesa beránka přistoupil k jeho lůžku a zavolal ho zejména řka: „Neboj se, Bartoloměji, neboť nezmůže tě nepřítel, kterýž tobě v mé službě chtěl zabrániti. Totot jest beránek, kteréhož jsi sobě přál a kteréhož i dobrou žádostí jsi přijal a jehož mocí též dostane se ti zdraví obojího člověka.“ A tak táhnuv mu ruku po ranách, kázal mu jíti k dílu, kteréž byl začal. A on vstav a těm, kteříž ho od polu živého zanechali, zdrav a vesel se ukazav, podivem a úžasem je naplnil, ale též myslí jejich k úctě i lásce blaženého otce jak příkladem svým tak i zázrakem svatého povzbudil.

Člověk jeden z Castro Ceperano, jmenem Mikuláš, upadl jednoho dne v ruce ukrutných nepřátel, kteří se zvířecí vzteklostí rány na rány mu vbíjejíce tak dlouho na něm zuřili, až mysli, že jest mrtev nebo že bude co nevidět. Mikuláš však, když byl prvé rány dostával, zvolal vysokým hlasem: „Svatý Františku, přispěj mně, svatý Františku, pomoz mně!“ Tento hlas slyšán byl mnohými v dáli, ale na pomoc mu nemohli přijíti. Posléze odnesen byv domů a všecek v krvi se váleje důvěřivě tvrdil, že neuzří smrti z těch ran, a ani tehdy

že necítí bolesti, poněvadž svatý František přispěl mu na záchranu a vymohl mu od Pána času a pokání, což i následující skutečnost potvrdila. Neb omyt byv z krve, ihned proti lidské naději byl vysvobozen.

Syn kteréhosi šlechtice v městě Svatého Geminiana zachvácen byl těžkým neduhem a všelikou nadějí na uzdravení byv opuštěn již, chýlil se k skonání. Řinulť se mu z očí potok krve, jako z žíly pažní se prýštívá, a též pro jiné pravé známky blížící se smrti, na ostatním těle se ukazující, mněli ho již umrlým, ale též z toho, že už nedýchal a byl bez vlády i bez paměti, podobalo se, že již úplně rozžehnal se se světem. I shromaždilo se dle obyčeje příbuzenstvo a přátelstvo k truchlení a jednali o samém pohřbu, toliko otec jeho důvěru maje v Pána, horem běžel do kostela blaženého Františka, jenž v té tvrzi byl vystavěn, a opasek pověsiv si na hrdlo, se vši pokorou padl na zemi a tak sliby slibuje a modlitby úpěním a nářky rozhojňuje dospěl toho, že svatý František zastal se ho u Krista. A vrátiv se pak rychle k synu a naleznuv ho zdráva, obrátil truchlení v radost.

Podobného něco zásluhami svatého způsobil Pán na dívce jedné Katalonské ze vsi jmenem Thamarit, a na jiné z Ankony, jež přílišnou chorobou byly již na sotnách a jimž blažený František, věrně jsa vzýván jejich příbuznými, náhle, vymohl úplné uzdravení.

Klerik jeden ze vsi Alby, jmenem Matouš, napiv se smrtelného jedu, tak těžce se roznemohl, že ztratil řeč a očekával již jen konce. Kněz jeden napomínal ho, aby se mu zpovídal, ale nemohl dostati z něho slova. On však zatím v srdci pokorně modlil se Kristu, aby pro zásluhy blaženého Františka vytrhnouti ho ráčil ze chřtánu smrti, a jedva, od Pána jsa posílněn, vyřkl jest s věrnou zbožností jmeno blaženého Františka, před přítomnými svědky vyvrhl jed a vzdal díky svému vysvoboditeli.

IV. VYSVOBŮZENÍ ZE ZTROSKOTÁNÍ

NÁMOŘNÍCI kteřísi ve velikém ocitli se nebezpečnosti mořském, když byli na deset mil od přístavu barijského, a když již bouře přespříliš se rozzuřila, vzdávající se naděje na život spustili kotvy. Leč vichřicí moře se vzteklo nadouvalo, provazy se strhaly a kotvy zůstaly v moři, a loď nejistým a nerovným během zmítala se sem a tam. Posléze řízením Božím moře se utišovalo, i hotovili

se všemi silami, aby zachytili kotvy, jichž provazy vyplouvaly na povrch, a když toho vlastními silami nemohli, vzývali přemnohé svaté o přispění a ač po celý den se mořili a potili, kotví přece nevytáhli. Byl však mezi nimi plavec, dokonalý (Perfectus) jmenem, ale mravy nedokonalý, jenž jaksi posměšně prohodil k druhům: „Ejhle, všechny svaté vzývali jste o pomoc, a jak vidíte, nikdo nepřispívá. Vzávejme tohoto Františka, jenž jest novotným svatým, zdali by některak nepohroužel se do moře a nevrátil nám ztracených kotví.“ Ostatní souhlasili, ne posměvačně, ale opravdově s radou Perfektovou a kárajíce ho za posměvačnou jeho řeč, utvrdili se svatým samovolný slib a v okamžení bez jakékoli pomoci kotve vypluly na vodu, jako by přirozenost železa byla se proměnila v lehkost dříví.

Poutník jeden, zesláblý jsa na těle následky velmi prudké zimnice, kterou byl vytrpěl, vracel se ze zámořských končin

po moři. A byl puzen zvláštní vroucí oddaností k blaženému Františku a zvolil si ho u Krále nebeského zástupcem. Když tedy, nejša ještě úplně uzdraven z nemoci, trápen byl palčivou žízň a voda jim došla, jal se vysokým hlasem volati: „Jděte směle, nalejte mi číšku, neboť blažený František naplnil můj džbánec vodou.“ A podivné řízení! Nalezli džbánec plný vody, ač byl zůstal prázden. A jiného dne, když se strhla bouře a loď zalévala se vlnami a vichřicemi přesilnými se otrásala, že se již obávali ztroskotání, náhle chorý ten jal se křičeti po lodi: „Vstaňte všickni“, pravil, „a vítejte blaženého Františka, neboť hle, přichází nás zachránit.“ A ihned na uzření svatého nemocný nabyl úplného zdraví a moře se utišilo.

Bratr Jakob Rietský s jinými bratřími plul na lodičce po řece, a když nejdříve druhové byli vyskákali na břeh, posléze chystal se vyjít sám. Nešťastnou náhodou loďka couvla a bratr potopil se do hlubiny. Bratři vystoupivší vzývali vroucími modlitbami blaženého Františka a se slzavým úpěním prosili, aby synu svému přispěl. Potopený bratr pak z tůně vířícího proudu, ústy nemoha, srdcem volal, seč byl, dožaduje se přispění milostivého otce. A aj přispěním zjevivšího se mu blaženého otce kráčel hlubinou jako po suchu a dostihnuv potopené loďky doplul s ní na břeh. Divná věc. Roucho jeho se nesmočilo a na suknici jeho ni krůpěje vody neulpělo.

Bratr jmenem Bonaventura plavil se s dvěma muži po jezeře a loďka na jedné straně praskla a oni v dorážejícím příboji potopili se i s ní do hlubiny. Vzývali však z propasti bídy s velikou důvěrou milosrdného otce Františka a loďka zalitá vodou s nimi vyplula na povrch a řízením svatého šťastně došla s nimi přístavu. Tak i jeden bratr z Eskola utopiv se, zásluhami svatého Františka byl vysvobozen. Podobně v jezeře Rietském, kteřísi mužové i ženy, kteří byli v stejném nebezpečí, na vzývání jména sv. Františka vyvázli z nebezpečného ztroskotání vod mnohých.

Kteřísi plavci ankonští, v nebezpečné bouři zmítající se, viděli se již utopeni. A když tak zoufajíce o životě vzývali úpěnlivě svatého Františka, ukázalo se na moři veliké světlo a se světlem tím božsky uděleno utišení, jako by muž blažený svou divnou mocí i větrům mohl velet i moři. A jak velikými zázraky blažený tento otec proslul a slyne na moři, kolikrát tam na pomoc přispěl zoufalým, nikterak nezdá se mi možno jednotlivě zvyprávěti. Není divu, jestliže již vládnoucím v nebesích udělena jest vláda nad vodami, když i v této smrtelnosti prodlévavšímu všecko tělesné stvoření, k svému přepodobněno původu, podivně sloužilo.

V. VYSVOBOZENÍ Z OKOVŮV A Z ŽALÁŘŮV

V ROMANII Řek jeden, služebník jednoho pána obžalován byl křivě z krádeže a zeměpán dal ho zavřít do těsného vězení a těžce spoutati. Paní domu však útrpnost majíc s ním, poněvadž věřila nepochybně, že jest nevinen z osočení toho, naléhala snažnými prosbami na manžela o jeho osvobození. Když však muž setrval v tuhé zarputilosti a ne-

chtěl povoliti, paní prosebně se utekla k svatému Františku a jeho útrpnosti slibem doporučila nevinného. Hned přispěl pomocník ubohých a muže do žaláře uvrženého milosrdně navštívil, rozvázal jeho okovy, prolomil žalář, nevinného uchopiv za ruce vyvedl ven a řekl mu: „Já jsem ten, jemuž tvá paní nábožně tě poručila.“ A když on velikým strachem byl jat a obcházel po vysoké skále hledaje, kudy by sestoupil do hlubokého jícnu, náhle mocí svého vysvoboditele shledal se na rovině, i vrátil se k své paní a vyprávěje jí pravdivě všecek ten zázrak, k ještě větší lásce Kristově a úctě k sluze jeho Františku ji rozohnil.

Na zboží svatého Petra chudás jeden dlužen byl jednomu rytíři částku peněz. A když pro nouzi nestačilo mu na zaplacení, dlužník zajat byv upomínajícím věřitelem, úpěnlivě ho prosil, by se nad ním ustrnul, žádaje poshovění pro lásku k svatému Františku. Pyšný rytíř pohrdavě odbyl jeho prosby a lásku svatého jako něco marného zlehčoval. Odpověděl mu: „Na také místo tě zavřu a do takového žaláře

vsadím, že ani František aniž kdo jiný ti pomůže.“ Zkusil, co řekl, vyhledal žalář temný a do něho uvrhl člověka spoutaného. Za nedlouho ukázal se blažený František, prorazil žalář, strhal s něho okovy a člověka bez úrazu zavedl domů. Takto síla Františkova obloupila rytíře pyšného, zajatce, jenž se mu oddal, vysvobodila od zlého a zpupnost rytířovu divoucím tím zázrakem proměnila v krotkost.

Albert Aretský, v okovech přehrozných jsa držán pro dlouhy neprávě na něm požadované, pokorně poručil svou nevinnost svatému Františku. Milovalť velice řád bratří menších a svatého Františka mezi svatými zvláštní vroucností ctil. I řekl věřitel jeho hlasem rouhačným, že ani František ani Pán Bůh nevysvobodí ho z jeho rukou. Stalo se však o vigiliích sv. Františka, když vězeň ten ničeho nebyl jedl, ale z lásky k svatému potravu svou dal komusi nuznému, že v noci potom ukázal se mu bdějícímu svatý František, na jehož vkročení okovy s nohou i řetězy s rukou mu spadly, dveře samy se otevřely, snad příkop se překlenu prkny — a člověk svoboden šel domů a plnil od té doby svůj slib, postě se o vigiliích sv. Františka a k svíci, kterou rok co rok obětoval, na znamení větší oddanosti přidáváje unci.

Když na Stolci blaženého Petra seděl pan Řehoř Devátý, jakýsi Petr z města Alisie, obžalován byv z bludařství v Římě, byl zajat a rozkaz téhož papeže dán na střežení biskupu tiburnskému, jenž pod trestem ztráty biskupství ho přijav, vkoval ho v pouta a zavřítí dal do tmavého žaláře, by nemohl uniknouti, odvažuje mu chleba a odměřuje mu pití. Člověk ten však jal se s vroucími prosbami a úpěním vzývati blaženého Františka o smilování, poněvadž byl slyšel, že nastávají vigilie jeho slavnosti. A odřeknuv se s upřímnou věrou vší zkaženosti bludařské a celého srdce vroucností oddav se nejvěrnějšímu sluhu Kristovu Františkovi, pro jeho zásluhy došel jest od Boha vyslyšení. Neb když se již přiblížila noc jeho svátku, za soumraku blažený František milostivě sestoupil do žaláře a volaje ho jmenovitě, kázal mu, by honem

vstal. On poděšen ptal se, kdo by byl; i uslyšel, že blažený František. A ač viděl, že mocí přítomnosti svatého muže strhala se pouta noh jeho a odskočily samy sebou závory a dveře se otevřely a měl cestu volnou k vyjití, takto sice uvolněn, přec úžasem nemohl vykročiti, a u dveří volaje vyděsil všechny stráže. A když oni ohlásili biskupovi, že jest vyproštěn z vazby a zvědělo se, jak se to stalo, biskup nábožně přišel do žaláře a zjevně poznávaje Boží moc, poklonil se tam Pánu. Též pouta ona přinesena byla pánu papeži a kardinálům, kteříž vidouce, co se událo, s podivem převelikým blahoslavili Boha.

Guidolot ze Sv. Geminiana křivě byl obžalován, že otrávil kteréhosi muže a že touž smrtí sprovoditi mínil se světa i jeho syna a všecku jeho rodinu. Byl tedy mocí světskou jat, zatížen přetěžkými pouty a vsazen do věže. On však máje důvěru v Pána pro svou nevinnost, kterou byl jist, poručil svou při k obránění svatému Františkovi. Moc světská přemýšlela, kterak by mukami vyloudila na něm přiznání k žalovanému zločinu a kterakými tresty po přiznání by ho utratila. Zatím tu noc, po níž ráno měl veden býti na muky, navštíven byl svátým Františkem a jasným bezměrným světlem až do rána obklopen a naplněn radostí a důvěrou mnohou, přijal ujištění o tom, že bude vysvobozen. Ráno přišli jsou mučitelé a vyvedše ho z žaláře vytáhli na skřípec a navěsili naň ohromnou tíži železa. Mnohokrát byl složen a znovu vytažen, aby následováním muky po muce rychleji dohnán byl k přiznání, ale on duchem nevinnosti veselil se ve tváři, nijakého zármutku nejevě v mukách. Potom rozdělán byl pod ním oheň nemalý, ale ani vlásku mu nesžehl, ač pověšen byl hlavou k zemi. Posléze polit byv vroucím olejem, mocí patrona, jemuž se byl poručil k obránění, všecko to překonal a tak propuštěn byv na svobodu, zdráv odešel.

VI. VYSVOBOZENÍ Z TĚŽKÝCH PORODŮV

VE SLAVONII byla hraběnka, jež jak urozeností vynikala, tak čestně s ní soupeřící oddaností k svatému Františku plála a k bratřím bedlivou obětivostí. V čas porodu však ukrutné bolesti vytrpěvši, takovou úzkostí byla trápena, že budoucí vzejití potomka zdálo se pro matku zajitím. Nepodobalo se, že by dítě vydati mohla k životu, leč by sama s životem se rozloučila. Tu přišla jí na srdce pověst sv. Františka, moc a sláva, rozněcuje se v ní víra, rozohňuje vroucnost. Obrací se na spomožení mocné, na přítele věrného, na utěšení zbožných, útočiště ztrápených. „Svatý Františku“, volala, „k tobě úpěji všecky kosti mé, a myslí zasvěcuji, čeho vyjádřiti nemohu.“ A podivná rychlost slítovnosti! Konec rčení byl koncem utrpení, úlevou z bolestí porodních, začátkem porodu; ihned totiž přestal jí všecek útlak a ve zdraví povila dítě. A nezapomenuvši slibu, nevymykajíc se z předsevzetí, dala vystavěti krásný kostel a odevzdala jej bratřím ke cti svatého.

V končinách římských žena jedna, jmenem Beatrix, před porodem čtyři dni nosila v životě plod umrlý, i zmítána byla ubohá mnoha úzkostmi a svírána smrtelnými bolestmi. Mrtvý plod pudil matku k smrti a skrytý ještě zmetek zjevné matce rodil nebezpečí. Zkoušela přispění lékařského, ale všecka lidská pomoc byla marnou námahou. Takto z prvotní kletby Eviny hojnější díl se shrnul na ubohou, že hrobem stavši se

počatého, v blízkosti hrobu sama se viděla. Posléze poručila se po poslech se vši vroucností bratřím menším a úpěnlivě jich prosila v plné víře o něco z pozůstatků sv. Františka. Příhodilo se řízením Božím, že se našel kousíček kordy, kterou někdy se opásával svatý. Jedva korda položena byla na trpitelku, všechna bolest zlehounka ji popustila, původ smrti mrtvý plod vyšel a ona byla úplně zdráva.

Manželka jednoho šlechtice z Narnia, jmenem Juliana, měla smutná léta manželská pro smrti dítek a doléhalo na ni neštěstí za neštěstím, poněvadž všechny dítky, jež s těžkostí nosila, v brzku s ještě větší bolestí pohřbívala. Když tedy opět čtyřměsíční plod chovala v životě a pro dřívější ztráty více se strachovala skonání počatého dítky nežli narození, jala se důvěrně prositi blaženého otce Františka, by nenarozený ještě potomek byl zachován na živu. A aj, jednu noc když spala, zjevila se jí ve snách žena jakási, chovající na rukou spanilé pacholátko, a přeradostně jí je podávala. Ona zdráhala se vzíti je, bojíc se, by ho ihned zase neztratila, ale žena ta doložila: „Přijmi bezpečně, neboť posílá ti jej svatý František, jemuž se zželelo tvého zármutku, a životem živ bude a zdraví se bude těšiti.“ Žena procítivši ihned porozuměla, že viděním božsky ji ukázaným přichází jí pomoc od blaženého Františka. Odtud hojnější naplněna jsouc radostí za očekávané dítko dle slibu zmnohonásobila modlitby a přípovědi činila. Naplnil se posléze čas k porodu, i porodila žena pacholík, jenž v chlapectví kveta silou, jakoby ze zásluh blaženého Františka čerpal mizu životní, rozněcoval rodiče k ještě vroucnějšímu milování Krista a jeho svatého. Něco tomu podobného způsobil svatý otec v městě Fiburi. Žena jedna porodila mnoho dcer, marně vždy toužíc po mužském potomku, i obrátila se posléze s opětovnými prosbami a sliby na svatého Františka. A pro jeho zásluhy počala a až za jednoho prosila, dvojčaty ji obdařil.

Ve Viterbu žena blížící se k porodu bližší se zdála smrti, trýzněna jsouc útrobními bolestmi a všechna zhroucena žen-

ským strádáním. Když síly přirozené ji opouštěly a všechna lidská pomoc selhávala, vzývala blaženého Františka, a ihned šťastně porodila. Dosáhši však, čeho chtěla a zapomenuvši dobrodiní, kteréž přijala, nevzdávala svatému cti a v den narozenin jeho vztáhla ruce k pracem služebným; a aj, náhle pravá ruka, k práci natažená, zůstala nehybna a sucha. A když se pokoušela druhou rukou ji probuditi, i ona podobným trestem uschla. I padla na ženu božská bázeň a obnovila svůj slib, i dostalo se jí zásluhami milosrdného a pokorného svatého, že znovu nabyla vlády v údech, které pro nevděk a pohrdání byla pozbyla.

Žena jedna v kraji arezském sedm dní byla trpěla bolestmi porodními, až již zčernala a všickni nad ní zoufali. Učinila však slib blaženému Františku a umírajíc jala se vzývati ho o pomoc. Jedva slib ten vyslovila, usnula a uzřela ve snách blaženého Františka, jenž sladce na ni promluvil a tázal se jí, poznává-li jeho tvář a umí-li říkati onu antifonu slavné Panny „Zdrávas, Královno milosrdenství“ ke cti téže Panny. Ona přisvědčila na obojí. I řekl svatý: „Začni tu svatou antifonu, a dříve než ji doříkáš, porодиš ve zdraví.“ Na ten hlas žena procítla a s bázní začala říkati: „Zdrávas, královno milosrdenství.“ A když se dovolávala jejich milosrdných očí a připomínala plod panenského života, ihned zbavena byla všeho útlaku a porodila spanilé dítě, děkujíc Královně milosrdenství, kteráž pro zásluhy svatého Františka ráčila se nad ní slítovati.

VII. OSVÍCENÍ SLEPÝCH

V KONVENTĚ bratří menších v Neapoli byl bratr jeden, jmenem Robert, slepý mnoho let, a vyrostlo mu na očích maso, pro něž nemohl zavíratí víček a pohybovatí jimi. Když tedy bratří mimoklášterní do všelikých světa končin se chystající, u velikém počtu se tam sešli, blažený otec František, zrcadlo svaté poslušnosti, aby novým zázrakem povzbudil jich na cestu, onoho bratra za jejich přítomnosti tímto způsobem uzdravil. Jednu noc bratr Robert ležel na smrt nemocen a již duše jeho poručena byla Bohu, a aj, přistoupil k němu blažený otec se třemi bratřími všelikou svatostí dokonalými, totiž svatým Antonínem, bratrem Augustinem a bratrem Jakubem z Assisi, kteříž jako ho dokonale byli následovali za živa, tak ho i čile provázeli po smrti. A vzav svatý František nožík, odřízl narostlé maso, vrátil mu bývalý zrak a ze chřtánu smrti ho vyprostil a řekl mu: „Synu Roberte, milost, kterou jsem ti učinil, znamením jest bratřím mezi vzdálené národy jdoucím, že já budu je předcházeti a řídití kroky jejich. Ať jdou“, pravil, „s radostnou, a čilým duchem ať vykonají uloženou povinnost.“

V Thébách v Romanii žena jedna slepá postila se o vigiliích svatého Františka o chlebě a vodě a skoro ráno ve svátek jeho dala se mužem svým dovésti do kostela bratří men-

ších. A když se konala Mše, při pozdvihování Těla Kristova otevřela oči, jasně viděla, přezbožně se klaněla. A při samém pozdvihování velikým hlasem zvolala: „Díky Bohu a svatému jeho, že vidím Tělo Kristovo.“ Všickni přítomní obraceli se s plesáním a po službách Božích žena vrátila se domů s radostí v duchu a světlem v očích. Radovala pak se žena, netoliko že nabyla zrčení světla tělesného, ale též že pro zásluhy blaženého Františka s pomocí víry dostalo se jí té milosti, že prvním pohledem uzřela světlo duší živé a pravé.

V Kampanii čtrnáctiletý hoch z města Pofi náhlou chorobou oslepl úplně na levé oko. Příkrou bolestí oko tak vylezlo ze svého důlku, že povolením žíly viselo na délku prstu na tvář a téměř uschlo. Když pak nezbývalo než uříznouti je a lékaři vzdali se vší naděje, otec jeho vší myslí obrátil se s prosbou o pomoc na svatého Františka. A neunavný ten pomocník bídných neoslyšel jeho úpěnlivých proseb. Vrátilť podivnou mocí suché oko v jeho místo, dal mu bývalou svěžest a osvítil je paprsky žádoucího světla.

V tomže kraji v Kastru kněz jeden šel po ulici, a tu vyletělo s vysoka břevno a rozbilo mu hlavu. On na zemi svržen jal se silným, žalostným hlasem svatého Františka volati řka: „Přispěj, otče přesvatý, ať mohu jíti na tvou slavnost, jak jsem slíbil tvým bratřím.“ Bylať vigilie jeho svátku. A ihned vstal a byl znamenitě osvobozen. I jal se jásat a chváliti Boha a všecky okolostojící, kteří želeli jeho neštěstí, obrátil v úžas a plesání; a šel na slavnost a vyprávěl všem, jaké na sobě zakusil štědrosti a moci.

Na hoře Garganské muž jeden pracuje na vinici své a podtínaje kořen, tal se do oka a tak si je roztal, že asi polovice ho viselo ven. A když v tak zoufalém nebezpečí vzdával se naděje, že by mu který člověk mohl pomoci, slíbil, že se bude postiti ve svátek svatého Františka, zachrání-li ho. A ihned svatý Boží vrátil mu oko na místo a rozdělené tak zcelil a dřívějším světlem obdařil, že ani památky úrazu na něm neostalo.

Syn jednoho šlechtice od narození slepý zásluhami svatého Františka obdržel žádoucí zrak, i byl dle té události pojmenován Illuminatus. Když potom dospěl, vstoupil do řádu blaženého Františka, nejsa nevděčen za přijaté dobrodiní, a tak prospíval ve světle milosti i ctnosti, že právě synem světla se jevil. Posléze zásluhami blaženého otce svatý svůj začátek dovršil ještě světějším koncem.

V Zachautu, městečku u Anagni, rytíř jeden jmenem Gerard, oslepl úplně na obě oči. Přihodilo se pak, že dva bratři menší, přicházející z dále, zašli do jeho domu, prosíce, by je přijal na hospodu. I byli vřele přijati z úcty k svatému Františku celou rodinou a s všelikou dobrotivostí byvše pohoštěni, poděkovali Bohu i hostiteli a šli na nedaleké sídlo bratří. Jednu noc zjevil se blažený František jednomu z těch bratří ve snách řka: „Vstaň, pospěš s druhem do domu hostitele našeho, jenž Krista a mne přijal ve vás; chcít jemu odplatiti dobrý skutek štědrosti. Osleplť vinou svých hříchů, ze kterých nesnažil se kajícínou zpovědí se očistiti.“ Otec zmizel a bratr spěšně vstal, aby s druhem rychle vykonal, co přikázáno. A přišedše k hostiteli, všecko po pořádku mu vyložili, co oba viděli. Muž onen nemálo užasl a přisvědčuje, že pravdivo jest vše, co pravili, skroušen k slzám ochotně se vyzpovídal. Posléze slíbiv nápravu a vnitřního člověka v sobě takto obnoviv, ihned nabyl zevnějšího zraku. Pověst o tom zázraku široko daleko se roznese, netoliko k úctě svatého, ale též k pokornému vyznávání hříchův a k milosti pohostinství mnohé roznítla.

V CASTRU PLEBIS mládenec jeden žebrák byl hluch a něm od narození, a jazyk měl tak krátký a tenký, že mnohým, kteří se dívali, zdál se vůbec uřezán. Muž jeden, jmenem Marek, přijal ho pro Boha pohostinu, a on poznává jeho dobrodětství, přicházel k němu často. Pozdě večer jednou, když onen muž večerel se svou ženou a mládenec stál před nimi, muž řekl ženě: „To

bych pokládal za největší zázrak, kdyby svatý František tomuto navrátil řeč a sluch.“ A dodal: „Slibuji Bohu, že ráčí-li to svatý František způsobiti, pro lásku jeho budu toho chlapce živiti až do smrti.“ A podivné řízení. Náhle mu narostl jazyk a promluvil volaje: „Sláva Bohu a svatému Františku, jenž mi řeči udělil i sluchu.“

Bratr Jakob z Isea, ještě chlapeček v domě otcovském, utrpěl velmi těžkou průtrž. Puzen však jsa duchem božským, byť mlád a chorav, zbožně vstoupil do řádu sv. Františka, leč nikomu nevyjevil nemoci, kterou trádal. Stalo pak se, když tělo sv. Františka přenášeno bylo na místo, kdež vzácný poklad jeho kostí nyní jest uložen, přišel jest i onen bratr na tu slavnost, aby tělu oslaveného již otce příslušnou poctu vzdal. A přiblíživ se ke schráně, v níž kosti svaté byly uloženy, s nábožností ducha objal posvátnou schránku a náhle divným způsobem částice vrátily se na příslušná místa a on

pocítil se zdrav, odložil podpěnkou a od té chvíle sprostěn byl vší dosavadní bolesti. Od podobné bolesti zázračně vysvobození byli milosrdenstvím Božím a zásluhami blaženého Františka bratr Barthol z Euvubia, bratr Angel z Tuderta, kněz Mikuláš z Stichana, Jan z Fora, muž jeden z Pisy a jiný z Castra Cisternae, též Petr ze Sicilie a člověk jeden z Castro Selli u Assisi a mnoho jiných.

V Přímoří žena jedna minuvši se s rozumem, pět let zbavena byla zraku i sluchu. Rvala si zuby šaty, nebála se nebezpečí vody ni ohně, a stížena byla nejhroznější padoucníci. Kterési noci, když Boží milosrdenství hodlalo se nad ní slítovati, osvícena byla božsky bleskem spasitelného světla, a uzřela blaženého Františka, sedícího na vznešeném křesle, a padši před ním pokorně na tváře, prosila ho za uzdravení. Poněvadž však on ještě neshovíval na její prosby, utvrdila žena slib, připovídajíc, že těm, kteří budou prositi od ní almužny pro lásku Boží a svatého, neodepře jim, dokavad bude míti. A svatý ihned skutkem vzal na vědomí úmluvu, kterouž kdysi byl sám učinil s Pánem podobnou, a poznamenav ji znamením kříže, úplného zdraví jí udělil. A podobně svatý Boží František milosrdně vysvobodil, jakož z pravdomluvných zpráv seznáno, dívku jednu z Nursie, stejným neduhem stíženou, a syna jednoho šlechtice a jiné.

Petr z Foligna vydav se kdysi na pout k svatému Michaeli, choval se na ní nedostí důstojně, a když pil z kteréhosi pramene, zachvátili ho zlí duchové a tři léta byl jimi posedlý, rva sobě tělo, mluvě nejmrzčejší slova a hrozně věci čině. Ale míval jasné chvílky, a doslechnuv se o moci Svatého, účinné k zahánění mocností povětrných, pokorně jal se ho prositi. A přišed k hrobu dobrotivého otce, jedva se ho rukou dotkl, zázračně osvobozen jest od zlých duchův, tak ukrutně jej rvavších. Podobně též ženě jedné z Narnia, mající v sobě dábelství, milosrdenství Františkovo přispělo, i mnoha jiným, kterýchžto trápení, tísně a způsoby uzdravení jednotlivě vyprávěti mnoho času by žádalo.

Muž jeden, jmenem Bonus, člověk z města Fani, ochrnulý a malomocný, donesen byv příbuznými do kostela svatého Františka, z obojí nemoci úplně byl uzdraven. Též jiný, mladík jeden jmenem Akto, ze Sv. Severina, všecek malomocný, učiniv slib a ke hrobu svatého byv donesen, zásluhami jeho očištěn jest od malomocenství. Mělt svatý tento zvláštní moc k uzdravování z tohoto neduhu, poněvadž z lásky k pokoře a útrpnosti pokorně oddával se posluhování malomocným.

Urozená jedna žena, jmenem Rogata, v biskupství soranském dvacet tři léta trápena byla krvotokem, a mnoho zlého byla zkusila od přemnoha lékařů. Nejednou neduh tak hrozně ji zachvátil, že už dokonávala, a zastavil-li se někdy krvotok, zase na celém těle otékala. Uslyševši pak jakéhosi hochy římskou řečí zpívati o zázracích, jež Bůh vykonal skrze blaženého Františka, bezměrnou lítostí zachvácená dala se do pláče a tak roznítivši v sobě víru volala: „Ó blažený otče Františku, jenž tolika zázraky se skvěješ, ráčíš-li mne od této choroby vysvoboditi, veliké ti přibude slávy, neboť takého zázraku ještě jsi neučinil.“ A nastojte! Jedva to pověděla, cítila se zásluhami blaženého otce osvobozena. Též syna jejího Maria, jenž měl paži skrčenou, svatý František po slibu jemu učiněnému uzdravil. Také ženu jednu ze Sicilie, jež sedm let krvotokem trpěla, blažený Kristův korouhevník zachránil.

V Římě jistá Praxeda, nábožností pověstná, jež od útlého věku z lásky k věčnému Ženichu v těsné vězení se uzavřela a téměř čtyřicet let v něm již přebyla, zasloužila si u svatého Františka zvláštní milosti. Jednou vylezla na půdu své poustevničky a v omámení spadši, zlámala si nohu a ruku vymknula v rameni. Tu ukázal se jí předobrotivý otec, oděn bělostným rouchem slávy, a sladkými slovy k ní promluvil řka: „Vstaň, dcero požehnaná, vstaň, neboj se,“ a uchopiv ji za ruku zdvihl ji a zmizel. Ona obracejíc se sem a tam po poustevně, myslela, že vidí vidění, až na její pokřik přineseno bylo světlo a ona znamenajíc se sluhou Božím Františkem dokonale uzdravena, vyprávěla vše, co se přihodilo.

IX. O NESVĚCENÍ SVÁTKU A NECTĚNÍ SVATÉHO

V KONČINÁCH piktavských ve vsi řečené Simo kněz jmenem Reginald, ctitel blaženého Františka, ohlásil svým farníkům, že jeho svátek bude se svátečně slaviti. Jeden člověk však, neznající moci svatého, nedbal příkazu svého kněze a vyšel ven na pole sekat klestí. Když však se hotovil k dílu, uslyšel hlas takto třikrát řkoucí: „Svátek jest, není dovoleno pracovati.“ Leč když ani příkazem knězovým,

ani vyřčením nebeského hlasu nezkrotila se otrocká opovážlivost, Boží moc přidala na oslavu svatého svého bez meškání zázrak i metlu. Jak totiž jednou rukou drže již vidlici, druhou s železným nástrojem zdvihal k práci, tak z Boží moci obě ruce přirostly mu na oboje náčiní, že nijak nemohl prstů od nich odtrhnouti. Toho náramně se zděsiv a nevěda, co počíti, běžel do kostela, zatím co mnoho lidí odevšad se sbíhalo, aby uzřeli zázrak. Tam on s myslí zkroušenou před oltářem na podnět jednoho z přítomných kněží (neboť mnoho bylo jich na slavnost sezváno) blaženému Františku pokorně se zasvětil, tři sliby čině, jako třikrát byl uslyšel hlas, že totiž světívati bude jeho svátek, že v ten svátek přicházeti bude do toho kostela, v němž právě byl, a že osobně navštíví tělo svatého. A věru podivná věc! Jak vyřkl jeden slib, povolil jeden prst, při druhém druhý prst a při třetím slibu celá ruka

a po ní i druhá, zatím co lid, jenž se byl již hojně sešel, převroucně vzýval štědrost svatého. Tak člověk nabyv dřívější volnosti, sám odložil náčiní a všickni chválili Boha a divotvornou moc svatého, jenž tak podivně mohl bít i uzdravit. A náčiní to až do dneška vyvěšeno jest před oltářem, ke cti svatého Františka tam vystavěném, na památku té události. Mnoho jiných též tam i na místech sousedních stalo se zázraků, jež ukazují, jak znamenité slávy svatý požívá na nebesích a jak důstojně jest světiti svátek jeho na zemi.

Též ve městě Ceno ženě jedné, jež na slavnost svatého Františka chytala rukou po kuželi a do prstů brala vřeten, ruce ztuhly a prsty začaly ji ukrutně páliť. Trestem tedy naučena poznala moc svatého a v srdci skrušena běžela k bratřím, a když za její uzdravení oddaní bratři svatého otce milostivost prosili, ihned byla zachráněna a žádného úrazu nezůstalo jí na rukou, toliko že na památku zůstala jí plíha z popálení. Podobně také v Kampanii Větší žena jedna a ve vsi Oletti druhá a v Castro Pyllei třetí, jež pohrdající svátkem blaženého otce prohřešily se, nejdříve zázračně byly ztrestány, ale potom kajíce se, zásluhami svatého Františka ještě zázračněji byly osvobozeny.

Jeden rytíř z Burgu, v provincii Masse, přenestoudně tupil skutky a zázraky blaženého Františka, mnoho han nakydal na poutníky k uctění jeho památky přicházející, a proti bratřím veřejně žvanil bláznovství. Když však jednou útočil na slávu svatého Božího, přidal ke hříchům svým ještě ohavné rouhání. „Pravda-li jest“, pravil, „že ten František jest svatý, ať padnu dnes mečem; není-li svatým, ať se mi nic nestane.“ A nemeškal hněv Boží se zaslouženým ztrestáním, když již učiněna byla modlitba v hřích. Neb za chvíli, když rouhač křivdu byl učinil svému bratrovi, ten vzal meč a strýci svému vrazil jej do vnitřností. Téhož dne umřel zlotřilec, otrok ďábla a syn temnot, aby ostatní se učili divné skutky Františkovy ne rouhačnými slovy zlehčovati, ale vroucími chvalami ctíti.

Soudce jeden, jmenem Aleksander, jenž jedovatým jazykem kde koho mohl odvracel od úcty k svatému Františku, Božím soudem zbaven byl jazyka a šest let byl něm. Takto potrestán byv tím, čím hřešil, hlubokou kajícíností šel do sebe a želel, že špinil zázraky světcovy. Protož rozhořčení milosrdného svatého nepotrvalo, ale kajícímu a pokorně ho vzývajícímu navrátil řeč a přijal ho na milost. Od té doby jazyk rouhačný posvětil chvalám svatého, důtkami přijav kázeň i získav nábožnosti.

X. NĚKTERÉ JINÉ ROZLIČNÉ ZÁZRAKY

VE TVRZI Galiano v diecési valuenské žena jmenem Maria, Kristu Ježíši a blaženému Františku vroucí službou poddaná, jednoho dne v letní čas vyšla, aby prací rukou svých vydělala si potřebné výživy. — V přehoroucím parnu však začala omdlévati palčivou žízni, a daleko široko nemohouc dostati občerstvení, poněvadž byla samotná na hoře, jako bez ducha padla na zem a vroucně jala se vzývati patrona svého svatého Františka. A setrvávajíc v horoucí a pokorné modlitbě, žena prací, žízni a žárem zmořená převelice, usnula poněkud. A aj, svatý František přišel a zavolal ji jmenem řka: „Vstaň a pij vodu, které Božím darem tobě i mnohým se dostává.“ — Uslyšavši tento hlas, žena vstala ze sna, nemálo jsouc posilněna, a chopivši kámen, jenž trčel vedle ze země, vytrhla jej a třísečkou hrabajíc zemi dokola, nalezla vodu živou, jež s počátku zdála se pouhou kapkou, náhle však mocí Boží vzrostla v pramen. I napila se žena a uhasivši žízeň, omyla si oči, kteréž už ode dávna měla chorobou zastíněny, a vlilo se jí do nich nové světlo. Žena spěchala domů, vypravujíc všem k slávě svatého Františka úžasný ten zázrak. Sběhli se mnozí odevšad na zvěst o zázraku a vlastní zkušeností poučovali se o podivné moci té vody, ani na její dotčení po zповědi přemnozí osvobození byli od bēd rozličných nemocí. Podnes tam teče čistý pramen a ke cti blaženého Františka vystavěna tam byla kaple.

Ve Španělich u Sv. Fakunda muži jednomu vzkřísil ušchlou třešni, proti naději zázračně oděv ji svěžím listím, květy i ovocem. Obyvatele země u Vilesia zázračnou pomocí vysvobodil od rány červů, kteří kolem dokola rozžírali vinice. Knězi jednomu v Palencii vyčistil úplně ječmen, do něhož co rok se mu dávali obilní červi, když mu jej byl důvěřivě poručil. Pozemky jednoho pána v Petramale v království apulském, prosebně mu poručené, uchoval úplně od obávané rány brouků, ač kolem dokola všecko bylo pohromou tou zpustošeno.

Muž jeden jmenem Martin pustil své voly na pastvu daleko od svého dvorce a jeden zlámal si nohu tak beznadějně, že nebylo pomyslení na jeho záchranu. I staral se, by jej porazil, nemaje však nástroje na to potřebného, vrátil se domů a péči o vola zůstavil blaženému Františku a důvěrně poručil jej věrnému opatrování svatého, aby mu ho nesežrali vlci, než se vrátí. Skoro ráno přišel i s řezníkem k volu v lese zůsta-venému a vůl se pásł tak zdráv, že ani nebylo rozeznatí nohy zlomené od druhé. I děkoval dobrému pastýři, jenž pilně opatroval vola a vyhojil ho. A přispívává pokorný svatý všem, kteří ho vzývají, aniž mu jest která potřeba lidská malichernou. Muži jednomu z Amíterna vrátil hovado krádeží odcizené. Ženě v Interduku mísu novou na střepy se roztříšřivší úplně spravil. Rolníku na hoře Ulmu v Marchii scelil rádo na kusy se rozbívší.

V diecési sabinské stařena byla osmdesátiletá, jejíž dcera umírajíc zůstavila děťátko kojeňátko. Stařena chudičká plna jsouc nouze a prázdna mléka a neznajíc ženy, která by poskytla žízňejícímu děcku mléčného cecíku, jakož potřebovalo, nevěděla, kam se obrátiti. A když dítě už bylo osłáblo, jedné noci zbavena jsouc všeliké pomoci lidské, vši myslí svou obrátila se na blaženého otce Františka přívalem slz zalita, prosíc ho o přispění. Ihned přibyl nevinného věku milovník a řekl: „Já jsem František, ženo, jehož s tolikerými slzami jsi vzývala. Vlož, vece, prs svůj děcku do úst, neboť hojně dá tobě Pán mléka.“ Učinila stařena dle příkazu svatého, a i-

hned prsy osmdesátnice vydaly hojnost mléka. Brzy rozhlásil se podivný dar svatého a mužové i ženy přibíhali podívat se. A poněvadž jazyk nemohl popřít, co oči dosvědčovaly, všechny to vzněcovalo, by chválili Boha v moci svatého jeho podivné a dobrotivosti srdečné.

U Spoleta manželům kterýmsi narodil se jediný syn, kteréhož den co den oplakávali jakožto dědičné potupy. Mělt paže přirostlé ke krku a kolena u prsou a nos srůstal mu s nohama, i nezdál se zplozením lidským, ale spíše jakousi potvorou. Žena větší ještě žalostí jsouc mučena z toho, častým úpěním volala ke Kristu, dožadujíc se pomoci svatého Františka, aby jí nešťastné a v také potupě uvízlé ráčil přispěti. Jedné noci tedy, když pro taký smutek smutný na ni ulehł spánek, zjevil se jí svatý František, laskavými slovy ji konejše a radě, aby chlapečka donesla na nedaleké místo jeho jmenu zasvěcené, a že když ho tam poleje ve jmenu Páně vodou z té studánky, nabude úplného zdraví. Když však ona nedbala vykonati příkaz svatého, po druhé přišel a opakoval jí jej. A ještě po třetí se zjeviv, dovedl ženu i s dítětem až ke dveřím toho domu, předcházeje ji. Šly tam též některé urozené paní, ze zbožnosti, kterýmž ona žena byla vyložila ono vidění, a ty zároveň s ní přinesly dítě k bratrům, nabraly vody ze studánky a nejurozenější z nich sama svýma rukama omyla dítě. A ihned všechny údy jeho zaujaly svoje místa a hošík zdrav se ukázal, a veliký ten zázrak u všech vzbudil podiv.

Ve tvrzi Chore, diecése ostijské, muže jednoho tak se rozbolavěla noha, že nemohl nijak choditi ani se hýbati. V tomto hrozném postavení jsa soužen a zbaven naděje na lidskou pomoc, jedné noci, jako by před sebou viděl blaženého Františka, takto jal se před ním žalovati: „Spomoz mi, svatý Františku, vzpomena mé služby a úcty tobě vzdávané. Neb na oslu svém jsem tě vezl, svaté nohy tvé i ruce jsem celoval, vždy tobě byl oddán, vždy ochoten, a ejhle, přeukrutnou trýzní této bolesti umírám.“ Těmito stesky pobízen, ihned přišel

dobrodějstev pamětník a oddanosti milovník a bdějícímu muži s jedním bratrem se zjevil, a pravil, že přišel na jeho volání a přinesl mu uzdravující léky. Dotkl se místa bolesti hůlčičkou, na níž bylo vyznačeno písmě Tau, a protrhnuv mu vřed, udělil mu dokonalého zdraví, a což ještě podivnější, svaté znamení Tau vtištěno na místo zhojené rány na památku zázraku zůstavil. Znamením tím svatý František znamenával svoje listy, kdykoli z lásky někomu nějaké psaní posílal.

Leč vizme! Když mysl rozmanitostí vypravování rozptýlená po rozličných zázracích slavného otce Františka byla pobíhala, zásluhou téhož slavného kříže korouhevníka, ne bez řízení Božího dospěla znamení spásy Tau, abychom z toho si povšimli, že jako kříž bojujícímu za Kristem byl vznešenou záslužností k spasení, tak i triumfujícímu s Kristem stal se jest svědeckým potvrzením ke cti. To zajisté veliké a podivné tajemství kříže, v němž charismata milostí a zásluhy ctností a pokladové moudrosti a vědomosti v tak nedoberné hloubi jsou ztajeni, jak od světa moudrých a opatrných jest skryto, tak tomuto Kristovu maličkému plně bylo zjeveno, že vším svým životem jediné šlépějí kříže následoval, jediné sladkost kříže chutnal, jediné slávu kříže kázal. Pravdivé zajisté na počátku obrácení svého říci mohl s Apoštolem: *Mně pak odstup, abych se chlubil, leč křížem Pána našeho Ježíše Krista*. Neméně též pravdivě v postupu obcování připojiti mohl: *Kdožkoli tohoto pravidla budou následovati, pokoj na nich a milosrdenství*. Nejpravdivěji pak při dovršení mohl dodati: *Jizvy Páně Ježíšovy na těle mém nosím*. Ale též ono slovo toužím den co den od něho slyšeti: *Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vaším, bratři, amen*.

Chlub se již tedy bezpečně slávou kříže, Kristův korouhevníče slavný, neb od kříže začav, dle pravidla kříže jsi postupoval a posléze v kříži dokonav, svědectvím kříže všem věrným na jevo dáváš, jaké slávy požíváš v nebesích. Bezpečně již tebe následujtež, kteříž vycházejí z Egypta, neboť

holí kříže Kristova moře rozdělíce přejdou do zaslíbené země živých, do níž vstoupí divoucí mocí téhož kříže, překročíce Jordán smrtelnosti. Tam uveď nás pravý lidu vůdce a spasitel Ježíš Kristus, ukřižovaný pro zásluhy sluhy svého Františka. K chvále a slávě trojjediného Boha, jenžto živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

	Strana
<i>Prolog.</i>	9
<i>Hlava první - O obcování svatého Františka ve stavu světském</i>	13
<i>Hlava druhá - O dokonalém obrácení jeho k Bohu a opravení tří kostelů</i>	18
<i>Hlava třetí - O ustanovení řádu a schválení řehole</i>	24
<i>Hlava čtvrtá - O prospěchu řádu pod jeho vedením a potvrzení řehole dříve schválené</i>	31
<i>Hlava pátá - O přísnosti jeho života a kterak ve stvoření na- cházel utěšení</i>	39
<i>Hlava šestá - O pokoře jeho a poslušnosti a o tom, jak Bůh ochotně povoloval jeho přáním</i>	46
<i>Hlava sedmá - O lásce k chudobě a divném doplňování nedů- statků</i>	53
<i>Hlava osmá - O jeho něžnosti a útrpnosti, a kterak nerozumná tvář přitulnost k němu jevila</i>	60
<i>Hlava devátá - O horoucí lásce jeho a žádosti umučení</i>	68
<i>Hlava desátá - O snažnosti a moci modlitby</i>	75
<i>Hlava jedenáctá - O rozumu písem a o duchu prorockém</i>	80
<i>Hlava dvanáctá - O mocnosti kázání a o milosti uzdravování</i>	88
<i>Hlava třináctá - O svatých jizvách</i>	95
<i>Hlava čtrnáctá - O trpělivosti jeho a života skonání</i>	102
<i>Hlava patnáctá - O kanonisaci a přenesení svatého těla</i>	106

NĚKTERÉ ZÁZRAKY SV. FRANTIŠKA PO JEHO SMRTI SE UKÁZAVŠÍ

I. O moci svatých stigmat	110
II. O kříšení mrtvých	116
III. Vysvobození ze smrtelných nebezpečí	120
IV. Vysvobození ze ztroskotání	125
V. Vysvobození z okovův a z žalářův	128
VI. Vysvobození z těžkých porodův	131
VII. Osvícení slepých	134
VIII. Vysvobození z rozličných neduhův	137
IX. O nesvěcení svátku a nectění svatého	140
X. Některé jiné rozličné zázraky	143

T ř e t í k n i h a

D R U Ž S T V A P Ř Á T E L S T U D I A

v P r a z e

Z l a t i n y p ř e l o ž i l

A n t o n í n L u d v í k S t ř í ž

D ř e v o r y t y v y z d o b í l F e r d i š D u š a

V y d a l L a d i s l a v K u n c í ř

v P r a z e I I , S p á l e n á u l . 1 5

V y t i s k l i

K. K r y l a F. S c o t t i

v N o v é m J i č í n ě n a M o r a v ě

l é t a P á n ě 1 9 2 0

**SVATÝ
BONAVENTURA:**

**ŽIVOT
SVATÉHO
OTCE
FRANTIŠKA**

**DRUŽSTVO
PŘÁTEL
STUDIA**